

**EUROOPA PARLAMENDI EESTI SAADIKUTE
TÖÖAASTA 2009-2010:**

SAADIKUTE ROLL JA SAAVUTUSED

MARTIN KALA

JAANUAR 2011

© Martin Kala ja Eesti Euroopa Liikumine

Toimetaja: Tiina Väljaste

Trükis on valminud Norra Vabähenduste Fondi toel

Kokkuvõte

Euroopa Parlamendi 7. koosseisu (2009–2014) esimene tööaasta loob sobiva võimaluse hinnata Eesti saadikute töö mõju ja tulemuslikkust Euroopa Parlamendis ning Brüsselis laiemalt. Aasta pärast Lissaboni lepingu jõustumist, millega reguleeriti Euroopa Parlamendi saadikute arvu ja loodi uued pädevuspiirid, tuleb institutsiooni tegemistele anda värske hinnang.

Kuigi parlamendi poliitilised fraktsioonid tegelevad peamiselt seadusandlike tekstide väljatöötamise, nende muutmise ja hääletamisega, on selge, et ühe või teise liikmesriigi jaoks tundlikud teemad loovad aeg-ajalt olukorra, kus rahvusdelegatsioonid mängivad kaalukat rolli.

Euroopa Parlamendi käesoleva koosseisu prioriteedid

Euroopa Parlamendi 7. koosseisu mandaadi esimesed kuud olid aeglased tänu üleminekuajase Euroopa Komisjoni ettearvamatule iseloomule (Barroso I koosseis tegeles Lissaboni lepingu jõustumise ja uue komisjoni ametisse nimetamise eel jooksvate küsimustega 01.11.2009–17.02.2010) ja volinike ülekuulamistele parlamendis. Nii sai sisuline töö hoo sisse alles veebruaris 2010. Tulemusena ootas hulk raporteid ja tähtsaid hääletamisi oma aega kuni 2010. aasta juuli ja septembri täiskogudeni.

Euroopa Parlamendi 7. koosseisu I tööaasta peamised teemad on olnud:

Majanduskriis ja rahaturgude reguleerimine

Tööhõive ja sotsiaalkaitse

Kliimamuutused ja keskkonnakaitse

Rändepoliitika

Välisküsimused ja suhted kolmandate riikidega

Konkurentsipoliitika ja käibemaksu direktiiv

Lissaboni leping (ELi välisteenistuse loomine, kodanikualgatus).

Peale Lissaboni lepingu jõustumist ei kirjuta Euroopa Parlament oma raporteid enam üksnes vastusena Euroopa Komisjoni ettepanekutele, vaid võib vastu võtta ka omaalgatuslikke raporteid, mis lubavad Euroopa Parlamendil sõna sekka öelda aruteludes ning edastada soove, mis on Euroopa kodanikel südamel.

Raportis on mõõdetud Euroopa Parlamendi Eesti kuue saadiku tegevust ajavahemikul 2009–2010 viie näitaja alusel:

Hääletuskäitumine;

Osalus Euroopa Parlamendi töös (täiskogu istungid, komisjonid, delegatsioonid);

Järelevalveülesande täitmine teiste Euroopa Liidu institutsioonide tegevuse üle ja küsimuste esitamine ELi institutsioonidele;

Euroopa Parlamendi töödokumentide koostamine;

Eesti avalikkuse informeerimine saadiku tegevusest Eesti peamistes päevalehtedes, üritustel, muu tagasiside vorm.

Hääletuskäitumine

Euroopa Parlamendis on sidus parteisüsteem ning Eesti saadikud hääletavad kooskõlas oma Euroopa Parlamendi poliitilise grupi juhtnööridega (vt Tabel 6). Käesolev Euroopa Parlamendi koosseis hääletab kõigepealt rahvusüleselt, lähtudes fraktsiooni juhtnööridest, mitte vastavalt oma päritoluriigi eelistustele. See näitab, et Euroopa poliitiliste rühmade ühtekuuluvustunne on kasvanud.

Lähiminevikust mäletame, kuidas saadikud koondusid teatud küsimustes gruppidesse, et üheskoos hääletustel jõulisemalt esineda: esitada muudatusettepanekuid tulemuslikumalt, veenda üheskoos ülejäänud kolleege ning mõjutada neid meie ettepanekuid toetama. Seepärast oleks esmase järelalusena käesolevast uuringust mõistlik soovitus eurovalimistel langetada valik sellise kandidaadi kasuks, kelle võimetusse ja võimalustesse väljaspool Eestit usutakse. Tasuks eelistada neid, kellel on olemas varasem Euroopa tasandil koostöökogemus, selged Eesti riigi huvidest lähtuvad väärtused ja võimalus Euroopa Parlamendi fraktsioonidesse kuuludes midagi ka ära teha.

Kuigi valimised võitsid Euroopa Parlamendis tervikuna esmakordselt paremtsentrismid, ei ole Euroopa Rahvapartei (EPP) oma positsioone kindlustanud ning on jäänud I tööaasta hääletustel ALDE ja S&D koalitsioonile alla. Sellel koosseisul on tekkinud varasemast rohkem vägikaikavedu Euroopa parem- ja vasakpoolsete parteide vahel. Kui hääletustulemused lähevad kahe suurema jõu vahel lõhki, on liberaalid (ALDE) enamasti need, kes otsustavad, milline suund võetakse. Kokku on toimunud Euroopa Parlamendi esimesel tööaastal 792 elektroonilist hääletust ning 89% hääletuskordadest on oma positsiooni kindlustanud Euroopa demokraatide ja liberaalide liidu fraktsioon ALDE. Selles suhtes on meie kolmel ALDEsse kuuluval saadikul hea võimalus Euroopa asju Eestile soodsas suunas survestada.

Eesti saadikute hääletuskäitumine järgib selgelt Euroopa Parlamendi I tööaasta koalitsioonitrende, kus ALDE ja S&D hääletavad sagedasti ühisrindena Rahvapartei vastu. Seega on näha, et enim hääletavad sarnaselt Eesti saadikud ALDE ja S&D grupist ning hääletustulemuste rahvuslikust kooskõlast eristub enim Tunne Kelam (EPP) ja Indrek Tarand (Rohelised/EFA) (vt Tabel 7). Selline hääletuskäitumine on selgitatav Euroopa Parlamendi töökultuuri silmas pidades.

Osalus Euroopa Parlamendi töös – täiskogu istungid, komisjonid, delegatsioonid

Kõik Eesti Euroopa Parlamendi saadikud võtavad oma osalust Euroopa Parlamendi töös tõsiselt, olles 27 liikmesriigi saadikutega võrdluses kohalkäijatena kolmandal kohal. Eesti saadikutest käivad enam Euroopa Parlamendis kohapeal vaid Austria ning Malta saadikuid.

Euroopa Parlamendi sisuline töö toimub valdkondlikes komisjonides. Kuna komisjoni positsioonide taotlemine ning hiljem ka jaotamine toimub parteiilinis ega allu paraku rahvuslikule kriteeriumile, seega võib ühes komisjonis olla mitu Eesti saadikut, samas kui mitmetes komisjonides Eesti saadikuid ei ole.

Loodeti, et võrreldes eelmise koosseisuga suureneb uute liikmesriikide kaal komisjonide eesistujate ja asejuhtide kohtadel, kuid tegelikult liikus trend vastupidiselt allapoole. Uutel liikmesriikidel on vaid üks komisjoni eesistuja koht (vt Tabel 4). Parlamendi regionaalarengukomisjoni juhi koht kuulub endisele Euroopa Komisjoni regionaalpoliitika volinikule Danuta Hübnerile Poolast. Saab näha, kas järgmistel komisjonide eesistujate valimistel suudavad uute liikmesriikide saadikud tasakaalu muuta.

Eesti saadikud on 20. parlamendikomisjonist poolte komisjonide liikmed, osaledes 10 komisjoni tegevuses (vt Tabel 3). Kõige enam Eesti saadikuid osaleb väliskomisjoni töös. Tööhõive- ja sotsiaalkomisjonis, julgeoleku ja kaitse allkomisjonis ning majandus- ja rahanduskomisjonis töötab kaks Eesti saadikut.

Koordinaatori amet on see, mida ei tunta tihti rahvusparlamentides, näiteks Eesti Riigikogus, kuid mis mängib tähtsat rolli EP otsustusprotsessis. Euroopa Parlamendis, kus komisjonid on suured (keskmiselt 50 liiget pluss asendusliikmed, väliskomisjon veelgi arvukam), tuleb rühma kuuluvate komisjoniliikmete tegevust organiseerida suuremate poliitiliste rühmade tasandil. Selleks valitaksegi koordinaatorid, kes korraldavad ja juhivad sisulist tööd. Komisjoniliikmed kogunevad enne istungeid koosolekutele, mida juhatavad poliitiliste rühmade nimel koordinaatorid. Koordinaatorite roll on Euroopa Parlamendis muutunud üha kaalukamaks, kuid ka sellel kohal Eesti saadikuid ei ole.

Eesti saadikud kuuluvad Euroopa Parlamendi 35 delegatsioonist täisliikmena 7 delegatsiooni (vt Tabel 5). Euroopa Parlamendi delegatsioonide töö eesmärgiks on edendada suhteid riikide või riikide ühendustega, mis ei kuulu Euroopa Liitu. Eesti saadikud on esindatud delegatsioonides, mis edendavad Euroopa Liidu suhteid Kesk-Aasiaga, toetavad parlamentaarset mõõdet Euroopa Liidu idapartnerluses, koostööd Venemaaga, USA-ga, Šveitsi, Islandi ja Norraga.

Järelevalveülesande täitmine teiste Euroopa Liidu institutsioonide tegevuse üle ja küsimuste esitamine ELi institutsioonidele

Euroopa Parlamendi liikmetest esitavad enim küsimusi nõukogule ja komisjonile põhiliselt saadikud, kes ei kuulu ühtegi poliitilisse gruppi või kuuluvad nn euroskeptilisse gruppi (EFD). Eesti saadikud kuuluvad suurimatesse Euroopa Parlamendi poliitilistesse gruppidesse ja esitavad ELi teistele institutsioonidele ka vähe küsimusi (vt Tabel 13).

Euroopa Parlamendi töödokumendid, mille koostamisel on osalenud Eesti saadikud

Raportid

Raportöör on saadik, kelle valdkondlik komisjon on nimetanud koostama raportit Euroopa Parlamendi nimel seadusandliku või ka muu ettepaneku kohta. Raportite koostamine jagatakse kõigepealt poliitiliste gruppide vahel ja seejärel komisjonides raportööridele. Seni on enim raporteid koostanud EPP ja S&D saadikud. Seejärel on kolmandad ALDE ja neljandad Roheliste/EFA fraktsiooni liikmed. Eesti kuulub koos Läti ja Leedu ning Küprosega nende riikide hulka, kelle saadikud ei ole I tööaastal olnud ühegi Euroopa Parlamendi raporti põhiraportööriks. Raportööri kõrvale pakuvad teised parlamendiliikmed välja oma nn kaasraportöörid, kes jälgivad põhiraportööri tegevust ja omavad põhimõtteliselt õigust esitada vajadusel alternatiivne raport. Siiri Oviir oli majanduskomisjoni raporti "Riikide rahanduse pikaajaline jätkusuutlikkus majanduse elavnemise kontekstis" (menetletud 2010 kevadel) ning tööhõivekomisjoni samateemalise arvamuse kaasraportöör (menetletud 2010 kevadel).

Deklaratsioonid

Üks parlamendiliikme aktiivsuse ilminguid on võimalus koostada või algatada parlamendi deklaratsioone mis tahes küsimustes. Kirjalikke deklaratsioone on antud raporti koostamise ajaks esitanud üks Eesti saadik (vt Tabel 9). Kristiina Ojuland esitas ühiselt mitme kolleegiga kirjaliku deklaratsiooni Põhja-Iraagi laagri elanike kohta.

Resolutsiooni ühissetpanekud

Resolutsiooni ühissetpanekute esitamise osas on Eesti saadikud aktiivsed (vt Tabel 10). Tunne Kelam on allkirjastanud 61 resolutsiooni ettepanekut, Kristiina Ojuland 20, Indrek Tarand 4 ning Siiri Oviir 2. Ivari Padar ning Vilja Savisaar-Toomast ei ole allkirjastanud ühtegi resolutsiooni ühissetpanekut.

Sõnavõttud Euroopa Parlamendi täiskogu istungil

Euroopa Parlamendi saadikul on võimalus esineda sõnavõttudega Euroopa Parlamendi täiskogu istungitel, et reageerida olulistele teemadele või teavitada teisi saadikuid. Kõige enam on sõnavõttudega täiskogul esinenud Tunne Kelam 70 korral ning kõige vähem Vilja Savisaar-Toomast ja Ivari Padar, mõlemad 12 korral (vt Tabel 12).

Eesti saadikute omavaheline koostöö

Eesti saadikute omavahelist koostööd Euroopa Parlamendis hindavad saadikud üldiselt heaks, kuid näevad ka arenguruumi. Koostöö sujub kõige paremini väikeriikide huvide eest seismisel, kuid lahkneb vasak-parem skaalal. Koostööd võiks arendada saadikute vahel, kes kuuluvad EP erinevatesse poliitilistesse gruppidesse. Samuti on praegune koostöö pigem vajaduspõhine. Peamine vedur praeguse koostöövormi juures on Eesti alaline esindus Euroopa Liidu juures.

Eesti avalikkuse informeerimine saadiku tegevusest Eesti peamistes päevalehtedes

Saadikute töö ülevaade Eestis on olnud küllaltki tagasihoidlik, kuid aasta möödudes uue koosseisu töö hilist algusaega arvestades on veel vara rääkida uue koosseisu saadikute tagasiside ulatusest ja info andmise korrast. Ent kindlasti saab see olema üks peamisi parameetreid, mille alusel hinnata meie saadikute töö tulemuslikkust Brüsselis, Strasbourgis ja kodu-Eestis tulevikus.

Tuleb mainida, et Eesti saadikute tagasivalimise määr on võrreldes ülejäänud liikmesriikidega päris madal. Kuue Eesti saadiku hulgas on kaks poliitikut, kes kuulusid ka eelmisesse koosseisu, tõestasid mandaadi jooksul oma kogemust ja suutlikkust ning sõlmisid vajalikke kontakte. Rahvusvahelise institutsiooni töös läbilöömine sõltub paljuski sellest, kas inimesel on piisavalt kohalikke kontakte ja varasema tööga teenitud lugupidamist.

Tugevaks küljeks võib lugeda meie saadikute pealehakkamist koonduda tähtsate ühiste teemade arendamise nimel ühise laua taha, osaleda temaatilistes töögruppides ning teha ulatuslikku teavitustööd EP tegevusest ja Brüsseli elust Eestist tulnud külalisgruppidele, samuti Eestis kohapeal.

EUROOPA PARLAMENDI EESTI SAADIKUTE TÖÖAASTA 2009–2010: SAADIKUTE ROLL JA SAAVUTUSED

Kokkuvõte

Sisukord

Eessõna

Sissejuhatus

I Euroopa Parlamendi 7. koosseisu töökorraldus

1. Euroopa Parlamendi tähtsuse järkjärguline kasv

1.1 Eurosaadikute pädevuste laienemine

2. Euroopa Parlamendi töö ülesehitus

2.1 Poliitiliste gruppide võtmeroll

2.1.1 Eesmärk muuta Euroopa poliitilised rühmad pärisparteideks

2.2 Raportöörade, variraportöörade ja koordinaatorite roll

2.3 Rahvusdelegatsioonide roll poliitiliste gruppide sees

3. Ühest koosseisust teise

Eelmise koosseisu panus Eestit puudutavatesse küsimustesse Euroopa Parlamendis
EP eelmises koosseisus osalenud saadikute töö

2009. aasta valimiskampaania: majandusmured, Eesti valimisaktiivsuse tõus ning
valmistumine kohalikeks valimisteks

Erakondade valimisplatvormid Euroopa Parlamendi valimistel

II Eesti saadikud Euroopa Parlamendis

1.1 Saadikute arv muutus

1.2 Eestlaste osalus komisjonides: mitu topeltpositsiooni

1.3 Komisjonide juhtpositsioonid: Eesti on väikeriik

1.4 Delegatsioonid, töö- ja toetusrühmad

2. Eurosaadikute baromeeter

2.1 Kuidas mõõta eurosaadiku tegevust?

2.2 EP 7. koosseisu käimasolevad võtmeteemad ja -toimikud

2.2.1 Majanduskriis ja rahaturgude reguleerimine

2.2.2 Töehõive ja sotsiaalkaitse

2.2.3 Kliimamuutused ja keskkonnakaitse

2.2.4 Rändepoliitika

2.2.5 Välisküsimused ning suhted kolmandate riikidega

2.2.6 Põllumajanduspoliitika reformi ettevalmistamine

- 2.2.7 Lissaboni leping
 - 2.2.7.1 Euroopa Liidu välisteenistuse loomine
 - 2.2.7.2 Euroopa Liidu kodanikualgatus
- 2.3 Deklaratsioonid, raportid ja resolutsiooni ettepanekud, mis Eesti EP saadikud esimesel tööaastal on teinud
- 2.4 Eesti saadikute kõned täiskogul ja vaba mikrofon
- 2.5 Eesti saadikute suulised ja kirjalikud küsimused
- 2.6 Eesti saadikud üheskoos: koostöös peitub jõud?
- Lisa 1 Eesti saadikute vastused EELi küsimustele
- Lisa 2 Uurimismaterjal ja metodoloogia

Tabelid ja graafikud

Graafik 1: 2009. aasta seisuga on Euroopa Parlamendis kaheksa fraktsiooni.

Graafik 2: fraktsioonide kaal parlamendis vastavalt saadikute arvule (2009–2014).

Tabel 1: Euroopa Parlamendi pädevused enne ja pärast Lissaboni lepingut.

Tabel 2: 27 liikmesriigi saadikute jagunemine Euroopa Parlamendi fraktsioonide vahel (2009–2014).

Tabel 3: Euroopa Parlamendi Eesti saadikute jagunemine Euroopa Parlamendi komisjonidesse.

Tabel 4: Euroopa Parlamendi alalised komisjonid ja nende esimehed.

Tabel 5: Euroopa Parlamendi Eesti saadikute jagunemine Euroopa Parlamendi delegatsioonidesse

Tabel 6: Euroopa Parlamendi Eesti saadikute hääletustulemuste kooskõla poliitilise rühma juhtnõõridega.

Tabel 7: Euroopa Parlamendi Eesti saadikute hääletuste rahvuslik kooskõla poliitilistes gruppides.

Tabel 8: Euroopa Parlamendi Eesti saadikute osavõtt Euroopa Parlamendi täiskogu istungitest.

Tabel 9: Euroopa Parlamendi Eesti saadikute kirjalikud deklaratsioonid

Tabel 10: Euroopa Parlamendi Eesti saadikute poolt allkirjastatud resolutsiooni ühisettepanekud.

Tabel 11: Euroopa Parlamendi Eesti saadikute muudatusettepanekud Euroopa Parlamendi raportitele.

Tabel 12: Euroopa Parlamendi Eesti saadikute sõnavõttude arv Euroopa Parlamendi täiskogu istungitel.

Tabel 13: Euroopa Parlamendi Eesti saadikute kirjalikud küsimused nõukogule ja/või komisjonile.

Eessõna

Hea lugeja, hoiad käes esimest sedavõrd mahukat Euroopa Parlamendi Eesti saadikute tegevusülevaadet, mille koostajaks on sõltumatu kodanikuühendus. Eesti Euroopa Liikumise eesmärgiks on käesoleva raporti vahendusel selgitada avalikkusele Euroopa Parlamendi ja Eesti saadikute rolli Euroopa Liidu poliitikate kujundamisel.

Euroopa Parlamendi saadikute kohta öeldakse sageli, et peale valimisi kaovad nad viieks aastaks Brüsselisse ning kuuleme neist jälle uute valimiste eel. Eesti Euroopa Liikumine on võtnud antud küsimuses hoiaku „kus viga näed laita, seal tule ja aita“. Euroopa Liitu puudutavas infoväljas on Eestis pikka aega olnud valdavaks infojagajaks Euroopa Liidu institutsioonid ise ning tarbijaks Eesti ametiasutused ehk suunatus on olnud võimukandjate omavahelisele koostööle. Vajaka jääb aga kodanikualgatuslikust ELi teavitustööga seotud tegevusest. Soovime parandada Euroopa Liiduga seotud poliitikate sisulist nähtavust Eestis. Lihtsal kujul info andmine on oluline dialoogi edendamiseks kodanikuühiskonna ja Euroopa Parlamendi ning sealsete Eesti saadikutega.

Käesolev raport on jaotatud kahte osasse. Esimene osa tutvustab Euroopa Parlamendi töökorraldust ning muutusi, mis on toimunud Euroopa Parlamendi töös seoses Lissaboni lepingu vastuvõtmisega. Teine osa keskendub Euroopa Parlamendi Eesti kuue saadiku tegevuse kajastusele 2009.-2010. aastal. Saadikute tegevust on vaadeldud järgnevate näitajate alusel: hääletuskäitumine, osalus Euroopa Parlamendi töös, järelevalveülesande täitmine teiste Euroopa Liidu institutsioonide tegevuse üle, Euroopa Parlamendi töödokumentide koostamine, kõned ja küsimused istungitel ning samuti Eesti avalikkuse informeerimine oma tegevusest Eesti meedia vahendusel. Samuti leiab võrdlusandmeid teiste liikmesriikide saadikute tegevusega.

Euroopa Parlamendi ja Eesti saadikute tegevuse ülevaate abil tahame näidata, kui olulist ülesannet on valijad usaldanud täitma Eesti esindajaid Euroopas ning et Euroopa Parlamendi tegevuse jälgimine kodanikualgatuslikult ja selle kaudu Eesti avalikkuse teavitamine saadikute tegevusest Euroopa Liidu tasandil on väga vajalik.

Järgnevatelt lehtedelt ei leia ehk eduka eurosaadiku valemit, kuid tähelepanu on juhitud aspektidele, millises rollis saadikud Euroopa Parlamendis on ja milliste mõõdikute alusel nende tööst järeldusi saab teha. Raport annab ülevaate Euroopa Parlamendi ees seisvatest väljakutsetest ja Euroopa Parlamendi Eesti saadikute tööst esimesel aastal 7. parlamendikoosseisus.

Kristiina Ling

Eesti Euroopa Liikumine
juhataja

Raporti „Euroopa Parlamendi Eesti saadikute tööaasta 2009–2010: saadikute roll ja saavutused“ väljaandmist rahastab Vabaühenduste fond. Vabaühenduste fond on rahastatud Islandi, Liechtensteini ja Norra poolt EMP finantsmehhanismide vahendusel. Toetust koordineerib Avatud Eesti Fond. Eesti Euroopa Liikumine (EEL) on avalikes huvides tegutsev kodanikuühendus. Ühendus kuulub rahvusvahelisse Euroopa Liikumise võrgustikku ning tegutseb Euroopa Liidust huvitatud ühenduste ja kodanike arutelufoorumina. EELi põhieesmärgiks on avalikkuse teavitamine Euroopa Liidu arengutest ning selles osalemise võimalustest.

Sissejuhatus

7. juunil 2009. aastal toimusid Euroopa Parlamendi valimised, kus 27 liikmesriigi kodanikud, keda on kokku rohkem kui 375 miljonit, said valida oma riigi esindajad järgmiseks viieks aastaks Euroopa Parlamenti. Ametisse kinnitati institutsiooni 7. koosseis (2009–2014). Eestist valiti Euroopa Parlamenti 6 liiget, kokku on Euroopa Parlamendis 736 liiget.

Euroopa Parlamendi valimiste ajal kerkisid üles nii institutsionaalsed probleemid kui ka poliitilised päevaküsimused. Euroopa Parlament on ELi ainus institutsioon Euroopa Komisjoni ja Euroopa Liidu Nõukogu kõrval, mille liikmeid valitakse alates 1979. aastast otse. See annab valijaile vaieldamatu poliitilise jõu. Euroopa kodanike esinduskogu on maailma ainus mitmekeelne (23 ametlikku keelt) parlament, mis valitakse vabadel, ühetaolistel ja otsestel valimistel. Olgugi et Eesti valis oma saadikuid alles teist korda, on esindajatekojal mitmekümneaastane ajalugu ja seadusandliku töö kogemus.

Tegeldakse eelarveküsimustega, korraldatakse haldusjärelevalvet Euroopa institutsioonide, peamiselt Euroopa Komisjoni üle. Euroopa Parlamendi näol on tegu organisatsiooniga, mille tegevus mõjutab otseselt ELi liikmesriikide valikuid ja toiminguid. Seetõttu tähendavad EP valimised Euroopa riikide kodanikele võimalust Brüsseli poliitikaelu otseselt mõjutada. Meie saadikute tegevus, selle tulemuslikkus ja mõju väärivad pidevat tähelepanu, nagu ka võrdlevat analüüsi teiste riikide poliitikute tegevusega Euroopa Parlamendis.

Kordi, kus EP esimese mandaadi saanud Eesti saadikud on pidanud oma riigi eest seisma koos, võib ühe käe näppudel kokku lugeda. Kuid neid kordi siiski on: näiteks Läänemere strateegia ellukutsumine, mille idee ja täideviimise taga seisid saadikud ühiselt. Ka Eesti resolutsiooni koostamisele ja Eesti-teemalise arutelu ettevalmistamisele EP täiskogul panustasid kõik saadikud. Suuresti just tänu nende jõupingutustele võrdsustatakse nüüd kommunismi kuritegusid natsismi omadega, olgugi et siin pole tegu vaid Eestit puudutava küsimusega. Idaeurooplased tõestasid omavahelist solidaarsust ka töötajate lähetamise ja teenuste direktiivi vaidluste käigus. Üheskoos näidati Euroopale, et vajadusel suudetakse olla poliitiliseks mootoriks.

Varemalt polnud parlamendil õigust kuigi paljudel teemadel kaasa rääkida. Ja olgugi et esindajatekoda on Lissaboni leppega paguneid juurde saanud, jääb ta jõu poolest ikkagi Euroopa Nõukogule alla. Seega tuleks saadikutel tegelda peamiselt sellega, mida nad oskavad ja milleks neid ka väga vaja on: selgitada oma kodanikele veel ja veel, mida ühinenud Euroopa endast kujutab.

EP on ja jääb organisatsiooniks, mis baseerub pehmemõjupoliitikal, kus toimuvad diskussioonid ideoloogiate üle, antakse inimõigusauhindu ning mille delegatsioonides ja töösõitudel tutvustatakse maailmale Euroopa ideid ja demokraatia väljavaateid. Saadikud

investeerivad Euroopa poliitilisse kapitali. Kindlasti võivad kuus eelmist Eesti saadikut väita, et Brüsseli töökogemus on muutnud nendegi seniseid arusaamu ja avanud silmad uutele ideedele. Nende kaudu levivad uued ideed ja teadmised omakorda rahva hulka.

Uue, 7. koosseisu töö algus annab meile uue põhjuse hinnata eestlaste võimekust Euroopa Parlamendis. 1. detsembril 2009 jõustus Lissaboni leping, millega kaasajastati ELi institutsioonide omavahelist suhet ning loodi senisest paremad töömeetodid, et lahendada tõhusamalt eurooplaste tänaseid probleeme. Lissaboni lepingu aruteludes märkisid EP toonased saadikud, et lepingus eristatakse selgelt liidu (institutsioonide) pädevused liikmesriikide suhtes, lähtudes põhimõttest, et kõik pädevused, mida aluslepingutega liidule ei anta, kuuluvad liikmesriikidele. Uue aluslepinguga, mis vaidluste tulemusena ratifitseeriti, värskendati ja tugevdati Euroopa demokraatia tugiraamistikku. ELi tegevus muutus demokraatlikumaks ja läbipaistvamaks, suurenes institutsioonide avatus ja eurooplaste hääl muutus kuuldamamaks.

Kõnealuse lepinguga rakendati kaasotsustusmenetlust umbes 40 uues valdkonnas. Euroopa Parlament muutus suurema osa Euroopa Liidu õigusaktide vastuvõtmisel sama tähtsaks kui nõukogu. (See hõlmab peamisi poliitikavaldkondi, sealhulgas vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneva ala õigusakte.) Parlamendile anti uued õigused rääkida kaasa eelarve ja rahvusvaheliste lepingute osas.

Et hinnata Eesti kohalolu Euroopa Parlamendis aasta pärast parlamendivalimisi, tuleb analüüsida meie poolt valitud saadikute tööd. Aluseks võtame institutsionaalselt uue perspektiivi, kus 7. koosseisu saadikute roll on tänu Lissaboni lepingule varasemast laiem, andes saadikutele võimaluse kaasa rääkida üliolulistest küsimustes. Lisaks institutsionaalsetele muutustele ning saadikute suuremale sõnaõigusele tuleb arvesse võtta ka nende sõnapidamist. Selleks vaatleme kõnealuse koosseisu püstitatud arutelusid ja seadusettepanekuid ning seda, missugust rolli mängivad tehtud töös saadikute oskused, nende kogemused ja maine Euroopa Parlamendis.

I Euroopa Parlamendi 7. koosseisu töökorraldus

14. juulil 2009. aastal alustas kolmepäevast täiskogu osaistungjärku sama aasta juunis valitud Euroopa Parlamendi uus koosseis. Samaaegselt vastvalitud saadikute tervitamisega tähistati Euroopa Parlamendi 30. aastapäeva Strasbourgis kontserdiga.

Peaaegu pooled 7. koosseisu saadikutest kuulusid institutsiooni koosseisu juba eelmisel ametiajal, vaid pool olid uustulnukad. Kõrgeim protsent taasvalitud tuli Maltalt – 80%. Kõige rohkem uusi Euroopa Parlamendi liikmeid tuli Leedust – 75%. Eesti saadikutest neli olid uued (Indrek Tarand, Kristiina Ojuland, Vilja Savisaar-Toomast ja Ivari Padar), kaks taasvalitud (Tunne Kelam ja Siiri Oviir). Ivari Padar sai tegelikult parlamenti juba eelmise

koosseisu Eesti Sotsiaaldemokraatliku Erakonna valimistulemustega, kuid tema asemel asus toona Euroopa Parlamendi liikmeks Andres Tarand.

Euroopa Parlamendis on esindatud 165 rahvuslikku parteid ja liikumist (eelmises koosseisus 182). Täna Euroopa Parlamendis on keskel läbi 35% naisi (eelmises umbes 31%) ja mehi umbes 65% (eelmises ligi 69%). Naisi on kõige rohkem Soomest (61,54%), Maltalt ei kuulu europarlamenti aga ühtki naist. Eesti delegatsioonis valitseb sooline tasakaal, pooled meie saadikutest on naised. Kõige rohkem hääli saanud parlamendiliikmed on Itaaliast pärit Silvio Berlusconi, kelle poolt hääletas 2,7 miljonit inimest (8,25% kehtivatest häälest). Malta saadiku Simon Busuttili poolt hääletas aga 27,72% kehtiva hääle andnud isikutest (68 782 häält). Tegelikult võiks siia ritta panna ka Eestist valitud Indrek Tarandi, kes kogus 25,81% kehtivatest häälest (102 460).

Euroopa Parlamenti kandideeris ja osutus valituks mitu Euroopa Komisjoni volinikku: Danute Hübner Poolast, Meglena Kuneva Bulgaariast, Louis Michel Belgiast ja Viviane Reding Luksemburgist. Euroopa Parlamendi liikme tööd hakkab tegema üks eks-president – Roland Paksas oli Leedu president 2003–2004 – ja ka kunagisi peaministreid: Jerzy Buzek oli Poola peaminister 1997–2001, Jean-Luc Dehaene Belgia peaminister 1992–1999, Ciriaco De Mita Itaalia peaminister 1988–1989, Ivars Godmanis Läti peaminister 2007–2009, Anneli Jäätteenmäki oli Soome peaminister 2003, Lojze Peterle Sloveenia peaminister 1990–1992, Theodor Stolojan Rumeenia peaminister 1991–1992 ja Guy Verhofstadt Belgia peaminister 1999–2008.

Oma ametiaja jooksul käsitlevad saadikud väga erinevaid olulisi teemasid. Nende tööpõld saab olema lai, kliimamuutustest transpordini ning rahandusest tööhõive ja kodanikuvabadusteni välja. Saadikud annavad oma hääle ka tarbija- ja sotsiaalkaitse, kalanduse, põllumajanduse, välispoliitika ja laienemise, tervishoiu ja majanduse, sisserände ja institutsionaalsete arengute valdkonnas. Mõned temaatilised raportid on läbinud oma esimese lugemise, osade puhul on Euroopa Komisjon alles esitanud algse ettepaneku. Käesolev uuring vaatlebki eurosaadikute tegemisi ja tulemusi pärast esimest ametiaastat 7. koosseisus.

Euroopa Parlamendi tähtsuse järkjärguline kasv

21. sajandi Euroopa seisab silmitsi uute väljakutsetega: üleilmastumine, demograafiline areng, kliimamuutused, vajadus säästvate energiaallikate järele, samuti uued julgeolekuohud. Et nimetatud probleemid ületavad riigipiire, ei piisa nende lahendamiseks pelgalt liikmesriikide jõupingutustest. Euroopal on võimekus olukorraga toime tulla, reageerides muutustele koos ja tegeldes väljakutsetega ühiselt ning tagades seeläbi oma kodanikele kindlustunde.

Selleks, et olla ülesannete kõrgusel, pidasid liikmesriigid vajalikuks Euroopa Liitu moderniseerida. 15liikmelisest liidust on saanud 27 erineva tausta ja olemusega riigi liit. Tegutsema peab tõhusal ja sidusal viisil, mis vastaks maailmas toimuvatele kiiretele arengutele. Esmaseks ja peamiseks väljakutseks oli uuendada Euroopa liikmesriikide koostööd käsitlevaid põhieeskirju. Lissabonis 13. detsembril 2007 alla kirjutatud uus alusleping seda eesmärki just täidabki.

Lissaboni leping sündis valitsustevahelisel konverentsil, liikmesriikide läbirääkimiste tulemusena. Sellest võtsid osa ka Euroopa Komisjon ja Euroopa Parlament. Uutes põhimõtetes kokku leppides lähtusid riigipead ja valitsusjuhid poliitilistest, majanduslikest ja ühiskondlikest muutustest, kuid püüdsid samal ajal arvesse võtta ka kodanike ootusi ja lootusi. Sellega muudetakse ELi institutsioonide struktuuri ja nende töömeetodeid, mille tulemusena muutub EL demokraatlikumaks ja tema põhiväärtused saavad paremini kindlustatud. Kõik 27 ELi liikmesriiki on lepingu ratifitseerinud. Ratifitseerimisviisi valisid liikmesriigid vastavalt oma põhiseadusest tulenevatele nõuetele.

Lissaboni lepingu alusel väheneb nende valdkondade hulk, kus kehtib ühehäälsuse nõue, asendudes häälteenamuse põhimõttega. Sellega muutub Euroopa Liidu otsustusprotsess oluliselt efektiivsemaks. Samuti suureneb lepinguga rahvusparlamentide roll liidu otsustusprotsessis. Näiteks kui liikmesriikide parlamendid arvavad, et Euroopa Komisjoni õiguslik algatus rikub lähimuse põhimõtet, peab komisjon selle algatuse uuesti läbi vaatama. Institutsionaalse muudatusena asendatakse kuuekuine rotatsiooni korras vahelduv eesistumine stabiilsega. Euroopa Ülemkogu saab eesistuja kaheks ja pooleks aastaks. Eesistuja peab koos komisjoni presidendiga tagama Euroopa Ülemkogu töö tõhususe ja järjepidevuse.

Kuna ministrite nõukogu õigusloomega seotud arutelud on muudetud avalikuks, võimaldab see riikide parlamentidel ja kodanikel teostada demokraatlikku kontrolli valitsuse tegevuse üle ka Euroopa tasandil, mitte ainult riigisiselt. Rahvusparlamentidel on õigus Euroopa Komisjoni ettepanekuid tagasi lükata. Kodanikualgatuse raames lubatakse vähemalt miljonil eri liikmesriikide kodanikul (liidu ligi 500 miljonist kodanikust) teha komisjonile üleskutse esitada uus õigusakti ettepanek. Lisaks on Lissaboni lepingus selgesõnaliselt sätestatud, et liikmesriigid kuuluvad liitu vabal tahtel ja neil on võimalus soovi korral sellest välja astuda.

Euroopa Parlamendile on Lissaboni leping väga oluline, kuna leping tõstab EP Euroopa Nõukoguga võrdsele tasemele. EP otsustab ühiselt koos Euroopa Liidu Nõukoguga Euroopa Komisjoni algatatud uute õigusaktide üle. Otsuste vastuvõtmine paljudes Euroopa Liidu ja ka Eesti jaoks olulistest valdkondades muutub kergemaks, kuna lisandub umbes 40 valdkonda, kus otsuseid langetatakse kvalifitseeritud häälteenamusega. Peamiselt puudutavad need uued valdkonnad justiits- ja siseküsimusi. Lisaks otsustab parlament

sotsiaal- ja regionaalfondi raha kasutuse üle, määrab arenguabi, teeb keskkonda, kultuuri ja teadusuuringuid puudutavaid rahastamisotsuseid. Koos nõukoguga räägib Euroopa Parlament kaasa ELi aastaeelarve koostamises.

Liidu tegutsemisvõime suureneb ka praegustes prioriteetsetes valdkondades, sest näiteks energiapoliitika, tervishoid ja kodanikukaitse saavad uue ja kindlama õigusliku aluse. Samuti võetakse uusi õigusakte vastu kliimamuutuste, üldhuvi pakkuvate teenuste, teadustegevuse ja tehnoloogiaarenduse, territoriaalse ühtekuuluvuse, kaubanduspoliitika, kosmose, humanitaarabi, spordi, turismi ja halduskoostöö valdkonnas. Küll aga on iga riigi jaoks olulisi valdkondi puudutavate õigusaktide vastuvõtmisel vaja endiselt ühehäälsust. Ühehäälsuse nõue jääb alles sellistes valdkondades nagu maksundus, välispoliitika, kaitseküsimused ja sotsiaalkindlustus. Kuid isegi ühise välis- ja julgeolekupoliitika valdkonnas, kus parlamendil otsustamisvolitusi pole, antakse Euroopa Parlamendile üldine õigus saada teavet ja osaleda konsulteerimistel.

1.1 Euroopa Parlamendi saadikute pädevuste laienemine

Euroopa Liidu institutsioonide troikas on Euroopa Parlament mõneti erandlik: esiteks on tegu ainsa institutsiooniga, mille liikmeid valitakse otsevalimistel, ning teiseks on Euroopa Parlament institutsioon, mille pädevus on alates 1979. aastast järk-järgult kasvanud.

Euroopa Parlamendi ajalugu ulatub tagasi 1950ndatesse aastatesse ja Euroopa asutamislepingutesse. Rohkem kui kahekümne aasta jooksul kuulusid Strasbourgi kogunenud EP saadikud ühtlasi rahvusassambleedesse. Muutus tuli 1979. aastal, kui Euroopa Liidu assamblee liikmeid hakati valima otsevalimistel kodanike poolt, keda nad esindasid. Otsevalitud Euroopa Parlamendil on sellest hetkest peale demokraatlik legitiimsus. Kuna Euroopa Liidu demokraatia defitsiit on avaldunud mittevalitud institutsioonide poolt langetatud otsustes, siis on Euroopa Ühtse Akti (1986), Maastrichti (1992) ja Amsterdami (1997) aluslepingutega antud parlamendile järk-järgult pädevusi juurde. Need hõlmavad normatiivseid, eelarvelisi ja järelevalvekohustusi.

Õiguslikust aspektist vaadatuna muutsid Maastrichti, Amsterdami, Nice'i (2000) ja Lissaboni (2009) lepingud Euroopa Parlamendi tõeliselt seadusandlikuks koguks, mis töötab Euroopa Liidu Nõukogu kõrval. Mitmed liidu elus tähtsad otsused, mida siiani on teinud ainult nõukogu, peab nüüd heaks kiitma ka parlament. Euroopa õigusakte võtab vastu üldsust esindav koda ja liikmesriike esindav koda. Parlamendi heakskiit on reeglina nõutav ka rahvusvaheliste lepingute puhul.

Lissaboni leppe kohaselt valib parlament Euroopa Komisjoni presidendi ning saab täieliku pädevuse eelarve ja põllumajanduse valdkonnas. Parlamendi eelarvevolitused,

mida ta jagab võrdsel alusel nõukoguga, laienevad nüüd kõigile liidu kulutustele. Lõppkokkuvõttes suurenevad koos Lissaboni lepinguga parlamendi poliitilise kontrolli volitused, eelkõige just Euroopa Komisjoni presidendi valimise kaudu. Järelevalve ei puuduta mitte ainult poliitilist kontrolli teiste institutsioonide ning ELi edasise tegevuskava ja tulevikuprioriteetide üle, vaid ka haldus-, eelarve- ja rahandusküsimuste üle. Euroopa kodanikule avaneb võimalus pöörduda petitsiooniga Euroopa Parlamendi poole ning esitada kaebus Euroopa ombudsmanile ehk õigusvahemehele. (Olgu öeldud, et ombudsmanile esitatud kaebuste arv on aastatega märgatavalt tõusnud. 2001. a esitati 1863 kaebust, 2009. a juba 3098 kaebust.) Parlament võib moodustada ajutise uurimiskomisjoni, kui seda taotleb vähemalt veerand koosseisu liikmetest. (Näiteks hullu lehma tõve vallandumise ajal kutsus parlament kokku komisjoni, kelle hilisem töö aitas kaasa Euroopa veterinaaragentuuri loomisele Dublinis.) Samuti pöörab parlament eraldi tähelepanu Euroopa Pettustevastase Ameti (OLAF) juurdlustele.

Poliitiliselt omab EP mitte ainult õigust Euroopa Komisjoni laiali saata, vaid ka õigust tema töösse sekkuda: EP kuulab üle volinikukandidaadid ning valib ülemkogu ettepanekul Euroopa Komisjoni presidendi, kusjuures ülemkogu peab võtma arvesse Euroopa Parlamendi valimistulemust. Komisjon vastutab täies koosseisus EP ees, kuna too võib avaldada komisjonile umbusaldust.

Kuidas on määratud parlamendiliikmete töötasu? Uue parlamendi koosseisu jaoks on kadunud suured erinevused eri riikidest pärit saadikute töötasude vahel ja lobitöötajate juurdepääs parlamendiliikmetele allutatakse uutele nõuetele. Kõik parlamendiliikmed hakkavad teenima ligi 7665 eurot kuus. Samuti tasuvad nad tulumaksu ELi eelarvesse, kuigi liikmesriikidele jääb alles võimalus kohaldada täiendavat maksu kuni riikliku maksumäärani. Muutub parlamendiliikmete reisikulude hüvitamise kord – kindla määra asemel hüvitatakse tegelikud kulutused. Parlamendiliikmed liituvad ühise pensioniskeemiga, kuhu parlament teeb sissemaksid.

Tabel 1: EP pädevused enne ja pärast Lissaboni lepingut.

	Nice'i lepingus	Lissaboni lepingus
Euroopa Parlamendi pädevused õigusloome valdkonnas	<ul style="list-style-type: none"> • Olenevalt menetlusest on parlamendi otsustusvõime kõikuv. - Kaasotsustusmenetlus: parlamendil on nõukoguga võrdne seadusandlik võim 39 valdkonnas. - Koostöömenetlus: parlament otsustab koos nõukoguga, kuid lõpliku otsuse langetab ainult nõukogu (3 valdkonnas). - Nõuandemenetlus 54 valdkonnas. - Nõusolekumenetlus 14 valdkonnas. 	<ul style="list-style-type: none"> • Parlamendile antakse nõukoguga võrdne reaalne seadusandlik võim. - Euroopa Parlament osaleb nüüd peaaegu kõikide õigusaktide koostamises. - Kaasotsustusmenetlus nimetatakse seadusandlikuks tavamenetluseks, mida kohaldatakse rohkem kui 40 uue poliitika valdkonna suhtes. Nüüdsest on vajalik parlamendi nõusolek kaasotsustusmenetluse alla kuuluvate rahvusvaheliste lepingute suhtes, millele liit alla kirjutab. - Nõuandemenetlusel on nüüdsest 52 kohaldamisala. - Nõusolekumenetluse kohaldamisala on laiendatud 25 valdkonnale.
Euroopa Parlamendi eelarvepädevused	<ul style="list-style-type: none"> • Parlament otsustab koos nõukoguga eelarve üle. - EP annab oma viimase sõna vaid nn mittekohustuslike kulude muutmisel. - Kohustuslike kulude osas (peamiselt põllumajanduse valdkonnas) on nõukogul sõnaõigus. Eelarve tagasilükkamiseks on parlamendil vaja liikmete enamust või 2/3 häältest. - Parlament lepib nõukoguga kokku mitmeaastase finantsraamistiku suhtes. Vaja on enamust antud häältest. 	<ul style="list-style-type: none"> • Parlamendi roll eelarve- menetluses muutub tugevaks, st võrdseks nõukoguga. - Parlament otsustab koos nõukoguga terve ELi eelarve üle. - Endised erisused kohustuslike ja mittekohustuslike kulude vahel kaovad. - Parlament lepib nõukoguga kokku mitmeaastase finantsraamistiku suhtes. Vajalik parlamendi liikmete häälteenamus.

Nice'i lepingus

Lissaboni lepingus

Parlamendi poliitiline kontroll

- Euroopa Komisjoni presidendi heakskiitmine. Euroopa Komisjoni koosseisu saab ametlikult ametisse nimetada pärast parlamendi heakskiitu.
 - Parlamentaarsed küsimused on Euroopa Parlamendi liikmete kontrollivahendiks komisjoni ja nõukogu tegevuse üle. Parlamendiliikmed esitavad komisjonile küsimusi, millele volinikud on kohustatud vastama. Saadikud esitavad nõukogule korrapäraselt suulisi ja kirjalikke küsimusi ja nõukogu eesistuja võtab osa täiskogu istungjärgudest ja olulistest aruteludest.
 - Iga-aastane Euroopa Komisjoni raport parema õigusloome kohta ja hääletus eelarve täitmise kohta.
 - Ajutiste uurimiskomisjonide moodustamine.
 - Parlament teostab demokraatlikku järelevalvet Euroopa Komisjoni üle: parlamendil on umbusalduse avaldamise õigus, mille tulemusena peab komisjon ühiselt tagasi astuma.
- Euroopa Parlamendi poliitilise kontrolli volitused suurenevad.
 - EP valib ülemkogu ettepanekul Euroopa Komisjoni presidendi, kusjuures ülemkogu peab võtma arvesse Euroopa Parlamendi valimistulemust.
 - Euroopa Parlament kiidab Euroopa Komisjoni volinike koosseisu heaks ühtse nimekirjana.
 - Parlamentaarsed küsimused.
 - Iga-aastane Euroopa Komisjoni raport parema õigusloome kohta ja eelarve täitmise heakskiit.
 - Ajutiste uurimiskomisjonide moodustamine.
 - Umbusalduse avaldamise õigus, mille tulemusena peab komisjon ühiselt tagasi astuma.
 - Kontroll käimasolevate rahvusvaheliste lepingute üle.
 - Kontroll Euroopa julgeoleku- ja kaitsepoliitika (ESDP) üle.

Euroopa Parlamendi töö ülesehitus

Poliitiliste gruppide võtmeroll

Euroopa Parlamendi saadikute töö on organiseeritud vastavalt klassikalisele parteipoliitilisele struktuurile rahvusülest poliitiliste gruppide kaudu. Euroopa Parlamendi liikmed ei moodusta rahvuslikke fraktsioone, vaid on istungjärgudel jaotatud seitsmesse üleeuroopalisse poliitilisse fraktsiooni. Poliitilised grupid elustavad parlamendi diskussioone ning annavad selle tööle struktuuri ja vitaalsuse. EP liikmed kuuluvad fraktsioonidesse oma poliitilise kuuluvuse järgi. Fraktsioonis on vähemalt kakskümmend viis liiget, kes peavad esindama vähemalt seitset ELi liikmesriiki.

Poliitilised rühmad moodustatakse maailmavaatelisel, harva mõnel muul alusel. Pärast 2009. aasta valimisi loodi valimistulemustest lähtuvalt uusi poliitilisi kooslusi. Esmalt tänu EPP-ED lagunemisele, mis sai alguse Briti tooride lahkumisega rahvaparteist. Sotsialistide fraktsiooniga liitusid Itaalia demokraadid ja grupp nimetati ümber Sotsiaaldemokraatide ja demokraatide fraktsiooniks Euroopa Parlamendis (S&D). Parlamendi suurim fraktsioon on mõõdukalt parempoolne Euroopa Rahvapartei (kristlikud demokraadid) fraktsioon (EPP), mis koondab 264 liiget. Eestist kuulub EPP fraktsiooni Tunne Kelam. Liikmete arvult järgmine on Sotsiaaldemokraatide ja demokraatide fraktsioon Euroopa Parlamendis (S&D), kuhu kuulub 184 parlamendiliiget. Eestist on fraktsioonis 1 saadik, Ivari Padar. Suuruselt kolmas on Euroopa demokraatide ja liberaalide liidu fraktsioon (ALDE), kuhu kuulub 84 liiget, nende seas ka Kristiina Ojuland (Reformierakond), Siiri Oviir ja Vilja Savisaar-Toomast (Keskerakond). Üksikkandidaadina Euroopa Parlamenti kandideerinud Indrek Tarand liitus suuruselt neljanda (55 liiget) Roheliste ja Euroopa vabaliidu fraktsiooniga (GREENS/EFA). Ülejäänud Euroopa Parlamendi fraktsioonid ja liikmete arvud on järgmised: Euroopa konservatiivide ja reformistide fraktsioon (ECR) 54 liiget, Euroopa ühendatud vasakpoolsete ja Põhjamaade roheliste vasakpoolsete liitfraktsioon (GUE/NGL) 35 liiget, Vaba ja demokraatliku Euroopa fraktsioon (EFD) 32 liiget. Fraktsioonilise kuuluvuseta parlamendiliikmeid (NA) on 27.

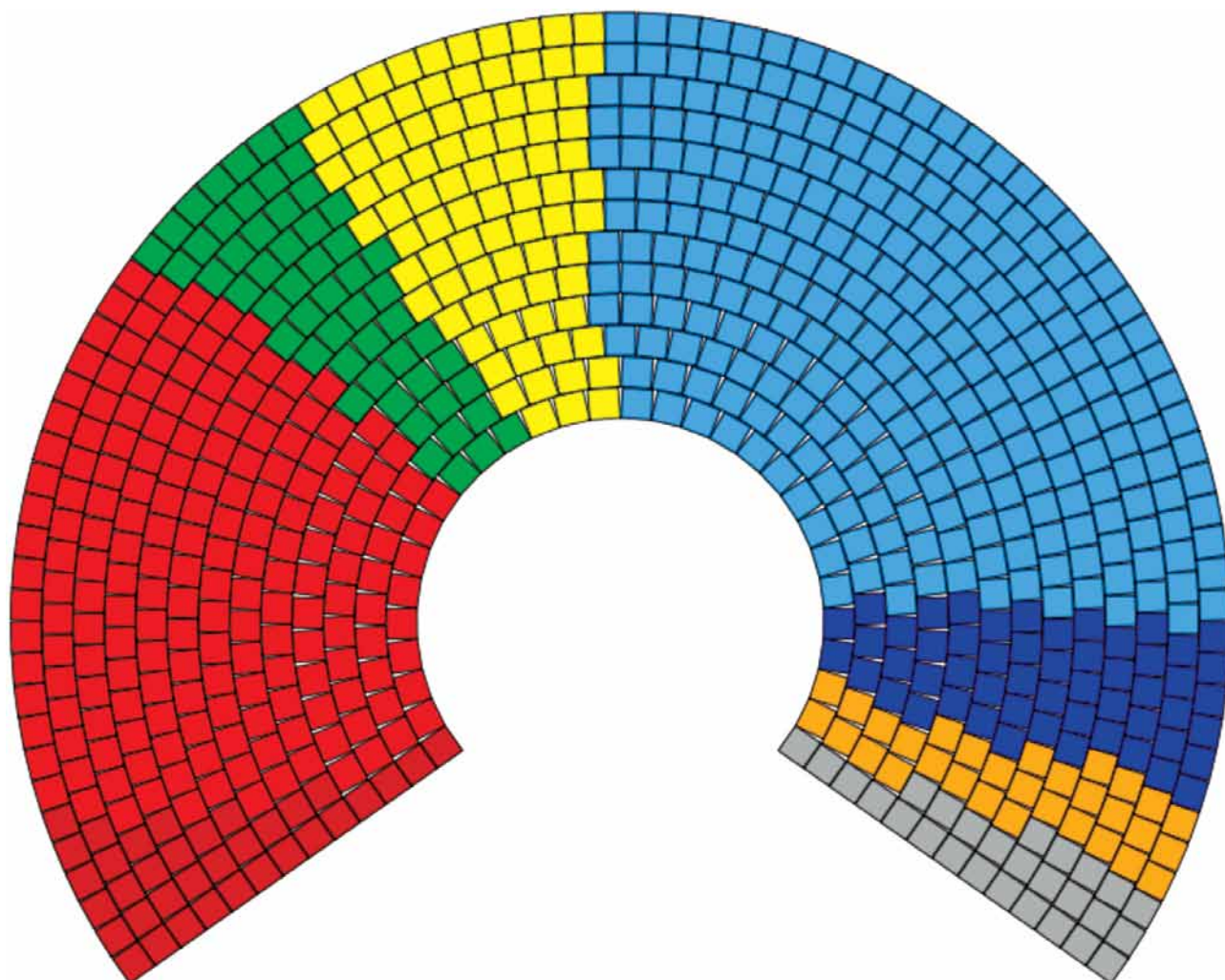
Euroopa Parlamendis valitseb proportsionaalsuse loogika. Näiteks täiskogu istungitel võrdub gruppide võime enda seisukohti väljendada nende arvulise tähtsusega. Kohad poliitilises rühmas jaotatakse tuntud Belgia juristi ja matemaatiku Victor d'Hondti meetodil delegatsioonide suuruse järgi. See puudutab eriti komisjonide esimehi, aseesimehi ja välisdelegatsioonide juhte. Nende valimiseks koostatakse täpsed tabelid, mis näitavad, millisel delegatsioonil on millises järjekorras õigus saada parlamendi komisjoni esimehe,

esimese aseesimehe, teise või kolmanda aseesimehe koht. Juhtivad kohad kooskõlastatakse parlamendi lõikes samasugusel proportsionaalsuse põhimõttel. Suurim rühm EPP-ED sai seegi kord tuntava osa komisjoni esimeeste kohtadest. Loomulikult pandi nüüdki kõik kandidaadid täisistungil või komisjoni asutaval istungil hääletamisele. Proportsionaalsusel põhinevatest kokkulepetest peetakse enamasti kinni, sest hea tava kohaselt ei esitata ootamatuid kandidaate.

Valimistulemused annavad EP poliitilistele fraktsioonidele nii-öelda punkte, mille alusel jagatakse esindusorganisis ametikohti ja mida parteid kasutavad selleks, et saada oma tegevusele vajalikke ressursse või positsioone. Grupi punktide arv otsustab, kui palju võtme positsioone saab grupp parlamendi komisjonides. Komisjoni eesistujad määrab samuti sama punktisüsteem. EP fraktsioonide proportsionaalsus otsustab ka raportööride ja variraportööride arvu gruppide lõikes. Et tagada valimistulemustes kajastuva proportsionaalsuse korrektsus, on enamus raportööre pärit suurematest gruppidest, nt rahvaparteist, sotsiaaldemokraatide ja liberaalide ridadest. See paneb, tõsi küll, kulmu kergitama: olgugi et see on poliitiliselt-arvuliselt korrektne, võib eeldada, et enamus Euroopa Parlamendi töödokumente ja resolutsioone on kantud nende kolme erakonna poliitilistest vaadetest.

Juhtkonna ja komisjonide esimeeste sõelumine on kahtlemata esimene poliitilise rühma ühtsuse ja vastastikuse mõistmise katsekivi. Esimesed paar kuud on värskest valitud parlamendisaadikute vahelised suhted päris pingelised. Paljudel juhtudel süüdistatakse d'Hondti meetodit, mis olevat liialt jäik ega arvestavat võimekaid inimesi. Kõige rohkem kannatavad selle meetodi pärast väikesed delegatsioonid. Selliste riikide nagu Eesti või Taani delegatsioon ei saaks selle meetodi järgi mitte üheski komisjonis juhtivat kohta. Enamasti saavutatakse vastastikuste argumentide esitamise järel siiski kokkulepe, et suuremad delegatsioonid loovutavad vabatahtlikult mõned oma juhtkohtadest väiksematele delegatsioonidele.

Graafik 1: 2009. aasta seisuga on Euroopa Parlamendis kaheksa fraktsiooni

Sinine – EPP, punane – S&D, kollane – ALDE, roheline – GREENS/EFA, tumepunane – GUE/NGL, tumesinine – ECR, oranž – EFD, hall – NA.

EPP: Euroopa Rahvapartei (kristlikud demokraadid)

S&D: Sotsiaaldemokraatide ja demokraatide fraktsioon Euroopa Parlamendis

ALDE: Euroopa demokraatide ja liberaalide liidu fraktsioon

GREENS/EFA: Roheliste ja Euroopa vabaliidu fraktsioon

GUE/NGL: Euroopa ühendatud vasakpoolsete ja Põhjamaade roheliste vasakpoolsete liitfraktsioon

ECR: Euroopa konservatiivide ja reformistide fraktsioon

EFD: Vaba ja demokraatliku Euroopa fraktsioon

NA: Fraktsioonilise kuuluvuseta parlamendiliikmed

2.1.1 Eesmärk muuta Euroopa poliitilised rühmad pärisparteideks

Euroopa demokraatia ja poliitilise dialoogi tugevdamise ning valijate osaluse suurendamise nimel EP valimistel kirjutasid 2007. aasta lõpul EP president ja nõukogu eesistuja alla määrusele, millega toetatakse Euroopa poliitiliste sihtasutuste väljaarendamist ja Euroopa poliitiliste parteide tegevusulatuse laiendamist. Vähem kui kuus kuud pärast seda, kui komisjon oma ettepaneku vastu võttis, jõudsid parlament ja nõukogu kokkuleppele muudetud määruse osas, millega loodi uued võimalused informeeritud arutelude tugevdamiseks praegustes ja tulevastes Euroopat puudutavates küsimustes.

Euroopa Komisjoni asepresident Margot Wallström selgitas, et mainitud määrus tugevdab teabevahetust, dialoogi ja kodanike aktiivset kaasamist. Kommenteerides Euroopa poliitilistele parteidele kehtestatud uusi kampaaniaeeskirju, ütles komisjoni asepresident Wallström: "Euroopa parteide võimalus korraldada Euroopa valimistel kampaaniaid aitab ületada lõhet riikliku ja Euroopa tasandi poliitika vahel. See toob Euroopa küsimused esiplaanile ja teeb kodanikele selgeks, et nende poliitilistel valikutel on omad tagajärjed."¹⁶ Vaevalt kaks aastat hiljem toimunud valimised näitasid aga, et endiselt valitseb selge nõudlus poliitilist dialoogi tugevdavate meetmete järele.

Kuigi Euroopa Parlamenti on valitud juba 7 korda otsevalimistel ja tema volitused on aastate jooksul aina kasvanud, on valimisaktiivsus alates esimestest otsevalimistest aastal 1979 muudkui kahanenud ning see trend levib üle terve ühenduse. Aastal 2004 tundsid EP valimiste vastu kõige vähem huvi Slovakkia, Poola ja Eesti kodanikud. Lissaboni leppe vastuvõtmisega leeveneb ehk jutt Euroopa Liidu demokraatlikust defitsiidist, kuid avalikkuse vähene osalus valimistel ning laiemalt Euroopa otsustusprotsessis üldse kompromiteerib siiski EP rolli ja tegevust.

Maastrichti (1992) ja Nice'i (2001) lepingud joonisid alla Euroopa tasandil poliitiliste parteide tähtsust. Ent 20 aastat pärast esmakordset mainimist Euroopa Liidu lepingus ja 6 aastat pärast seda, kui Euroopa määrustik lõi võimalused iseseisvaks rahastamiseks, on Euroopa poliitilised rühmad ikka veel kaugel ideaalist, millist rolli peaksid poliitilised jõud demokraatlikus süsteemis mängima.

Euroopa Parlamendi kauaaegne peasekretär Julien Priestley (1997–2007) kirjutab raportis "Euroopa poliitilised erakonnad: puuduv lüli" sellest, et mitmel põhjusel polegi tegelikult tegu tõeliste erakondadega. Esiteks ei pruugi erakonnaliikmete poolt vastuvõetud otsuseid tunnistada nende kolleegid koduparteides. Teiseks ei vali Euroopa poliitiliste erakondade juhte ega delegaate erakonna liikmed. Kolmandaks põhinevad erakondade manifestid paljuski konsensusel ning on üsna üldsõnalised ja teistest eristamatud. Erakonnad ei korralda ka valimiskampaaniaid. Kampaaniategemine on jäetud koduparteide ülesandeks, et vaielda siseriiklikel teemadel, kasutades selleks kohalikke poliitikuid. Priestley arvates seisavad tõelised Euroopa tasandil Euroopa Parlamendi valimised alles ees.¹⁷

See ei tähenda muidugi, nagu ei teeks Euroopa parteid midagi või et nendest pole midagi kasu. Poliitilised rühmad mängivad europarlamenti otsustusprotsessis eluliselt tähtsat rolli. Tänu neile on uute liikmesriikide poliitilised parteid integreeritud Euroopa Liidu institutsioonide struktuuridesse. Euroopa parteid on ajapikku loonud fonde ja ühinguid, et aidata kaasa eriteemaliste poliitikate väljakujundamisele ning Euroopa-teemalisele debatile. Europarteide juhid omavad kaalukat rolli, näiteks kui toimub Euroopa institutsioonide tippametikohtade täitmine.

Julien Priestley pakub oma uuringus välja mitmeid reforme, mis tõstaksid europarteid pärispartei tasemele. Näiteks oleks vaja, et liikmesriikide erakondade esindajaid tunnustataks Euroopa parteide liikmetena. Erakonnad peaksid valima delegaate kongressidele ja oma juhte või kantslereid ka Euroopa tasandil. Otsustamine Euroopa programmide ja manifestide üle tuleks seada enamuse, mitte konsensuse põhimõttele. Euroopa Parlamendi valimiste manifesti peaksid heaks kiitma kõik Euroopa erakonna liikmed. 2013. aasta valimistel peaksid Euroopa parteid tulema välja oma kandidaatidega Euroopa Komisjoni presidendi ametikohale. Kandidaadid peaksid sõitma mööda Euroopat, tegema endale kampaaniat ja osalema eelvalimistel – sellega muutuks eurovalimiste olemus kardinaalselt. Selleks, et parteid saaksid kampaaniat teha kui Euroopa parteid, tuleks muuta ELi poliitilistesse parteidesse puutuvat määrustikku. Aluslepet aga ei peakski muutma ja suurt seadusreformi pole samuti vaja – Lissaboni leping loob otsese seose EP valimiste ja Euroopa Komisjoni presidendi nimetamise vahele.

Miks ülaltoodud debatt Euroopa Parlamendis on kerkinud? Leitakse, et ilma tõsiseltvõetavate Euroopa-üleste poliitiliste jõududeta ei suudeta tõsta valimisaktiivsust.¹⁸ Loodetakse vähendada skepsist Euroopa suunal, mida süvendab asjaolu, kus valijale serveeritakse Euroopa Parlamendi valimisi jätkuvalt kui demokraatlikku lisaväärtust, mitte aga kui olulist võimalust mõjutada rahvusvahelist poliitikat. Euroopa parteide ja Euroopa Parlamendi valimissüsteemi reformi debatt jätkub ka praeguses Euroopa Parlamendi koosseisus.

Raportöörade, variraportöörade ja koordinaatorite roll

Koordinaatori amet on see, mida ei tunta tihti rahvusparlamentides, näiteks Eesti Riigikogus, kuid mis mängib tähtsat rolli EP otsustusprotsessis. Euroopa Parlamendis, kus komisjonid on suured (keskmiselt 50 liiget pluss asendusliikmed, väliskomisjon veelgi arvukam), tuleb rühma kuuluvate komisjoniliikmete tegevust organiseerida suuremate poliitiliste rühmade tasandil. Selleks valitaksegi koordinaatorid, kes korraldavad ja juhivad sisulist tööd. Komisjoniliikmed kogunevad enne istungeid koosolekutele, mida juhatavad

poliitiliste rühmade nimel koordinaatorid. Koordinaatorite roll on Euroopa Parlamendis muutunud üha kaalukamaks, kuid ka sellel kohal Eesti saadikuid ei ole.

Koosolekutel määratakse raportöörid ja variraportöörid. Raportöör koostab teatud teemal komisjoni arvamuse või seisukoha eelnõu. Raportööri ametikohad jagatakse poliitiliste rühmade vahel proportsionaalsuse põhimõttel. Raportööri kõrvale pakuvad teised parlamendirühmad välja oma nn kaas- ehk variraportöörid, kes jälgivad põhiraportööri tegevust ja omavad põhimõttelist õigust esitada vajadusel alternatiivne raport. Variraportööride ülesanne on ka teema juhtimine oma poliitilises rühmas. Seda tehakse teavet jagades ning valmistades ette rühma seisukohtade lähtealuseid.

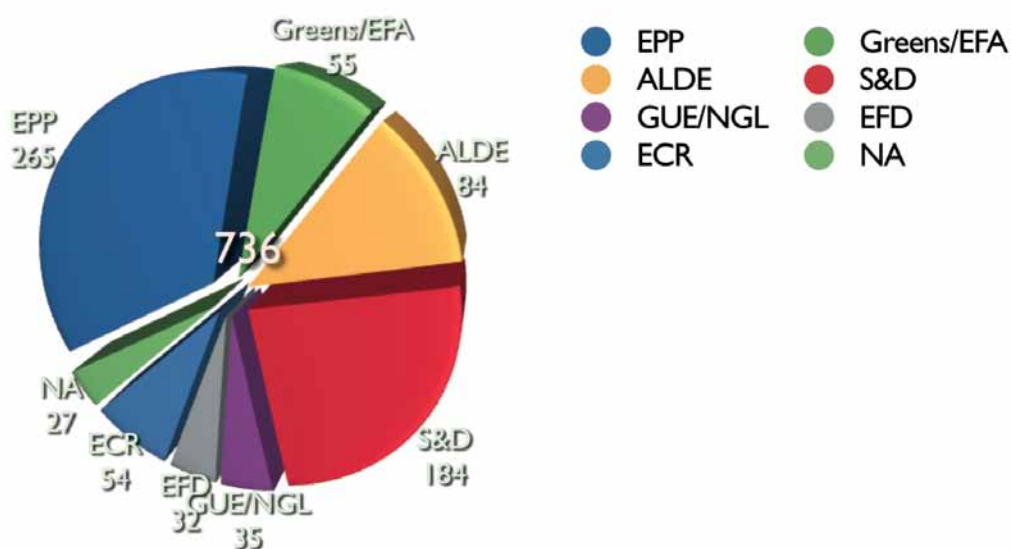
Euroopa Parlamendi töö on orienteeritud konstruktiivsusele ja ühiste seisukohtade otsimisele. Suletud uste taga viiakse läbi koordinaatorite nõupidamisi, mis toimuvad eri komisjonide istungite raames. Neile, kes on varem kuulunud väiksema koosseisuga rahvusparlamentari, tuleb see enamasti üllatuse või uuendusena. Tegemist on töökorraldusega, mis võimaldab poliitilistel rühmadel pidevalt omavahel suhelda. Poliitiliste rühmade koordinaatorid kohtuvad korduvalt omavahel, et arutada ühte või teist teemat, mõne raporti või arvamuse kohta esitatud parandusettepanekuid ja/või erinevaid seisukohti.

Koordinaatorid, kes kooskõlastavad raportööride tegevust oma poliitilises rühmas, kooskõlastavad ka hääletamisele kuuluvaid parandusettepanekuid ja rühma liikmete hääletamiseelistusi. Nagu juba mainitud, on enamik resolutsioone tavaliselt kantud kolme suurema fraktsiooni vaadetest ja ootustest. Seetõttu püüavad koordinaatorid saavutada kompromisse. Üksmeele leidmine tagab selle, et selge enamus komisjonist on viimaks kokkulepitud seisukohal.

Tabel 2: 27 liikmesriigi saadikute jagunemine Euroopa Parlamendi fraktsioonide vahel (2009–2014)¹⁹

EPP	S&D	ALDE	GREENS/ EFA	ECR	GUE/ NGLa	EFD	NA	Kokku
BE	5	5	5	4	1	0	0	22
BG	6	4	5	0	0	0	0	17
CZ	2	7	0	0	9	4	0	22
DK	1	4	3	2	0	1	2	13
DE	42	23	12	14	0	8	0	99
EE	1	1	3	1	0	0	0	6
IE	4	3	4	0	0	1	0	12
EL	8	8	0	1	0	3	2	22
ES	23	21	2	2	0	1	0	50
FR	29	14	6	14	0	5	1	72
IT	35	21	7	0	0	0	9	72
CY	2	2	0	0	0	2	0	6
LV	3	1	1	1	1	1	0	8
LT	4	3	2	0	1	0	2	12
LU	3	1	1	1	0	0	0	6
HU	14	4	0	0	1	0	0	22
MT	2	3	0	0	0	0	0	5
NL	5	3	6	3	1	2	1	25
AT	6	4	0	2	0	0	0	17
PL	28	7	0	0	15	0	0	50
PT	10	7	0	0	0	5	0	22
RO	14	11	5	0	0	0	0	33
SI	3	2	2	0	0	0	0	7
SK	6	5	1	0	0	0	1	13
FI	4	2	4	2	0	0	1	13
SE	5	5	4	3	0	1	0	18
UK	0	13	11	5	25	1	13	72
Kokku	265	184	84	55	54	35	32	736
EL								

Tabel 2: 27 liikmesriigi saadikute jagunemine Euroopa Parlamendi fraktsioonide vahel (2009–2014)¹⁹

2.3. Rahvusdelegatsioonide roll poliitiliste gruppide sees

Olgugi et tööd Euroopa Parlamendis suunavad poliitilised fraktsioonid, mitte eri rahvused oma riike esindades, pole rahvuslik dimensioon siiski parlamendi töös täiesti välistatud, vaid mängib rolli fraktsioonisiseselt. Poliitilise rühma sees jagunetakse rahvusdelegatsioonide kaupa.

Euroopa Rahvapartei (kristlikud demokraadid) on ainus rühm, kus on esindatud kõik liikmesriigid, välja arvatud sealt lahkunud britid. Neist kahe, Eesti ja Taani esindus on üheliikmeline. Delegatsiooni suuruselt olenemata on kõik rahvusdelegatsioonid vormiliselt võrdsed, seda ka nn rühma büroo koosolekutel, millest võtavad osa poliitilise rühma presiidium ja rahvusdelegatsioonide juhid.

Rahvusdelegatsioonid arutavad kõiki küsimusi kõigepealt omavahel. Suuremates delegatsioonides, kus on kümnekond ja rohkem liiget (sakslasi üle 40), algavad arutelud omavaheliste koosolekutega, kus kooskõlastatakse küsimusi. Mõnest riigist on valitud kahe või isegi kolme samasuunalise partei esindus. Sellisel juhul moodustavad nad igaüks iseseisva, oma juhtkonnaga delegatsiooni. 2004–2009 esindasid Itaaliat Euroopa

Rahvaparteis kaks parteid: Forza Italia ja Kristlike Demokraatide Liit. Sellest tulenevalt oli Itaalia ka kaks fraktsioonisest delegatsiooni. Saklastel oli eraldi delegatsioon Kristlik-Demokraatlikul Liidul ja Kristlik-Sotsiaalsel Liidul.

Delegatsioonid peavad nõupidamisi üsna regulaarselt ja tingimata enne täiskogu istungeid Strasbourgis. Eesti Sotsiaaldemokraatliku Erakonna kolm saadikut eelmise Euroopa Parlamendi ajal kohtusid kord nädalas, et tegelda käimasolevate teemadega, arutada strateegilisi küsimusi, leppida kokku hääletamistes (olgugi et eurosaadikul on alati õigus oma südametunnistuse järgi hääletada, arvestamata eelnevat kokkulepet). Näiteks teenuste direktiivi hääletusel 2005. aastal käitusid meie sotsiaaldemokraadid vastupidiselt nende fraktsiooni poolt antud hääletusnimekirjale.

Rahvusdelegatsioonide koordineerimine on üsna mitteformaalne tegevus, nende tööd valmistavad ette ametnikud, kelle arv sõltub delegatsiooni suuruselt. Rahvusdelegatsiooni otsuseid ja tegemisi mõjutavad koduparteid, ning isegi kui otseseid instruktsioone oma parteilt ei saada ja kooskõlastused parteiga leiavad aset harva, on partei roll rahvusdelegatsioonide tegemistes siiski oluline. Esineb olukordi, kus Euroopa Parlamendi ühe või teise fraktsiooniga on liitunud samast liikmesriigist mitu eri parteid (Eestist kuuluvad ALDE gruppi nii Reformierakond kui Keskerakond). Nagu arvata võib, koordineeritakse sel juhul rahvusdelegatsioone enamasti eraldi. Möödunud ametiajal kuulusid ALDE fraktsiooni eri parteidest pärit Prantsuse saadikud, kes kuulusid ka eri rahvusdelegatsioonidesse (ühelt poolt MoDem, teiselt poolt Nouveau Centre partei rühma liikmed koondnimetusega Avenir Démocrate, kes olid otsustanud jääda ALDE gruppi).

Hääletamine on loomulikult vaba. Hoolimata sellest, et ühte või teise komisjoni kuuluvad rühma liikmed jõuavad tavaliselt ühisele seisukohale, pole välistatud ka erandid. Arvesse võetakse nii maa rahvuslikke huve kui ka selle riigi valijate tundlikkust antud teema suhtes. Üsna sageli juhtub, et osa rühmast, rahvusdelegatsioonist või fraktsiooni liikmetest hääletab plenaaristungil teistest erinevalt. Hääletustulemustest võib mõnikord välja lugeda, et lõhestumine ei toimunud mitte rahvuse, vaid parteilise kuuluvuse alusel fraktsiooni sees.²¹ Nõnda tuleb Euroopa Parlamendis ette olukordi, kus tekivad parteipoliitilised erimeelsused (näiteks Prantsuse sotsialistid hääletamas erinevalt S&D fraktsioonist, kuhu nad kuuluvad). Erimeelsused võivad olla ka vertikaalsed. See peegeldab erinevaid nägemusi või prioriteete sisepoliitikas, mille tulemusena saadikud, kes kuuluvad samast liikmesriigist ühte fraktsiooni (näiteks Eestist ALDE fraktsiooni), hääletavad erinevalt.

Heaks tavaks on sellist käitumist rühma üldkoosolekul argumenteerida. Kui rühm tervikuna ei jõua kõiki ühendava lahenduseni, võib osa rahvusdelegatsiooni liikmetest teatada, et nad ei toeta rühma seisukohta, jäävad erapooletuks, ei osale hääletamisel või hääletavad koguni rühma seisukoha vastu. See on üks demokraatia loomulikke ilminguid. Isegi ühine poliitiline perekond ei saa sundida hääletama oma südametunnistuse või tõekspidamiste vastu.²²

Politoloogia seisukohast oleks huvitav lahti mõtestada Eesti saadikute mõju Euroopa Parlamendis mitte rahvuslikust paradigmat lähtudes, vaid lähtudes tõsiasjast, et rahvusdelegatsioonid on üheks vaieldamatult oluliseks dimensiooniks Euroopa Parlamendi töös.

3. Ühest koosseisust teise

Eestist valitud Euroopa Parlamendi tänaste liikmete töö on olnud pidev ning koosnenud paljudest väikestest võitudest, mis on sillutanud teed tugevama ja tegusama Euroopa Liidu poole. Meie saadikute hääl on kõlanud mitmeid kordi täiskogusaali kõnepuldist. Tehtud on resolutsioonide ühissetepanekuid ning esitatud kirjalikke küsimusi Euroopa Nõukogule ja Euroopa Komisjonile. Eestlased hiilgavad oma kohalkäimise poolest, olles 27 liikmesriigi hulgas tubliduselt kolmandad.

Elmise koosseisu tegevus Eestit puudutavates küsimustes Euroopa Parlamendis

2004. aastal uutest liikmesriikidest valitud Euroopa Parlamendi saadikud seisid väljakutse ees ennast tõestada. Sooviti panustada tugevama ja tegusama Euroopa Liidu arengusse, mis ei keskenduks üksnes tollitariifide kohendamisele või ümmargusele jutule Euroopa väärtustest. Samas on EP siiski kollektiivne organ ja keeruline on vastata küsimusele, kes tulistas kuuli, mis võitis lahingu. Esimesed kuus Eesti eurosaadikut on ja jäävad Eesti eurosaadikute institutsiooni loojaks. Kõik järgmised, sealhulgas tänased Eesti esindajad, saavad end tõestada eelkäijate väärilistena.

Eestlased koos teiste uute liitujatega töid Euroopa Liitu oma ajaloolise kogemuse ja ka uued teemad, millega varem sellisel kujul ei tegeldud. Eestit on europarlamendis märganud tänu isiksustele, kes on toonud Eestile suurema tuntuse, hea nime ning teeninud välja usaldusväarsuse nii poliitilistes saadikurühmades kui ka laiemalt.

Kahtlemata olid esimese koosseisu saadikud need, kelle töö ja selle tulemuslikkus andsid tulevastele saadikutele vihjeid, mida ja kuidas teha, et see Eestile kasulik oleks. Kogemustele ja suhetele tuginedes on uutel saadikutel täna suurem võimalus aega raiskamata produktiivsed olla. Neil aga, kes töötavad juba teist ametiaega, on võimalus oma senist kogemust ja võrgustikku ära kasutada ning oma tegemistele laia kõlapinda ja poliitilist toetust leida. Mida suurem on meie saadikute kogemus, seda kaugemale näevad nad oma töös ja seda paremini jõuab nende hääl kuulajateni. Euroopa Parlamendi liikme põhiliseks ülesandeks on tegelda aktuaalsete väljakutsetega, mitte takerduda pseudoprobleemidesse

Eelmistel europarlamenti saadikutel oli mitmeid väljakutseid, mis Eestit konkreetselt puudutasid. Kõige olulisem algatus Eesti jaoks oli parteideülene Läänemere strateegia algatamine, mille idee üheks loojaks oli Toomas Hendrik Ilves. Läänemere temaatikaga seoses ja selle raames väärub nimetamist ka Vene-Saksa gaasitrassi keskkonnamõjude esiletoomine ja Läänemere probleemide teadvustamine parlamendis. Eesti saadikud andsid arvestatava panuse Baltic Sea Strategy nimelises töögrupis, Andres Tarand tegutses aktiivselt tööstuse, teadusuuringute ja energeetikakomisjonis (ITRE).

Märkimist väärub Eesti resolutsioon 2007. aastal, mis järgnes aprillisündmustele, kübersõjale ja Eesti saatkonna Moskvas ründamisele. Euroopa Parlament andis toimunule tauniva hinnangu ja siinkohal ei saa kindlasti alahinnata Eesti saadikute selgitustööd. Tänu saadikute pingutusele esines president Toomas Hendrik Ilves EP täiskogu ees ning parlamendis tähistati Eesti Vabariigi 90. aastapäeva. Totalitaarsete režiimide kuritegude hukkamõist ja 23. augusti kuulutamine natsismi ja stalinismi ohvite mälestuspäevaks oli samuti märkimisväärne samm Euroopa ühise ajalootunnetuse loomisel. Sellele aitasid oma pikaajalise tööga kaasa Tunne Kelam ja vastavasisulise deklaratsiooni algataja Marianne Mikko. Võib kõhklematult öelda, et Tunne Kelam on panustanud Euroopat ühendava narratiivi loomisesse.

Eesti seisukohti seoses Euroopa Liidu tööturu problemaatikaga (tööaja regulatsioon ning töötajate ja teenuste vaba liikumise regulatsioon) selgitasid Siiri Oviir ja Toomas Hendrik Ilves. Nende tööd jätkas sotsialistide grupi siseselt Katrin Saks. Näiteks teenuste direktiiv, mille europarlament 2005. aastal vastu võttis, on mõjutanud suuresti ka Eesti majandust, kuigi igapäevaelus ei oska me tarbijasõbralikke muutusi veel ELi ja selle poliitikaga seostada. Toomas Savi tegeles Euroopa Parlamendis arengukoostöö temaatikaga, kaitstes uute liikmesriikide seisukohti Euroopa Liidu seadusandluse kujundamisel. Kindlasti suurenes tema abil teadlikkus Kolmanda Maailma probleemide suhtes ka Eestis.²³ Oluline on tunnetada, et Euroopa Liidu arengukoostöö poliitika pole midagi kauget ja hoomamatut, vaid et me oleme osa sellest.

Katrin Saks viis nii poliitilises kui rahalises mõttes täiesti uuele tasemele soome-ugri rahvaste temaatika. Esmakordselt eraldas europarlament raha Venemaa etnilistele ja rahvusvähemustele kultuuri, hariduse, meedia ja kodanikuühiskonna arenguks. Töövõit oli kindlasti seegi, et EP delegatsioon sõitis soome-ugri rahvaste maailmakongressile Hantõ-Mansiiskisse. Soome-ugri temaatika pälvis tähelepanu ka tänu Toomas Hendrik Ilvese algatusele esitada Vladimir Kozlov 2006. aastal Sahharovi preemia kandidaadiks.

5. EP eelmises koosseisus osalenud saadikute töö²⁴

Toomas Hendrik Ilves – välisasjade komisjoni, Ameerika Ühendriikide parlamentidevahelise delegatsiooni, LKA poolt kinnipeetavate transpordiks ja ebaseaduslikuks kinnipidamiseks Euroopa riikide väidetava kasutamise uurimise ajutise komisjoni, Venemaa parlamentaarse koostöökomisjoni liige.

- Esitatud küsimused – 1
- Resolutsioonide ettepanekud – 2
- Raportid – 1
- Kirjalikud deklaratsioonid – 1
- Sõnavõttud täiskogu istungil – 7

Saadik vaid pool ametiaega.

Tunne Kelam – regionaalarengukomisjoni, kaitse ja julgeoleku allkomisjoni ning Venemaa parlamentaarse koostöökomisjoni liige.

- Esitatud küsimused – 11
- Resolutsioonide ettepanekud – 102
- Arvamused – 1
- Sõnavõttud täiskogu istungil – 152
- Kirjalikud deklaratsioonid – 1

Marianne Mikko – Moldova parlamentaarse koostöökomisjoni esimees, delegatsioonide juhtide konverentsi, kalanduskomisjoni ning kultuuri- ja hariduskomisjoni liige.

- Esitatud küsimused – 19
- Resolutsioonide ettepanekud – 11
- Raportid – 1
- Sõnavõttud täiskogu istungil – 103
- Kirjalikud deklaratsioonid – 2

Siiri Oviir – naiste õiguste ja soolise võrdsuslikkuse komisjoni, tööhõive- ja sotsiaalkomisjoni, Armeenia, Aserbaidžaan ja Gruusia parlamentaarse koostöökomisjoni liige.

- Esitatud küsimused – 1
- Resolutsioonide ettepanekud – 2
- Arvamused – 1
- Sõnavõttud täiskogu istungil – 55

Katrin Saks – väliskomisjoni ja inimõiguste allkomisjoni, Kasahstani, Kõrgõzstani, Usbe-kistani ning Tadžikistani, Türkmenistani ja Mongoolia parlamentaarsete koostöökomisjonide liige.

- Esitatud küsimused – 9
- Resolutsioonide ettepanekud – 1
- Sõnavõttud täiskogu istungil – 53

Saadik vaid pool ametiaega.

Toomas Savi – arengukomisjoni liige, Kanada parlamentidevahelise delegatsiooni aseesimees.

- Esitatud küsimused – 3
- Resolutsioonide ettepanekud – 12
- Sõnavõttud täiskogu istungil – 83

Andres Tarand – tööstuse, teadusuuringute ja energeetikakomisjoni, Valgevene parlamentidevahelise delegatsiooni liige.

- Esitatud küsimused – 8
- Resolutsioonide ettepanekud – 6
- Arvamused – 2
- Sõnavõttud täiskogu istungil – 24

3.3 2009. aasta Euroopa Parlamendi valimiskampaania: majandusmured, Eesti valimisaktiivsuse tõus ning valmistumine kohalikeks valimisteks

Eurobaromeetri poolt esitatud küsimus “Kas teile isiklikult meenub, et oleksite näinud televisioonis, internetis või plakatitel, lugenud ajalehest või kuulnud raadiost kampaaniat, kus kutsutakse üles hääletama Euroopa Parlamendi valimistel?” paljastas suuri erinevusi liikmesriikide vahel. Kõige sagedamini meenus EP valimiste eelne kampaania vastajatele Maltalt (89%), Rootsist (86%) ja Slovakiast (82%). Kõige harvem meenus see vastajatele Bulgaariast (45%), Belgiast (53%) ja Ühendkuningriigist (54%).

Millised olid aga peamised põhjused, miks valijad otsustasid EP valimistel hääletada? **See on minu kodanikukohus.** Esimesed kolm riiki: Küpros (78%), Malta (74%) ja Rumeenia (73%). Viimased kolm (õigemini neli) riiki: Tšehhi (29%), Ungari (30%), Austria ja Itaalia (35%). Eesti 55%.

Ma käin alati valimas. Esimesed kolm riiki: Taani (59%), Soome (54%) ja Küpros (53%). Viimased kolm riiki: Luksemburg (19%), Hispaania (27%) ja Kreeka (29%). Eestis oli see number 40%.

Et toetada mulle lähedast parteid. Esimesed kolm riiki: Bulgaaria (45%), Küpros (42%) ja Slovakkia (41%). Viimased kolm (õigemini neli) riiki: Portugal (10%), Poola (14%), Luksemburg ja Hispaania (17%). Eesti 24%.

Suhteliselt uniselt alanud Euroopa Parlamendi valimiskampaania paisus valimiselsetel nädalatel 2009. aasta mais märkimisväärseks sõnumisajuks kõigist meediakanalitest. Paraku polnud erakondade reklaamsõnumite keskmes mitte Euroopa Liidu teemad, vaid pigem Eesti sisepoliitika. Ka avalikes debattides kaldusid poliitikud käsitlema teemasid, milles europarlamentil on vähe kaasa rääkida. Erakondade selline käitumine oli tingitud asjaolust, et samal sügisel leidsid aset kohalikud valimised. Ometi polnud see õiglane valija suhtes, sest kampaania käigus ei tehtud erilisi jõupingutusi, et avada Eesti inimestele Euroopa ühisteemasid. Küllap oletati, et võrreldes sisepoliitiliste sõnumitega see lihtsalt ei köidaks valijate meeli. Paradoksaalne on tänases Eestis seegi, et kui Euroopa Parlamendi valimised keskenduvad ülekaalukalt siseteemadele, siis meie suuremate erakondade valimisplatvormid Riigikogu valimistel panustavad järjepidevalt Euroopa Liidu välispoliitikasse.

Kuid Eesti valija on nõudlik. Meil on vaid kuus saadikut, mistõttu on oluline, et teame neid valides, mida nad täpselt esindavad, kuidas näevad ELi ja tema arengut ning Eestit Euroopas. Valijad peaksid saama hinnata kandidaatide võimekust ja kompetentsust asjassepuutuvates küsimustes, panna kandidaate proovile ja valida neid mitte senise tuntuse, vaid Euroopa Liidu alase pädevuse pinnalt. Vähim, mida eurokandidaadilt tuleks nõuda, on kontekstis orienteerumine ja võime konkreetsele küsimusele konkreetne vastus anda. Valimiskampaanias võib inimene soovida kuulda tulevaste kandidaatide mõtteid selle kohta, millised on Eesti lähituleviku suurimad (majanduslikud, välispoliitilised) väljakutsed Euroopa Liidus ja millised on Euroopa Liidu kui terviku väljakutsed. Või näiteks, millised on saadikukandidaatide eelistused europarlamenti komisjonide valikul, miks just need ja mida nad tahaksid komisjonides osaledes ametiaja jooksul korda saata. Millistel teemadel peaks Eesti aktiivselt kaasa rääkima ning milliseid teemasid võiks Eesti ise proovida ELi päevakorda lülitada.

Teemad, milles saadikud oleksid pidanud ka kindlasti seisukohta omama, on energeetika ja kliimamuutused, ELi eelarve põhimõtete uuendamine, siseturu jätkuv arenemine ning meetmed majandus- ja finantskriisi ületamiseks. Euroopa Parlamendi 2009. aasta valimiste aegu oleks olnud parim võimalus arutleda ELi valdkondliku poliitika ja arengusuundade üle: Eesti ja Euroopa Liidu välis- ja julgeolekupoliitika üle ning ELi suhete üle Venemaa, USA, Hiina ja Türgiga, samuti Euroopa Liidu idapartnerluse, naabruspoliitika ja Läänemere strateegia teemade ning Euroopa Liidu edasise laienemise üle. Ka Euroopa Liidu sisemine rollijaotus ja jõujooned ning erinevused ajalookäsitluses väärinuks huvi, samuti küsimus, kas Euroopa peaks olema liitriik või riikide liit.

Valimiste aegu polnud kindel, mis saab ELile väga olulisest muudatusest – Lissaboni lepingust. Oli ju teada, et Euroopa Parlamendi pädevus kasvab märgatavalt lepingu jõustumisel. Ometi oli sel teemal väga vähe juttu ja kui, siis lahati lepingu tehnilist olemust. Milline oli aga kandidaatide nägemus Euroopa Liidust Lissaboni lepingu võimaliku jõustumise või mittejõustumise korral, see jäi esmapilgul hoomamatuks. Kampania ei pakkunud nägemust Eesti liikmesusest ELis, kokkuvõtet esimesest viiest aastast ega perspektiivi järgmiseks viieks aastaks.

Möödunud kampaniate põhjal võib väita, et eurosaadiku profiili vormivad põhiliselt parteide meediameeskonnad. Valimiskampaniatele on omane PR-sõnumite loopimine, millel pole otsest seost tööga, mida Euroopa Parlamendis sisuliselt tehakse. Olgugi et eurovalimiste teemad peaksid rääkima Euroopa probleemidest ja väljakutsetest, keskenduvad need riiklikule sisepoliitikale – ja seda enamikus Euroopa maades. Kuna sisepoliitilisest debatist pole kahjuks nagunii pääsu, peaks kampania katma vähemasti nende teemade Euroopa mõõdet, seostades Eesti konteksti eurovalimistega kas või kaudselt.

Euroopa Komisjoni 2008. aasta sügisel tellitud avaliku arvamuse uuringust selgub, et Euroopa Parlamendi valimistega seoses huvitas eurooplasi eelkõige see, mis on seotud majanduskriisi teemadega, tööpuuduse vähendamise, inflatsiooni peatamise ja inimeste ostujõu taastamisega. Eesti kodanike hoiakud on ELi keskmistega küllaltki sarnased. Nõnda kujuneski viimaste eurovalimiste põhiteemaks majanduskriis: kuidas sellest välja saada, mida Euroopa saab üheskoos ära teha ja milles võivad tekkida Euroopa-sisesed vastuolud. Valimiste eel on poliitikutel kiusatus anda just selliseid lubadusi, mida valija kõige rohkem ootab. Sellega seoses on näha suundumust, et eurovalimised muutuvad siseriikliku võimuvõitluse vahendiks.

Kui Euroopa Parlamendi valimisvõitlust kasutatakse ära kodumaiseks poriloopimiseks, jõukatsumiseks ning valijate meeli, mõtteid ja tundeid üritatakse vallutada vaid valimislubadustega, võivad eurovalimised tulla sisutud. Vaid need parteid, kes on valimiste aegu poliitmaastikul niigi tagaplaanil, suudavad ehk pisut vabamalt mõelda ja luua sisulisemaid eurovalimiste platvorme.

Eesti eurovalimistel peaks figureerima kaks põhiküsimust: kuidas ankurdada Eesti Euroopasse ja tuua Euroopa Eestisse ning millist rolli mängib Euroopa tänases maailmas? Ent erakondade kampaniad kannavad tihti tühje loosungeid ning populistlikke sõnumeid. Valimiste päevil valitsenud majanduskriis rakendati hoobilt valimisvankri ette ja paljuski nähti eurovalimistes kohalike valimiste eelmängu. Mitmete erakondade kampaniad ja nende eelarved olid arvestatud kahele valimisele korraga, mis rihtisid sama valijat samade sõnumitega.

Enn Soosaar ütles ajalehes Sirp tabavalt: "Need on ikkagi valimised, mis toimuvad Eestis ja kus kraaditakse kuut riigikogu erakonda. Seepärast on tulemus ehk häälesaak

igaühele oluline ja välja pakutakse mitmeid "valijale arusaadavaid ning huviäratavaid" siseriiklikke teemasid, millel pole EP volituste ning tegevusega vähimatki pistmist." Selline suhtumine parteiladviku poolt õonestab europarlamendi saadiku mandaati, nagu ka "poliitpartide" kaasamine erakondade esiridadesse. Suletud nimekirjade kontekstis on tegu manipuleerimisega.

Kui parteid mõõdavad valimiste edukust saadud mandaatide järgi, siis ühiskonnateadlased teevad seda hääletamaskäinute protsendi põhjal. "Hääletamisprotsenti peetakse demokraatliku süsteemi "tervisliku seisundi" klassikaliseks, ent jätkuvalt oluliseks näitajaks," kirjutab Sirbis politoloog Anu Toots. Euroopa Parlamendi valimistel 2004. aastal oli hääletusprotsent Eestis 27, mis oli ligi 20% vähem Euroopa Liidu keskmisest. Eestlaste aktiivsus oli tšehhide ja slovakkide järel tagant kolmas. 2009. aasta Eesti valimisaktiivsus oli Euroopa Liidu keskmisel tasemel – 43%. Eestile tähendas see 16%-list kasvu. Võime rõõmu tunda, et seekord osales Eestis EP valimistel tunduvalt rohkem inimesi kui 2004. aastal. Küllap võib rõõmustavaks pidada ka e-hääletuse kasvavat populaarsust. Eelmiste Riigikogu valimiste ajal 2007. aastal rakendati seda Eestis esmakordselt ja siis hääletas elektrooniliselt 30 275 inimest. 2009. aasta EP valimistel kasutas e-hääletamise võimalust juba 58 669 valijat.

Kuid mõistatuseks jääb siiski see, mis oli mainitud valimisaktiivsuse tõusu taga: kas majandus- ja valitsuskriis, kodanike protest suletud nimekirjade vastu või tööpoolest huvi selle vastu, kes pääseb Eestit Euroopa Parlamenti esindama. Kokkuvõttes võib öelda, et kuigi valimas käis üle ootuste palju inimesi, võinuks valimistele eelneva sisulisem disussioon, mis hõlmanuks Euroopa tasandil olulisi teemasid ning kampaania olla sisukam.

Erakondade valimisplatvormid Euroopa Parlamendi valimistel

Tihti on jäänud mulje, et Eestis ei saada täpselt aru, mida Euroopa Parlamendi saadiku roll endast kujutab. Euroopasse tahetakse saata Eestit esindama kärehäälseid välispoliitikuid, kes "saaksid globaalsel infoturul löögile". Ei mõisteta, et selle institutsiooni vaba mikrofon pole tasuta meediakanal Eesti asja ajamiseks Euroopas. Europarlamendi saadikud ei käi end seal läbi murdmas ega Eesti asja ajamas, vaid ajavad koos teiste kolleegidega Euroopa asju, sest Euroopa tähendab ka Eestit ja vastupidi. Ka kõige kõrgema euroametiga eestlane – Euroopa Komisjoni volinik – ei esinda oma töös koduriiki, vaid eurooplaste huve üldiselt. Meie siseriiklikes tegudes-toimingutes esindab meid Euroopa Liidus ikka Eesti valitsusmasin. Seda tehakse töögruppides, kus meie ametnikud memorandumeid koostavad, või Euroopa Nõukogu ümarlaua taga. Eesti asjaga tegelevad ka institutsioonide juurde akrediteeritud saatkonnad ja Eesti esindused. Eriti fenomenaalne on hetk, kui üks või teine Eesti-sugune väikeriik saab euroliidu eesistujamaaks, sest siis on tema välispoliitiline roll maailmas

korraks sama suur kui tast mitu korda suurematel liidupartneritel. Kokkuvõtlikult võib öelda, et eurosaadikud esindavad küll oma riiki, kuid teevad seda pigem sümboolselt. Euroopa Liit on ühistel väärtustel ja majandushuvidel põhinev ühendus, mille ideoloogiaks on solidaarsus. Muidugi võivad tegelikus elus liikmesriikide huvid aeg-ajalt erineda, isegi vastanduda ja sel juhul kaitsevad europarlamenti liikmed eelkõige omaenda riigi huve, tõustes kõrgemale erakondlikest huvidest. Taolistel hetkedel tõuseb EP ainulaadseks foorumiks, mille saadikuil on kasutada neli päeva nädalas maailma suurima demokraatliku esinduskogu ees (kuhu kuulub rohkem kui 700 poliitikut 27 riigist), et oma probleeme tutvustada ja kolleegide poolehoidu võita. Tunne Kelam: "Juba Eesti kandidaadialajal olid europarlamenti kolleegid meie jaoks tõhus tugi, kes osutasid meie seisukohtadele kõige enam mõistmist ja enamikul juhtudel toetasid neid. Eesti järjepidev tutvustamine, Eestile hea nime ja usaldusväärse saavutamise tegevus, mis kunagi ei lõpe. See on kõigi meie kodanike ühine ülesanne."

Ekslik oleks arvata, et Euroopa Parlamendis tehtav on välispoliitika. Eesti on ELi liige juba kuus aastat ja Euroopa Liidu probleemid on Eesti siseasjad. Euroopa Parlamendi otsustest sõltub tänasel päeval $\frac{3}{4}$ Eesti seadusandlusest ja Eestile olulisi küsimusi on võimalik lahendada Euroopa Parlamendi tasandil. Näiteks 2010. aasta oktoobri täiskogul nõudsid saadikud tähelepanu töötasule: Euroopa parlamendiliikmed rõhutasid nn miinimumsissetuleku resolutsioonis, et ära elamist võimaldav palk peaks alati olema kõrgem kui vaesuspiir ning inimesed, kelle elatustase jääb mingitel põhjustel allapoole vaesuspiiri, peaksid saama tingimusteta ja lihtsalt kättesaadavaid lisatoetusi. Resolutsiooniga on kavas tõsta kõigis Euroopa Liidu riikides inimeste miinimumsissetulek 60 protsendini riigi mediaansissetulekust (mediaansissetulek on summa, millest väiksema sissetuleku ja suurema sissetuleku saajate hulk on võrdne).

Millised aga olid erakondade valimisplatvormid Euroopa Parlamendi valimistel?

Erakondade valimisplatvormid Euroopa Parlamendi valimistel olid Eesti-kesksed

Kaks suurimat, Reformierakond ja Keskerakond, olid küllaltki Eesti-kesksed. Kohati tundus, nagu oleksid nad valimisplatvormide koostamise aegu teineteisega vastastikku konsulteerinud, et siis risti vastupidine seisukoht oma programmi sisse kirjutada.

Reformierakonna valimisprogramm keskendus Eesti majanduskasvu taastamisele. Erakonna sõnul näeb Eesti majandustõusule viimise plaan ette euro kiiret kasutuselevõttu, madalaid makse ja iseseisvat maksupoliitikat. Lisaks paindlikku tööturгу, eurorahade kasutamist Eesti infrastruktuuri arendamiseks, võrdseid võimalusi ja vaba turгу. Samuti toetas programm targa majanduse ülesehitamist eelkõige uute tehnoloogiate kasutamise ja teadmiste vaba liikumise kaudu. Reformierakond pidas valimisplatvormis oluliseks julgeoleku suurendamist, nimetades esmatähtsaks Euroopa Liidu kaitsevõime tõstmist

koostöös NATOga ning ELi sisemise võimekuse arendamist. Lisaks toetas erakond kodanike ökoloogilise vastutustundlikkuse ja keskkonnasäästliku elukeskkonna loomist, rõhutades samas ka naabruspoliitika ja arenguabi tähtsust. Kõige olulisem tegevusplaan Euroopa Liidu tasandil paistis olevat seotud põllumajandustoetustega. Ühelt poolt oldi vastu Eesti põllumehe suhtes ebaausale konkurentsile, teisalt arvati, et regionaalfondide raha tuleks juhtida haridusse, teadusesse ja infrastruktuuri.

Ka **Keskerakonna** arvates pidi eurovalimiste prioriteediks olema majanduskriisi leevendamine, majanduse pööramine kasvule, ettevõtluse toetamine, töökohtade säilitamine ja uute töökohtade loomine. Sotsiaalpoliitika valdkonnas rõhutati kõigile kõrge elukvaliteedi tagamist, samuti Euroopa sotsiaalharta rakendamist sotsiaaltagatiste ja tervishoiu osas ning tööturuprobleeme. Sotsiaalpoliitika paistabki olevat Keskerakonna jaoks kõige olulisem teema. Erakond on kindel, et sotsiaalharta abiga saab reguleerida Eestis hetkel olemasolevaid töösuhteid, tööhõivet, tervishoiusüsteemi ja palju muudki. Majanduspoliitilistes arusaamades oli Keskerakond veendumusel, et Eesti ühiskonna lõhestumine lõppeks, kui ultraliberaalne majandusmudel asendataks euroopaliku sotsiaalse turumajanduse mudeliga, kui kehtestataks astmeline tulumaks ning pandaks paika ülempiir avaliku sektori palkadele. Maaelu, keskkonnahoidliku energiapolitiitika ning ELi naabruspoliitika ja idapartnerluse kõrval toetas valimisprogramm ka euroopalikult mitmekesise Eesti riigi ehitamist ning seda, et Eesti peab omaks võtma euroopalikud väärtused rahvusvahemuste toetamisel.

Isamaa ja Res Publica Liit (IRL) otsustas kaitsta Euroopas Eesti rahvuslikke huve nii tööturul kui ka julgeolekuriskide osas ning toetab avatud ja jätkusuutlikku turumajandust. "Siseturu jätkuv avamine ning inimeste, teenuste, kaupade ja kapitali vaba liikumise täielik tagamine on Euroopa Liidu konkurentsivõimelisuse garantiiks ning aitab vastu seista proteksionismi ilmingutele. Sellele aitab kaasa ka euroala laienemine." IRL pooldab Eesti võimalikult kiiret eurole üleminekut. Erakond lubab seista selle eest, et kõigil inimestel oleks parem juurdepääs vahenditele, mis aitavad neil muutustega toime tulla ning omandada uusi oskusi uutele töökohtadele asumiseks. Euroopa Liit tähendab solidaarsust ja nii väljendab IRL oma valimisprogrammis soovi tugevdada Euroopa ühtset mälu- ja väärtusruumi, et lõpetataks vahetegemine uute ja vanade liikmesriikide vahel ning rakendataks ühtset poliitikat nii põllumajanduses kui ka muudel elualadel. Välispoliitika valdkonnas avaldab IRL oma platvormis soovi, et Euroopast saaks ühel häälel rääkiv poliitika.

Sotsiaaldemokraatliku Erakonna avalause peatub Euroopa väljakutsetel, milleks on üleilmsest finantskriisist tingitud majanduslangus ja tööpuuduse kasv, kõrged toidu- ja kütusehinnad, kahanev ostujõud ning üha suurem vaesusoht, kliimamuutus ja julgeolekuprobleemid. SDE on veendunud, et tulevikku peab kujundama koostöös teadlaste, sotsiaalpartnerite ja kodanikeühendustega ning riigi rolli turu reguleerimisel tuleb suurendada. Sotsiaaldemokraadid, kelle valimisplatvormis on samuti esikohal tööhõivepolitiitika, lubavad Euroopa majanduse taaskäivitada ning luua uues sotsiaalses

Euroopas õiglasem ja turvalisem ühiskond. Lisaks korduma kippuvatele teemadele – tööhõive, välis- ja julgeolekupoliitika, energia ja keskkond ning euro – võib SDE programmist leida valimislubadusi, mis keskenduvad tarbijakaitsele, ELi rahastusprogrammide võimaluste kasutamisele, efektiivse migratsiooni- ja integratsioonipoliitika väljatöötamisele ning üleilmastumise ajastu probleemide lahendamisele.

Isamaa ja Res Publica Liit (IRL) ning **Sotsiaaldemokraatlik Erakond (SDE)** tõdesid oma programmis, et on praeguses (ehk eelmises) koosseisus tugevalt esindatud. IRL rõhutas, et tema esindaja kuulub Euroopa Parlamendi kõige mõjuvõimsamasse saadikurühma. SDE oli kirja pannud, et neil on Euroopa Parlamendis kõige rohkem kohti ja SDE esindajad kuuluvad väga mõjukasse fraktsiooni. Erinevalt kahest eelmisest erakonnast on IRL ja SDE Euroopa-kesksed. Mõlema programmid räägivad sellest, mida tuleks teha, et tulemus oleks kasulik tervele euroliidule. Mõlemale on eesmärgiks tugev Euroopa: IRL soovib seda saavutada majandusliku edukuse kaudu, SDE pehmete väärtuste ehk õiglase ja turvalise Euroopa kujundamise kaudu. Eestit mainib SDE oma platvormis möödaminnes. IRL deklareerib, et suudab Euroopas kaitsta Eesti huve. Sarnasusi leiab ka mõlema erakonna poliitilistes ettepanekutes. Mõlemad on veendunud, et Euroopas tekitab suurimat ebaõiglust tööpuudus.

Roheliste ja Rahvaliidu (kes mõlematel eurovalimistel on pidanud jääma EP ukse taha) valimisprogrammid mõjusid üsnagi värskelt. **Rahvaliidu** peamine vaidluspunkt seisnes Euroopa Liidu sidususe küsimuses, nimelt selles, kas Euroopa Liit peaks olema rahvaste liit või liitriik? Rahvaliidu programm oli kindlasti kõige mahukam. Märgata oli läbimõeldust, kuid ka tahtmist kõige kohta kõike öelda. **Roheliste** programm oli vaadeldav ühe osana Euroopa Roheliste Partei valimiskavast. Värskete ja ülijulgete valimislubadustena kõlasid siin “roheline majandus” ja “kliimamuutuste vältimine”, millest kasvas välja terve rida ettevõtmisi rohelise tuleviku nimel. Roheliste tuginemine kollektiivsele kavale on võrreldav SDE valimisplatvormiga, mis kajastas küllaltki palju Euroopa sotsiaaldemokraatide põhimõtteid.

Indrek Tarandi kandideerimisotsuse taga olid suletud nimekirjad. Ta soovis anda pettunud valijaile alternatiivse võimaluse. Tarand ei keskendunud valimistel konkreetsele programmile, vaid lubas olla oma valijale alaliselt nähtaval. Nimetades ennast kodanikuühiskonna kandidaadiks, võttis Tarand eesmärgiks Eesti kodaniku senisest parema informeerimise Euroopa arengute ja probleemide kohta ning selle kohta, milline on eestlasest parlamendiliikme võimalus neis asjus kaasa rääkida. Tarand soovis koos mõttekaaslastega algselt algatada üleeuroopalise arutelu Euroopa ühtse, riikideülese maksupoliitika loomiseks ning teha kolleegidega koostööd ühtse energiapoliitika küsimuses. Samuti lubas Tarand maksta oma igakuisest töötasust teatud protsendi Tartu Ülikooli sihtkapitalile, millest rahastatakse teaduste katumisalal olevaid spetsiifilisi uuringuid.

II Eesti saadikud Euroopa Parlamendis

Euroopa Parlamendi töö on orienteeritud konstruktiivsusele ja ühiste seisukohtade otsimisele ning pakub igale aktiivsele parlamendiliikmele võimalusi oma rolli teostamiseks. Enne saadikute töö ja tulemuste hindamist tuleb heita pilk nende kohalkäimisele ja nähtavusele organisatsioonis. Raportis kasutatakse võrdluseks teiste riikide saadikute vastavaid näitajaid. Esmapilgul võib öelda, et Eesti saadikute mõju ja nähtavus pole eelmise koosseisuga võrreldes oluliselt muutunud.

1.1 Saadikute arv muutus

Europarlamenti valitakse esindajaid igast liikmesriigist proportsionaalselt selle elanike arvuga. Nii esindab suurimat liikmesriiki Saksamaad 99 saadikut, väikest Eestit aga 6 saadikut. Tegelikult tõlgendatakse proportsionaalsuse põhimõtet väikseimate liikmesriikide kasuks, kuivõrd valijate arvu rangelt silmas pidades peaks Eestil olema vaid 4 saadikut. Nii vajab Saksa kandidaat europarlamenti valituks saamiseks vähemalt kaks korda nii palju hääli, kui sinna pääsemiseks vajab Eesti kandidaat. Ometi on leitud, et väikeriikide esindus ei pea langema alla viie saadiku – sellel tasemel on praegu Malta ja Küpros. Esimese tööaasta alguses tuli palju juttu saadikute lõplikust arvust Euroopa Parlamendis. Lissaboni lepingu kohaselt hakkab Euroopa Parlamenti kuuluma 750 liiget ja president. Ühest riigist esindatud parlamendiliikmete arv ei saa olla üle 96 ega alla 6. Kuna 2009. aasta Euroopa valimised toimusid veel vastavalt Nice'i lepingule, siis selle kohaselt on parlamendis 736 saadikut. 1. detsembril 2009 jõustunud Lissaboni lepingu järgi peab saadikute arv olema 751, täiendava arvu saadikute ametisse asumine on seega ELi liikmesriikide poolt heaks kiidetud ja lepingus ette nähtud nõue.

2009–2014. aastaks valitud Euroopa Parlamendi liikmete arvu suurendati koosseisu volituste lõpuni 736lt 754ni. Uute saadikute lisandumine otsustati läbirääkimistel. Lisakohti said 12 ELi liikmesriiki: Hispaania 4, Austria, Prantsusmaa ja Rootsi 2 kohta ning Bulgaaria, Itaalia, Läti, Malta, Holland, Poola, Sloveenia ja Ühendkuningriik kõik täiendavalt 1 koha. Ainus riik, kes kaotas 3 kohta, on Saksamaa, kelle koosseis vähenes 99lt 96le. Kuna läinud suvel toimunud parlamendivalimistel valiti Saksamaalt Nice'i lepingu alusel 99 saadikut, kes jätkavad tööd kuni selle koosseisu lõpuni, siis tõuseb saadikute arv ajutiselt 754le. Eesti ei võitnud ega kaotanud ühtegi saadikut, meile kuulunud 6 kohta jäävad samaks.

Eesti saadikud on esindatud parlamendi seitsmest parteist neljas: Tunne Kelam kuulub Euroopa Rahvaparteisse, Ivari Padar Sotsiaaldemokraatide ja demokraatide fraktsiooni Euroopa Parlamendis, Kristiina Ojuland, Siiri Oviir ning Vilja Savisaar-Toomast Euroopa demokraatide ja liberaalide liidu fraktsiooni ning Eesti üksikkandidaat Indrek

Tarand Roheliste ja Euroopa vabaliidu fraktsiooni. Eelmise koosseisuga võrreldes on jõuvahekorrad muutunud. Kui aastatel 2004–2009 oli eestlaste suurim rahvusdelegatsioon sotsialistide fraktsioonis (Andres Tarand, Marianne Mikko, Toomas Hendrik Ilves/Katrin Saks) ning Euroopa demokraatide ja liberaalide liidus olid Siiri Oviir ja Toomas Savi, siis seekord kuulub viimasesse koguni kolm saadikut, kusjuures antud poliitilisse rühma kuuluvad Eestist maailmavaateliselt nõnda erinevad Keskerakond ning Reformierakond. Eestil on esmakordselt oma esindaja Euroopa roheline fraktsioonis. On selge, et suurema rahvusdelegatsiooniga fraktsioonis on Eesti saadikutel ka mitmekordselt suurem võimalus oma poliitilise grupi siseselt otsuste käiku mõjutada.

Mitmete liikmesriikide saadikud on kontsentreerunud peamiselt kahte parlamendi kõige suuremasse poliitilisse gruppi – rahvaparteisse ning sotsialistide ja demokraatide fraktsiooni. 77,8% Itaalia saadikutest, 59,7% prantslastest, 88% hispaanlastest, 65,7% sakslastest ja 70% poolakatest on jagatud kahe suurema fraktsiooni vahel. Tuntavalt on see määr langenud Ühendkuningriigi saadikute puhul – 59 protsendilt 18 protsendile tänu briti konservatiivide lahkumisele EPP grupist. Läti 8 saadikust 3 kuuluvad rahvaparteisse. Leedu 12 saadikust kuuluvad 4 rahvaparteisse ja 3 sotsialistide ja demokraatide liitu. Soome 13 saadikust kuulub võrdselt 4 liiget rahvaparteisse ja 4 liberaalide ridadesse.

Mis puutub poliitiliste parteide juhatamise, siis on selge, et Eesti-sugusel väikeriigil pole suuri väljavaateid näha oma saadikuid juhtpositsioonidele tõusmas. Meil puuduvad sellised ressursid nagu näiteks prantslastel, poolakatel, hispaanlastel või sakslastel. Omades parteijuhhi kohta, saaksime kaasa rääkida parteipoliitika kujundamisel ja osaleksime Euroopa Parlamendi esimeeste konverentsil. Viimasest võtavad osa EP president ja fraktsioonide esimehed. Esimeeste konverents määrab kindlaks parlamendi töökorralduse ja kõik õigusloome kavandamisega seotud küsimused: täiskogu istungjärkude ajakava ja päevakorra, komisjonide ja delegatsioonide koosseisu ning volituste jaotumise nende vahel. Samuti on esimeeste konverentsil tähtis roll Euroopa Parlamendi suhetes teiste ELi institutsioonidega, kolmandate riikide ja ühenduseväliste organisatsioonidega.

1.2 Eestlaste osalus komisjonides: mitu topeltpositsiooni

Parlamendi täiskogu istungeid valmistab ette 20 parlamendikomisjoni, mis tegelevad kõikide teemadega alates naiste õigustest kuni tervishoiu ja tarbijakaitseni välja (vt. allolev Tabel 3) Komisjonid koosnevad 24–76 parlamendiliikmest. Igaühel neist on esimees, juhatus ja sekretariaat. Lisaks võib parlament luua eriküsimustega tegelemiseks allkomisjone ja erikomisjone ning parlamendi järelevalvevolituste raames uurimiskomisjone. Komisjonides toimuvad arutelud on avalikud.

Euroopa Parlamendi saadik võib osaleda rohkem kui ühe komisjoni töös. Komisjonide koosseisud vaadatakse üle EP koosseisu poole tööperioodi (st kahe ja poole aasta) möödudes. Komisjonide koosseis on seatud proportsionaalselt, vastavalt fraktsiooni liikmete arvule, kuna siingi rakendatakse d'Hondti meetodit. Ning olgugi et püütakse arvestada ka rahvuslike kvootidega, pole see alati võimalik.

Loodeti, et võrreldes eelmise koosseisuga suureneb uute liikmesriikide kaal komisjonide eesistujate ja asejuhtide kohtadel, kuid tegelikult liikus trend vastupidiselt allapoole. Uutel liikmesriikidel on vaid üks komisjoni eesistuja koht (vt Tabel 4). Parlamendi regionaalarengukomisjoni juhi koht kuulub endisele Euroopa Komisjoni regionaalpoliitika volinikule Danuta Hübnerile Poolast. Saab näha, kas järgmistel komisjonide eesistujate valimistel suudavad uute liikmesriikide saadikud tasakaalu muuta.

Eesti saadikud on 20. parlamendikomisjonist poolte komisjonide liikmed, osaledes 10 komisjoni tegevuses:

Tabel 3: Euroopa Parlamendi Eesti saadikute jagunemine Euroopa Parlamendi komisjonidesse

Saadik	Komisjon
Kristiina Ojuland (ALDE), Tunne Kelam (EPP), Indrek Tarand (Rohelised/EFA)	Väliskomisjon
Ivari Padar (S&D), Siiri Oviir (ALDE)	Majandus- ja rahanduskomisjon
Vilja Savisaar-Toomast (ALDE)	Transpordi- ja turismikomisjon
Indrek Tarand (Rohelised/EFA)	Põhiseaduskomisjon
Siiri Oviir (ALDE), Tunne Kelam (EPP)	Tööhõive- ja sotsiaalkomisjon
Ivari Padar (S&D)	Tööstuse, teadusuuringute ja energeetikakomisjon
Vilja Savisaar-Toomast (ALDE)	Regionaalarengukomisjon
Siiri Oviir (ALDE)	Naiste õiguste ja soolise võrdõigusslikkuse komisjon
Kristiina Ojuland (ALDE)	Inimõiguste allkomisjon
Tunne Kelam (EPP), Indrek Tarand (Rohelised/EFA)	Julgeoleku ja kaitse allkomisjon

Allikas: Euroopa Parlament 2009–2014

Nagu näha, on tähelepanu keskendunud välispoliitilistele teemadele ning majandusküsimustele. Kuna komisjoni positsioonide taotlemine ning hiljem ka jaotamine toimub parteiilinis ega allu paraku rahvuslikule kriteeriumile, pole komisjonide valik sünkroniseeritud. Üheaegselt on ühes või teises komisjonis mitu Eesti saadikut: väliskomisjonis töötab koguni 3 Eesti saadikut, tööhõive- ja sotsiaalkomisjonis, julgeoleku ja kaitse allkomisjonis ning majandus- ja rahanduskomisjonis 2 meie esindajat. Samas on mitu Eestile olulist valdkonda, mis pole kaetud ühegi meie esindajaga.

Eestil puudub esindatus järgmistes õigusteemadega tegelevates komisjonides (mõjukamad komisjonid on märgitud rasvaselt): eelarvekomisjon ja eelarvekontrollikomisjon, õiguskomisjon, kodanikuvabaduste, justiits- ja siseasjade komisjon ning siseturu- ja tarbijakaitsekomisjon. Samuti ei ole Eesti esindatud majandusküsimustega tegelevas arengukomisjonis, rahvusvahelise kaubanduse komisjonis, põllumajanduse ja maaelu arengu komisjonis, aga ka kultuuri- ja hariduskomisjonis, keskkonna-, rahvatervise ja toiduohutuse ning kalanduskomisjonis.

Kõik saadikud võivad osaleda petitsioonikomisjoni aruteludel. (Petitsioonikomisjon vastab ELi kodanike petitsioonidele sageli nii, et tegeleb selliste juhtumite lahendamisega, mille puhul on rikutud aluslepingust tulenevaid kodanikeõigusi, ning teeb koostööd riiklike, piirkondlike ja kohalike asutustega küsimustes, mis on seotud Euroopa Liidu õigusaktide kohaldamisega, näiteks keskkonna, sotsiaalküsimuste, liikumisvabaduse ja muus valdkonnas. Petitsioonikomisjon tegeleb uurimisega ega osale õigusloomeprotsessis. Ta püüab võimaluse korral tagada kodanike probleemidele kohtuvälised lahendused, kui petitsioonid on põhjendatud. Petitsioonikomisjon võib korraldada ka andmete kogumiseks külastusi ja esitada täiskogule raporteid. Seega on petitsioonikomisjonil oluline roll, kuna ta loob ühenduse Euroopa kodanike ja Euroopa Parlamendi vahel ning tugevdab ELi otsuste tegemise protsessi demokraatlikku legitiimsust ja vastutust.)

Euroopa Parlament moodustas 7. oktoobri 2009 otsusega uue finants-, majandus- ja sotsiaalkriisi erikomisjoni, mille tööks on analüüsida finants-, majandus- ja sotsiaalkriisi ulatust ja mõju ELile ja liikmesriikidele. Komisjoni kohuseks on ka hinnata üleilmse tähtsusega arenguid ning pakkuda asjakohaseid meetmeid. Selleski väga aktuaalse iseloomuga komisjonis pole kirjas ühtegi Eesti saadikut.

1.3 Komisjonide juhtpositsioonid: Eesti on väikeriik

Nagu öeldud, ei oma eestlased üheski komisjonis juhtpositsiooni. Nii jääb see arvatavasti veel kauaks, arvestades meie saadikute proportsionaalset suhet teiste riikide esindajatega. Juhtpositsioone jagatakse fraktsioonides vastavalt rahvusdelegatsiooni suurusest tulenevatele punktidele. Karta on, et Eesti ei saa ka tulevikus üheski Euroopa Parlamendi poliitilises rühmas endale nii suurt delegatsiooni, et suudaks rakendada sellest tulenevalt oma positsiooni juhtorganite valimistel. (Erandina võib küll välja tuua Toomas Hendrik Ilvese, kes tegutses väliskomisjoni aseesimehena eelmise koosseisu esimeses pooles.)

Käesoleva koosseisu komisjonide eesistujad pärinevad Saksamaalt (5), Itaaliast (4), Prantsusmaalt (4), Ühendkuningriigist (3), Hispaaniast (2), Portugalist (1), Soomest (1), Poolast (1) ja Rootsist (1).

Tabel 4: Euroopa Parlamendi alalised komisjonid ja nende esimehed.

- **Väliskomisjon** Gabriele ALBERTINI (EPP, IT)
- **Inimõiguste allkomisjon** Heidi HAUTALA (Greens/EFA, FI)
- **Julgeoleku ja kaitse allkomisjon** Arnaud DANJEAN (EPP, FR)
- **Arengukomisjon** Eva JOLY (Greens/EFA, FR)
- **Rahvusvahelise kaubanduse komisjon** Vital MOREIRA (S&D, PT)
- **Eelarvekomisjon** Alain LAMASSOURE (EPP, FR)
- **Eelarve kontrolli komisjon** Luigi de MAGISTRIS (ALDE, IT)
- **Majandus- ja rahanduskomisjon** Sharon BOWLES (ALDE, UK)
- **Tööhõive- ja sotsiaalkomisjon** Pervenche BERÈS (S&D, FR)
- **Keskkonna-, rahva tervise ja toiduohutuse komisjon** Jo LEINEN (S&D, DE)
- **Tööstuse, teadusuuringute ja energeetikakomisjon** Herbert REUL (EPP, DE)
- **Siseturu- ja tarbijakaitsekomisjon** Malcolm HARBOUR (ECR, UK)
- **Transpordi- ja turismikomisjon** Brian SIMPSON (S&D, UK)
- **Regionaalarengukomisjon** Danuta Maria HÜBNER (EPP, PL)
- **Põllumajanduse ja maaelu arengu komisjon** Paolo DE CASTRO (S&D, IT)
- **Kalanduskomisjon** Carmen FRAGA ESTÉVEZ (EPP, ES)
- **Kultuuri- ja hariduskomisjon** Doris PACK (EPP, DE)
- **Õiguskomisjon** Klaus-Heiner LEHNE (EPP, DE)
- **Kodanikuvabaduste, justiits- ja siseasjade komisjon** Juan Fernando LÓPEZ AGUILAR (S&D, ES)
- **Põhiseaduskomisjon** Carlo CASINI (EPP, IT)
- **Naiste õiguste ja soolise võrdõiguslikkuse komisjon** Eva-Britt SVENSSON (GUE/NGL, SE)
- **Petitsioonikomisjon** Erminia MAZZONI (EPP, IT)
- **Finants-, majandus- ja sotsiaalkriisi erikomisjon** Wolf KLINZ (ALDE, DE)

1.4 Delegatsioonid, töö- ja toetusrühmad

Euroopa Parlamendi delegatsioonide töö eesmärgiks on edendada suhteid riikide või riikide ühendustega, mis ei kuulu Euroopa Liitu. Delegatsioonidel on suur tähtsus Euroopa mõju suurendamisel väljaspool liidu piire. Delegatsioonid kogunevad harvemini kui komisjonid. Tavaliselt kohtutakse kord aastas riigis, mis kuulub delegatsiooni pädevusse, seejärel võtab delegatsioon Brüsselis vastu vastava riigi parlamendi esindajaid. Delegatsioone on kokku 35. Euroopa Parlamendi seisukohad kujundatakse välja umbes kord kuus toimuvatel ettevalmistavatel koosolekutel.

Tabel 5: Euroopa Parlamendi Eesti saadikute jagunemine Euroopa Parlamendi delegatsioonidesse

Saadik	Delegatsioon
Tunne Kelam (EPP)	Ameerika Ühendriikidega suhtlemise delegatsioon
Kristiina Ojuland (ALDE)	ELi-Venemaa parlamentaarse koostöökomisjoni delegatsioon
Siiri Oviir (ALDE)	EURONEST parlamentaarse assamblee delegatsioon
Ivari Padar (S&D), Vilja Savisaar-Toomast (ALDE)	Kesk-Aasia ja Mongoolia delegatsioon (ELi-Kasahstani, Kõrgõzstani, Usbekistani ning Tadžikistani, Türkmenistani ja Mongoolia parlamentaarse koostöökomisjoni delegatsioon)
Indrek Tarand (Rohelised/EFA)	Šveitsi, Islandi ja Norra delegatsioon
Indrek Tarand (Rohelised/EFA)	Euroopa Majanduspiirkonna (EMP) parlamentaarse ühiskomisjoni delegatsioon

Allikas: Euroopa Parlamendi koosseis 2009–2014

Asendusliikmetena osalevad meie saadikud Iraagi delegatsioonis (Tunne Kelam), NATO parlamentaarse assamblee delegatsioonis (Tunne Kelam, Indrek Tarand), ELi-Armeenia, ELi-Aserbaidžani ja ELi-Gruusia parlamentaarsete koostöökomisjonide delegatsioonis (Siiri Oviir), Hiina Rahvavabariigi delegatsioonis (Ivari Padar), Euroopa Majanduspiirkonna (EMP) parlamentaarse ühiskomisjoni delegatsioonis (Kristiina Ojuland) ning lisraeliga suhtlemise delegatsioonis (Indrek Tarand).

Euroopa Parlamendi saadikul on piiramatud võimalused kontakteeruda teiste kolleegidega ja moodustada mitteametlikke huvirühmi. Kokkusaamised on väärtuslik koostöövorm, mille käigus on kujundatud uusi initsiatiive: arutatud tarkvarapatentide küsimust, Läänemere maade koostööd ja Euroopa Liidu tulevast finantsperspektiivi. Alati võib sellistest koostöövormidest välja kasvada mõni Euroopa Parlamendi uus toetus- ehk intergrupp. Möödunud koosseisu töö tulemusena sündis näiteks Läänemere strateegia intergrupp, mille initsiaator oli kunagine saadik Toomas Hendrik Ilves ja juhiks sai Inglise saadik Christopher Beazley. Mis on selliste rühmade mõte? Mitte ainult asjassepuutuvate saadikute ühendamine, vaid ka süvendatum tegevus valitud probleemidega ning kaugemate maade saadikute haaramine grupi töösse. Ilvese initsiatiivil loodud ühenduse tegevusest kasvas välja omaette Läänemere arengustrateegia.

Toetusgrupid, mis ühendavad eri fraktsioonide saadikuid, mängivad olulist rolli siis, kui parlament soovib jõuliselt reageerida ühiskonna valupunktidele või ootamatutele sündmustele mis tahes maailma paigas. Need vabal dialoogil põhinevad ühendused, mis tegutsevad väljaspool poliitiliste fraktsioonide ja komisjonide menetlusreegleid, võimaldavad välja töötada strateegiaid, mis võetakse hiljem kasutusele ka fraktsioonides ja komisjonides. Toetusgruppidesse kuulumine on avatud kõigile, keda seovad ühised vaated mingis kindlas küsimuses. Nii näiteks on omaette toetusgrupid moodustanud saadikud, kes on huvitatud lastega perekondade olukorra parandamisest, härjavõitluse peatamisest ELis või inimõiguste kaitsmisest Valgevenes. Toetus- ehk intergrupi ametlikuks moodustamiseks on tarvis vähemalt kolme eri poliitilise fraktsiooni toetust. Selleks viib iga saadikurühm läbi fraktsioonisese hääletuse, mille käigus selgitatakse välja fraktsiooni liikmete poolt eelistatavate toetusgruppide pingerida.

Europarlamendi saadik ei suuda üksinda suuri otsuseid mõjutada, kuid fraktsiooni liikmena on tal võimalus mõjutada fraktsioonisesiselt ühe või teise probleemi mõistmist, kaasata kodanikeühendusi ning anda ülevaade, kuidas see või teine otsus mõjutab tema rahva heaolu. Oluline on rõhutada, et saadiku võimalused sõltuvad paljuski tema positsioonist. Ametikohad – Euroopa Parlamendi asepresidendid, fraktsioonide ja komisjonide esimehed ja aseesimehed – ning komisjonide liikmelisus jaotatakse d'Hondti meetodi alusel. Eesti puhul tähendab see paratamatult, et meie liikmed saavad valida endale positsioone alles viimastes ringides. Poliitilisi kokkuleppeid siis enam ei sõlmita, valida tuleb positsioonide vahel, mis on üle jäänud.

2. Eurosaadikute baromeeter

2.1 Kuidas mõõta eurosaadiku tegevust?

Kuidas mõõta eurosaadiku tegevust? Mõõdikuid on mitu. Alati võib küsida, kas agara kohalkäija tööpanus on suurem kui sellel saadikul, kelle tehtud seaduseparanduse tõttu paraneb kas või saja inimese elujärg, kuid kelle hingel on mõned põhjusega vahele jäänud istungipäevad?

Üks paremaid võimalusi hinnata parlamendisaadiku tööd on teha seda tema esmase ülesande, hääletamise põhjal. Eurosaadiku peamine roll seisneb hääletamises institutsiooni täiskogul. On märgata tendentsi, et võrreldes eelmise koosseisuga hääletab käesolev koosseis kõigepealt rahvusüleselt, lähtudes fraktsiooni juhtnööridest, mitte vastavalt oma päritoluriigi eelistustele. See näitab, et Euroopa poliitiliste rühmade ühtekuuluvustunne on kasvanud.⁴⁰

Euroopa Parlamendi 7. koosseis on esmakordselt Euroopa Parlamendi ajaloos oma ideoloogiliselt spektrilt paremtsentriline ning Euroopa Rahvapartei on endiselt parlamendi suurim poliitiline kogum. Hääletustulemusi vaadates on aga näha, et võrreldes eelmise koosseisuga tuleb praegune rahvapartei varasemast harvem võitjaks. Kokku on toimunud Euroopa Parlamendi esimesel tööaastal 792 elektroonilist hääletust ning 89% hääletuskordadest on oma positsiooni kindlustanud Euroopa demokraatide ja liberaalide liidufraktsioon ALDE.⁴¹ Majanduse, arengupoliitika, eelarve, keskkonnajakodanikuvabaduste valdkondades on sellel koosseisul tekkinud varasemast rohkem vägikaikavedu parem- ja vasakpoolsete parteide vahel. ALDE fraktsioon on moodustanud 7. koosseisus ühisrinde S&D fraktsiooniga Euroopa Rahvapartei vastu.⁴² Kui hääletustulemused lähevad kahe suurema jõu vahel lõhki, on liberaalid (ALDE) enamasti need, kes otsustavad, milline suund võetakse. Selles suhtes on meie kolmel ALDEsse kuuluval saadikul hea võimalus Euroopa asju Eestile soodsas suunas survestada. Euroopa Parlamendi poliitilistest gruppidest on saavutanud oma positsiooni ALDE ja EEP järel kolmandana S&D fraktsioon ning neljandana Rohelised.⁴³ Euroopa Parlamendis puudub klassikalises mõttes kindel koalitsioon – iga küsimuse puhul on fraktsioonidel vaba voli langetada oma maailmavaatest tulenevaid otsuseid.

Enne täiskogu istungil hääletamist vaatavad fraktsioonid läbi parlamendi komisjonide koostatud raportid ja teevad muudatusettepanekuid. Iga toimiku puhul otsib parlament vajadusel kompromisse, et saavutada uues aluslepingus või siseeeskirjades nõutud hääletamistulemus. Hääletamisele eelneb põhjalik läbirääkimiste voor. Kompromissettepanekute protsessi korraldavad parlamendis poliitilised grupid, kelle poolt määratud liini jälgivad hääletustel saadikud. Kuid mitte alati: vahel ilmneb hääletustulemustest, et mõni saadik võib ujuda teatud temade puhul ka vastuvoolu.

Fraktsioonisisesel nõupidamisel otsustatakse, millisele seisukohale fraktsioon asub, kuid ühelegi üksikliikmele ei saa teha kohustuseks kokkulepitud moel hääletada. Võib väita, et tänu kompromissettepanekute süsteemile ei näita hääletamistulemused päris selgelt Euroopa Parlamendi positsiooni saadikute lõikes, vaid pigem üldise, laiema poliitilise ploki lõikes. (Mõnikord on koordinaatorid sunnitud sadadeni küündivaid parandusettepanekuid koondama plokkidesse. Pärast ettepanekute autoritega konsulteerimist püütakse need ühendada koondettepanekuteks, mis lihtsustab nende läbivaatamist.)

Olgu öeldud, et iga poliitiline rühm rakendab hääletusdistsipliini erinevalt. Poliitilise rühma kuuluvad delegatsioonid saavad iga Strasbourgi istungi ajal kokkuvõtted eelmise kuu hääletustest, mis sisaldavad andmeid delegatsiooni osavõtu kohta plenaaristungite ja komisjonide hääletustel. Andmed on rühmasisesed ega kuulu avalikustamisele, kuid neil on distsiplineeriv mõju. Muidugi saab statistikat tehes arvesse võtta ainult elektroonilise hääletuse tulemusi (sageli hääletatakse ka lihtsa käetõstmisega).

Olulisemate hääletuste puhul võib iga poliitiline rühm nõuda nimelist hääletamist, mis toimub elektroonilisel teel. Istungi juhataja hindab kogunud ametnike abiga poolt- ja vastuhälte osakaalu käetõstmisel. Kui tekib vähimgi kahtlus ja saalist nõutakse käega hääletamise elektroonilist kontrollimist, annab juhataja võimaluse hääletust korrata, et olla tulemuses täiesti kindel. Haruldased pole juhtumid, kus esialgselt väljakuulutatud hääletustulemus muutub elektroonilise meetodi kasutamisel vastupidiseks.

Votewatch.eu uuringumootori andmetel jälgib hääletamistel Euroopa Parlamendi poliitilise rühma juhiseid eestlastest kõige rohkem Ivari Padar.

Tabel 6: Euroopa Parlamendi Eesti saadikute hääletustulemuste kooskõla poliitilise rühma juhtnööridega

Saadik	Saadiku hääletustulemuse kooskõla Euroopa Parlamendi poliitilise grupiga %
Ivari Padar (S&D)	98,59
Siiri Oviir (ALDE)	98,33
Vilja Savisaar-Toomast (ALDE)	97,99
Tunne Kelam (EPP)	97,54
Kristiina Ojuland (ALDE)	96,96
Indrek Tarand (Rohelised/EFA)	96,79

Allikas: Votewach.eu, andmed juuli 2009 – oktoober 2010.

Üksikkandidaadina parlamendiliikmeks saanud Tarand langetas otsuse poliitilise rühma kasuks, mis esindab laiemas mõttes tema maailmavaatelisi ideid ja hoiakuid. Tarand: "Kui mul on arvamus, siis ma ütlen selle avalikult välja ja võtan nii roheliste kui ka komisjonide koosolekutel sõna ja kõnelen ka täiskogu istungitel. Rohelised mõistavad ja austavad minu seisukohti ka siis, kui see nende maailmavaadetega otseselt ei haaku, sest nad teavad, et ma olen siiski iseseisev Eesti saadik... Mis puudutab meie koostööd, siis nii nagu siin ikka asjad käivad, palutakse mul lisaks mu enda soovitud teemadele võtta sõna ka teistel aruteludel nii komisjonides kui plenaaristungitel. Ei ole sugugi haruldane, kui mulle määratakse jälle mõni raport, mille variraportöör ma olema pean."⁴⁴

Mis puudutab Eesti saadikute hääletamise rahvuslikku kooskõla, siis kõige sarnasemalt ehk peaaegu sajaprotsendiliselt ühtemoodi teiste Eesti eurosaadikutega hääletab Siiri Oviir (99,02%). Tema järel tuleb Vilja Savisaar-Toomast (98,44%) ja Kristiina Ojuland (97,98%). See on ka loogiline, sest kõik kolm kuuluvad liberaalide gruppi ja moodustavad arvuliselt poole Eesti saadikute seltskonnast. Tagumiste seas on Ivari Padar (83,95%), Tunne Kelam (77,66%) ning Indrek Tarand (73,12%).

Tabel 7: Euroopa Parlamendi Eesti saadikute hääletuste rahvuslik kooskõla poliitilistes gruppides

Saadik	Hääletuste rahvuslik kooskõla poliitilistes gruppides %
Siivi Oviir (ALDE)	99,02
Vilja Savisaar-Toomast (ALDE)	98,44
Kristiina Ojuland (ALDE)	97,98
Ivari Padar (S&D)	83,95
Tunne Kelam (EPP)	77,66
Indrek Tarand (Rohelised/EFA)	73,12

Allikas: Votewach.eu, andmed juuli 2009 – oktoober 2010.

Kokkuvõttes järgib Eesti saadikute hääletuskäitumine selgelt Euroopa Parlamendi I tööaasta koalitsioonitrende, kus ALDE ja S&D hääletavad sagedasti ühisrindena Rahvapartei vastu. Seega on näha, et enim hääletavad sarnaselt Eesti saadikud ALDE ja S&D grupist ning rahvuslikust kooskõlast eristuvad enim Tunne Kelam (EPP) ja Indrek Tarand. Selline hääletuskäitumine on selgitatav Euroopa Parlamendi töökultuuri silmas pidades.

Lisaks sellele, kuidas MEPid ja poliitilised rühmad hääletavad, tuleb koguda ning analüüsida andmeid ka muude Euroopa Parlamendi töö aspektide kohta. Nimetagem veel kolm olulist kategooriat, mille alusel hinnata saadikute töö praktilist poolt.

Esiteks **kohalkäimine** parlamendi täiskogu istungitel Strasbourgis ja osaistungitel Brüsselis. Siinkohal tuleks mõõta ka saadikute osalemist igapäevatoos, komisjonide aruteludel ja komisjonisestel hääletustel, samuti jälgida nende osalemist delegatsioonide ja töögruppide kohtumistel. Samas ei kuva kohalkäimistabelid saadikute tegevust adekvaatselt. Jagub ju igas rahvaesindajate kajas saadikuid, kellest avalikkus ei tea midagi. Nad ei käi kõnetoolis ega võta muul ajal sõna, ei esita küsimusi, ei algata eelnõusid ega tee muudatusettepanekuid, kuigi viibivad pidevalt oma tööpostil. Selliste tundmatute roll on vajutada kas rohelist või punast nuppu ehk talitada nii, nagu ütleb partei pealiin.

Kohalkäimise poolest on meie saadikud tublid, hiilates lausa nimekirja kolmandal kohal. Alates 14. juulist 2009. aastal kuni oktoobrini 2010 on Eesti MEPid viibinud täiskogu hääletamistel 92,68% koguajast, nad on pärast Austriat ja Maltat aktiivsusest kolmandal positsioonil. Naabrid lätlased on üheksandal kohal (90,86%), Leedu saadikud 22. kohal (87,68%), soomlased (92,58%) ja rootslased (88,64%) vastavalt 4. ja 13. kohal. Madalaima hääletustest osavõtu tiitel kuulub Ühendkuningriigi saadikuile (85,33%), rumeenlastele ja itaallastele (vastavalt 86,00% ja 86,71%). Eesti saadikutest on aktiivseim kohalviibija Tunne Kelam (98,53% kogu täiskogu hääletamistest), tema järel tulevad Siiri Oviir (95,59%), Ivari Padar ja Vilja Savisaar-Toomast (mõlemad 92,65%). Viimaste seas on Indrek Tarand (91,18%) ja Kristiina Ojuland (85,71%).⁴⁵

Tabel 8: Euroopa Parlamendi Eesti saadikute osavõtt Euroopa Parlamendi täiskogu istungitest

Saadik	Osavõtt Euroopa Parlamendi täiskogu istungitest %
Tunne Kelam (EPP)	98,53
Siiri Oviir (ALDE)	95,59
Ivari Padar (S&D)	92,65
Vilja Savisaar-Toomast (ALDE)	92,65
Indrek Tarand (Rohelised/EFA)	91,18
Kristiina Ojuland (ALDE)	85,71

Allikas: Votewach.eu, andmed juuli 2009 – oktoober 2010.

Parlamendil on Euroopa demokraatiamasinas õigus teisi institutsioone üle kuulata ja nende üle järelevalvet teostada. Teine saadikute tegevuse hindamise kriteerium lähtubki sellest, **kui palju küsimusi**, olgu suulisi või kirjalikke, on MEPid teistele Euroopa institutsioonidele esitanud. Siinkohal märgime ära ka plenaaristungil esitatud kõned ja selle, kui palju on kasutatud võimalust vaba mikrofoni kaudu oma seisukohti väljendada. (Vt 2.2 ja 2.3.) Kolmandaks oluliseks parameetriks on **töödokumendid**: raportid, deklaratsioonid, resolutsiooni ettepanekud, omainitsiatiivi raportid. Anname ülevaate meie eurosaadikute panuse kohta selleski kategoorias. (Vt 2.1.)

Viimase faktorina tuleb nimetada **saadikute suhtluse kvaliteeti Eesti avalikkusega**. Seni pole Eesti ühiskonnale tervikuna Euroopaga seonduvad üldhaardelised teemad suurt huvi pakkunud, mistõttu on eurosaadikutel raske avalikkuse huviorbiidis püsida. Euroteemad on jäänud inimestele kaugeks, kuna teavitustöö on olnud puudulik. Selle tagajärjel on tekkinud arusaam, et Euroopa Liidus toimuv ei mõjuta kuigivõrd meie igapäevaelu. Saadikute töö ülevaade on olnud küllaltki tagasihoidlik, küll mõningate eranditega valimiskampaaniate ajal, kui infovood on olnud kohati ülevoolavalt suured.

On jäänud mulje, et saadikud kohtuvad liiga harva oma valijaskonnaga, samuti kodanikuühiskonna esindajate ja üliõpilastega. Ka omavaheline suhtlemine võiks olla intensiivsem. Euroopa Kolledži ja Euroopa Parlamendi infobüroo korraldatud debatil Tartu Ülikooli aulas tunnistati 2009. aasta mais, vahetult enne eurovalimisi, et Eesti saadikud ei saa kuigi tihti kokku. Eelmised saadikud osalesid viie tööaasta jooksul Eestis ühistel aruteludel vaid kahel korral. Seega jõuavad tähtsamad otsused Eesti avalikkuseni heal juhul meedia vahendusel. Sageli mõistetamatuks jäävate pressiteadete kõrval paistab silma ka rahva otsustusprotsessidesse kaasamise ja huvigruppidele väärtusliku tagasiside saamise puudulikkus.

Kõigile Euroopa Parlamendi saadikuile on eraldatud vahendid, et nende kontorid suudaksid edastada tööalast informatsiooni ja vahendada valijatele seda, kuidas europarlamendis toimuv Eesti argipäeva mõjutab. Täna on veel vara rääkida uue koosseisu saadikute tagasiside ulatusest ja info andmise korrast. Ent kindlasti saab see olema üks peamisi parameetreid, mille alusel hinnata meie saadikute töö tulemuslikkust Brüsselis, Strabourgis ja kodu-Eestis.

2.2 EP 7. koosseisu käimasolevad võtmeteemad ja -toimikud

Selleks, et valmistada ette Euroopa Parlamendi tööd täiskogu istungjärgul, jagunevad parlamendiliikmed alalistesse komisjonidesse, millest igaüks on spetsialiseerunud teatud valdkonnale. Komisjonides töötavad parlamendiliikmed välja, muudavad ja panevad hääletusele õigusaktide eelnõusid ja omaalgatuslikke raporteid. Nad vaatavad läbi Euroopa Komisjoni ja Euroopa Nõukogu ettepanekud ning koostavad vajadusel raporti, mida tutvustatakse täiskogu istungil.

Uute pädevustega jõudu kogunud Euroopa Parlament on otsustanud olla Euroopa debattides kaalukam ja võtta rohkem sõna. Mandaadi esimesed kuud olid aeglased tänu üleminekuaegse Euroopa Komisjoni ettearvamatule iseloomule (Barroso I koosseis tegeles Lissaboni lepingu jõustumise ja uue komisjoni ametisse nimetamise eel jooksvate küsimustega 01.11.2009–17.02.2010) ja volinike ülekuulamistele parlamendis. Nii sai sisuline töö hoo sisse alles veebruaris 2010. Tulemusena ootas hulk raporteid ja tähtsaid hääletamisi oma aega kuni 2010. aasta juuli ja septembri täiskogudeni.

Parlament ei kirjuta oma raporteid enam vaid vastusena Euroopa Komisjoni ettepanekutele (õigusloomega seotud raport), vaid võib vastu võtta ka omaalgatuslikke raporteid, mis lubavad tal sõna sekka öelda aruteludes ning edastada soove, mis Euroopa kodanikel on südamel.

Euroopa Parlamendi 7. koosseisu järgmiseks viieks tööaastaks seisab ees juba kümme suurt väljakutset – finantsteenused, sotsiaalpoliitika, kliimamuutused, ELi laienemine, sisseränne, terrorism, julgeolek, põllumajandus ja Lissaboni lepingu rakendamine.⁴⁶ Kuidas on kajastunud need prioriteedid 2009–2010 aasta Euroopa Parlamendi tööaastas?

2.2.1 Majanduskriis ja rahaturgude reguleerimine

Finantsküsimumustes on parlament jõudnud otsusele, et ELi tähelepanu on vaja suunata pankade ja rahandusasutuste tegevuse reguleerimisele. Saadikute sooviks on tugevam määrustik ja järelevalve. Majandus- ja rahanduskomisjoni⁴⁷ käimasolevate õigusloomega seotud raportite seas on **ettepanek reitinguagentuuride kohta**, et reguleerida finantskriisi tagajärjel ilmsiks tulnud finantsjärelevalve puudusi nii üksikjuhtudel kui ka finantssüsteemis tervikuna (raportöör Jean-Paul Gauzès (EPP)).⁴⁸ Uus direktiiv tahab alternatiivseid investeerimisfonde ja nende valitsejaid käsitlevad liikmesriikide eeskirjad asendada üleeuroopalise määrusega. Eesmärgiks on suurendada finantssüsteemi stabiilsust, kaitsta paremini investoreid ja luua alternatiivsete investeerimisfondide üleeuroopiline siseturg.⁴⁹

MEP Arlene McCarthy raport kauplemisportfelli ja edasiväärtpaberistamisega seotud kapitalinõuetest ning tasustamispoliitika üle järelevalve teostamisest kehtestab selged eeskirjad ning asjakohased meetmed ja sanktsioonid tasustamispoliitika ja preemiate kohta, et hoida ära vastuvõetamatut riski soodustav poliitika. Ühtlasi kehtestab raporttöör tugevdatud kapitalinõuded kauplemisportfellis sisalduvatele instrumentidele ja täiendatud kapitalinõuded edasiväärtpaberistamisele.⁵⁰

Majandus- ja rahanduskomisjoni käimasolevate tööde hulgast leiab neli omaalgatuslikku dokumenti. Üks neist on resolutsioon, et tagada tuletisinstrumentidele tõhusad, turvalised ja usaldusväärsed turud.⁵¹ Finantsjuhtide tasustamise raportis tuuakse välja põhjused, miks on ELis vaja koordineeritud Euroopa meetet finantssektori ja noteeritud äriühingute haldus-, juhtiv- ja järelevalveorgani liikmete tasustamiseks.⁵² Statistikaandmete kvaliteedi raport (raporttöör Othmar Karas) on esimene otsene reageering Kreeka probleemidele, mis on tekitanud raskusi kogu euroalale ja tervele Euroopa Liidule. Raporttöör soovib tungivalt tugevdada Eurostati, et ära hoida Kreeka juhtumile sarnaste olukordade tekkimist tulevikus.⁵³ MEP Kay Swinburne on esitanud ettepaneku finantsinstrumentidega kauplemise reguleerimise kohta, sest Euroopa kapitaliturud on õiguskeskkonna järkjärgulise teisenemise tagajärjel ennenägematult muutunud.⁵⁴

Euroopa Parlament on selle poolt, et pangandusasutuste tööd tuleks rohkem koordineerida ja suurendada finantsjärelevalvet. Sellise hinnangu annab uute institutsioonide pädevuste resolutsioon ja viis sellega seonduvat raportit, millega pannakse alus Euroopa pangandusjärelevalve asutusele⁵⁵, Euroopa väärtpaberiturujärelevalve asutusele⁵⁶, finantssüsteemi makrotasandi usaldatavusjärelevalvele ja Euroopa süsteemsete riskide nõukogule⁵⁷, samuti Euroopa kindlustus- ja tööandjapensionide järelevalve asutusele.⁵⁸

Siiri Oviir oli majanduskomisjoni raporti "Riikide rahanduse pikaajaline jätkusuutlikkus majanduse elavnemise kontekstis"⁵⁹ (menetletud 2010 kevadel) ning tööhõivekomisjoni samateemalise arvamuse kaasraporttöör (menetletud 2010 kevadel)⁶⁰.⁶¹

Majandus- ja rahanduskomisjonis (ECON) oli oluline Eesti euroalaga liitumise raport.⁶² Parlamendi majanduskomisjoni liikmed toetasid komisjoni ettepanekut, leides, et see viib positiivsete trendideni terves piirkonnas. Siiski oli tegu pigem sümbolse raportiga, mööna **Ivari Padar**. Kreeka parlamendiliige Nikolaos Chountis (GUE/NGL) oli kriitiline, märkides, et Eesti valitsuses rakendatud majanduspoliitika meetmed euroga liitumise kriteeriumide täitmiseks viisid "kõrge töötuseni, madalate palkade ning sotsiaalse ebavõrdsuseni". Ivari Padar, kes esindab Eesti sotsiaaldemokraate parlamendi majanduskomisjonis, leidis

seepeale, et "Eestis rakendati juba ammu neid meetmeid, mida Euroopa Liit soovib täna". Padar seletas, kuidas valitsus korrastas riigieelarvet.⁶³ 2009. aasta detsembris viibis Padar EP delegatsiooniga Euroopa Keskpangas visiidil ning tänu saadiku pingutustele koostasid sotsiaaldemokraadid raporti Eesti liitumisest euroalaga. Samuti aitas Padar kaasa raporti koostamisele ning positiivsele kajastamisele.

Majandus- ja rahanduskomisjon pühendas märkimisväärse osa oma esimese aasta tööst kriisist väljatulemise aruteludele. Konkreetsema kuju on võtnud **finantsjärelevalve pakett**, mis võeti Euroopa Parlamendis vastu 2009. aasta septembris.⁶⁴ Ivori Padar: "Siin oli küsimus, kuidas tulevikus paremini valmis olla paari aasta eest alanud kriisiga sarnases olukorras. Lisaks kontrollimehhanismidele on oluline ka täiendavate tulude saamine, mis just hetkel arutelufaasis."⁶⁵ Kuid hoolimata EP panuse sümboolsusest, on saadiku põhitähelepanu läinud siiski Eesti liitumisele euroalaga. "See pole tõepoolest Euroopa Parlamendi kompetents, aga endise rahandusministrina, kelle ülesandeks valitsuses olles aastatel 2008 ja 2009 oligi just kriteeriumide, ennekõike valitsussektori defitsiidikriteeriumi täitmine, tundsin kohustust ja vastutust pooleli jäänud tööd lõpetada. Eks siin tuli palju vastata küsimustele, et kuidas teil seal Riias ikka on, mis näitab veel kord, et selgitamine ja kolleegidega vestlemine ei ole kunagi liiast."⁶⁶

Majandus- ja rahanduskomisjonis (ECON) oli **Ivori Padar** mitme raporti fraktsioonipoolne koordinaator. Kirjeldades tööd raportiga euromüntide autentimise ja kõlbmatute müntide käitlemise kohta,⁶⁷ ütleb Padar: "Tegu oli suhteliselt tehnilise dokumendiga, mis ei põhjendanud suuri vaidlusi. Seoses Eesti liitumisega eurotsooniga puudutas see aga otseselt Eestis ringluses lastavaid euromünte. Mu parandusettepanekud puudutasid kõlbmatu müntide definitsiooni lisamist. Samuti küsimus euromüntide sortimismasinade osas, st mida teha juba kasutuses olevate sortimismasinatega ehk millal tekib kohustus nende väljavahetamiseks. Samuti oli vaja sätestada kõlbmatu masina utiliseerimise kord, kuna seda ei saa viia tavalisse vanametalli kogumispunkti. Samuti täpsustasid parandusettepanekud raporti punkte, mis käivad müntide autentimiskoolituse kohta liikmesriigis. Osa neist muudatusettepanekutest läks ka komisjoni hääletusel sisse. Raport võeti vastu tänavusel septembri esimesel plenaaristungil ilma debatita."⁶⁸

Veel lõi Ivori Padar kaasa majandus- ja rahanduskomisjoni ettepaneku "Strateegilise infrastruktuuri ettehoiatussüsteemi informatsiooni võrgustik" loomisel. Padar: "Ettepanek on osa õiguslikust raamistikust strateegilise infrastruktuuri kaitses ELis. Strateegiline infrastruktuur on infrastruktuur, millest ELi turvalisus ja majandus, samuti kodanike heaolu sõltuvad, näiteks nagu telekommunikatsioon ja energiavõrgud, finantsteenused, transpordi-

ja tervisesüsteemid, joogiveega varustus. Ettepaneku eesmärk on luua turvaline informatsiooni, kommunikatsiooni ja ettehoiatussüsteem, mis lubab liikmesriikidel vahetada ähvarduste puhul informatsiooni.⁶⁹

Padari kabinett töötas ka majanduskomisjoni arvamuse kallal, mis kirjutati globaalse ja Euroopa tasandi innovatiivse rahastamise raportile. "Innovatiivse rahastamise raport keskendub täiendavate ressursside ja finantside leidmisele, millega püütakse rahuldada üleeuroopalist investeerimisvajadust infrastruktuuriobjektidesse. Kuigi raport ise vaatleb peamiselt finants- ja maksundusmeetmeid, keskendun oma ettepanekutes energiaga seonduvale. Vaatluse all on energiasääst, kättesaadavus, energiaprotsesside üle otsustamine jms."⁷⁰

2.2.2 Töehõive ja sotsiaalkaitse

Sotsiaalvallas on Euroopa Parlamendi võtmetoimikuks kindlasti võitlus finantskriisi sotsiaalsete tagajärgede ja muutustega Euroopa maades (näiteks hiljuti vastu võetud "Majanduslanguse ja finantskriisi sooliste aspektide raport"⁷¹). Töehõive ja sotsiaalvaldkonna komisjoni (EMPL)⁷² käimasolevate menetluste hulgas on kokku 6 omaalgatuslikku raportit. Üks neist käsitleb ebatüüpilisi töölepinguid, kaitstud töökarjääri ning turvalise paindlikkuse ja sotsiaalse dialoogi uusi vorme⁷³. Teine raport on noorte tööturule juurdepääsust⁷⁴, kolmas üldhuvi pakkuvate sotsiaalteenuste tulevikust⁷⁵. Neljas raport räägib töehõivevõimaluste arendamisest uue säästva majanduse raames⁷⁶, viies demograafilistest probleemidest ja põlvkondadevahelisest solidaarsusest⁷⁷ ning kuues raport käsitleb miinimumpalga temaatikat.⁷⁸

Parlamendil oli võimalus väljendada arvamust liikmesriikide töehõivepoliitika suuniste osas.⁷⁹ Saadikud rõhutasid vastuvõetud resolutsioonis, et töehõivepoliitikat silmas pidades tuleb investeerida kliimamuutuse vastasesse võitlusse ja tagada inimestele piisavad sissetulekud, pöörates erilist tähelepanu ühiskonna kõige haavatavamatele gruppidele. Samuti rõhutasid parlamendiliikmed vajadust uuendada kompleksseid suuniseid, stabiilsuse ja kasvu pakti ning säästva arengu strateegiat. Komisjon peaks laiendama juurdepääsu Globaliseerumisega Kohanemise Euroopa Fondile, millest tuleb toetada eriolukorras olevaid töötajaid, sh töö kaotanud ajutisi töötajaid. Euroopa Sotsiaalfond tuleks aga avada töökohtade säilitamise meetmetele. Samuti tuleks mõlemaid fonde kasutada elukestva õppe programmide rahastamiseks.

Siiri Oviir selgitas EELile, et nii tema kui mõnede teiste väikeriikide saadikute töö tulemusena saavutati Globaliseerumisega Kohanemise Euroopa Fondi tingimuste lihtsustamine.⁸⁰ Oviir: "Praegu saab fondist toetust taotleda, summeerides tööst ilmajäänuid mitte konkreetse firma, vaid majandusharu kaudu (näiteks ehitus, tekstiil jne). Nõudeks on, et koondatud oleks vähemalt 500 töötajat. Varem oli tingimuseks 1000 töötaja koondamine ühest ettevõttest ja see sobis üldjuhul vaid suurriikidele."⁸¹

2010. aasta ELi eelarvesse on planeeritud 1,5 miljardit eurot lisaraha, et ületada finants- ja majanduskriisi. "Euroopa liberaalide fraktsioon ALDE, kuhu ka mina kuulun, on parlamendile välja pakkunud meetmete kava Balti riikide abistamiseks. Ennekõike puudutavad need Euroopa Keskpanga ja Euroopa Investeerimispanka vahendite kergemat võimaldamist liikmesriikide pankadele, et ettevõtted saaksid hallata oma laenusid ja krediite; aga ka riigi omavahendite nõude vähendamist Euroopa Sotsiaal- ja Ühtekuuluvusfondide rahade kasutamisel,"⁸² ütleb **Vilja Savisaar-Toomast**.

Endise sotsiaalministrina ja ALDE fraktsiooni sotsiaalvaldkonna ühe eestkõnelejana on **Siiri Oviiri** põhiprioriteediks olnud sotsiaalküsimused ning naiste ja meeste sooline võrdõiguslikkus. Palju on aktuaalseid teemasid, mida Euroopa Parlament on antud ajavahemikus arutanud ning sellest tulenevalt on Oviir olnud ALDE fraktsioonipoolseks kaasraportööriks mitmele raportile naiste õiguste ja soolise võrdõiguslikkuse komisjonis (arvamus "Üldhuvi pakkuvate sotsiaalteenuste tulevik", raport "Direktiiv 92/85/EMÜ – rasedate, hiljuti sünnitanud ja rinnaga toitvate töötajate tööohutuse ja tervishoiu parandamise meetmete kehtestamise kohta"⁸³, raport "Naiste roll vananevas ühiskonnas"⁸⁴, raport "Naised äri juhtimises", raport "Naiste ja meeste võrdõiguslikkus – 2010"⁸⁵ ja raport "Naiste vaesus Euroopa Liidus").⁸⁶ Oviir: "Olulisem küsimus oli ja on antud ajaperioodil kindlasti sünnitus- ja raseduspuhkuse direktiivi menetlus, mis läbis Euroopa Parlamendis esimese lugemise ning seda hoolimata mõne suurriigi vastuseisust. Sünnitus- ja raseduspuhkuse direktiivi raporti variraportöörina pean antud direktiivi vastuvõtmist äärmiselt oluliseks, et suurendada Euroopa sündimust ning parandada vananevat demograafilist olukorda."⁸⁷ Töehõive küsimustes on Siiri Oviir olnud mitmel korral ALDE fraktsioonipoolseks kaasraportööriks (töehõive ja sotsiaalvaldkonna komisjoni raport "Otsus liikmesriikide töehõivepoliitika suuniste kohta: Euroopa 2020. aasta strateegia koondsuuniste II osa", arvamus "Solidaarsus ja tervishoid: tervisealase ebavõrdsuse vähendamine Euroopa Liidus" ja arvamus "Euroopa Liidu roll globaalses tervishoius").

Eespool nimetatud EL 2020 strateegia keskendub Euroopa Liidu konkurentsivõime tõstmisele. "Küsimus on selles, mis see Euroopa Liidu Nokia siis on. Kuidas olla konkurentsivõimeline maailmas – Hiina, India, Ameerika Ühendriigid, Brasiilia –, samas säilitades heaolu," selgitab Ivari Padar. Tema panus selles küsimuses on olnud kahedimensiooniline: ühelt poolt töö europarlamenti fraktsioonis, teisalt töö Eesti suunal (12. novembril 2010 esines Padar Pärnu Postimehe konverentsil, mis keskendus konkurentsivõimele).⁸⁸

Ivari Padar on andnud oma panuse ka tööhõive ja sotsiaalvaldkonna komisjoni raportile metsakaitse kohta. Padar: "Mu muudatusettepanekud puudutavad näiteks metsahaiguste ja kahjurite vastu võitlemiseks koostöökogemuste ja informatsiooni jagamise võrgustiku loomist. Kutsun ka üles looma integreeritud ELi maakasutuspoliitikat, mis koondaks kokku metsanduse, põllumajanduse, taastuvenergia, bioloogilise mitmekesisuse ja teised keskkonnaga seotud teemad. Samuti juhin tähelepanu sellele, et metsandus on loomulik osa integreeritud maksu- ja regionaalpoliitikast ning diskussioonides ühtse põllumajanduspoliitika tulevikust peale 2013. aastat tuleb sellega arvestada. Lisaks peaks ELi poliitika täiendama metsade kaitset (eriti aladel, nagu seda on kõrgekvaliteedilised metsade kasvukohad) ning tagama, et kõikides liikmesriikides baseeruks metsamajandamine juba kindlalt säästlikkuse printsiibil."⁸⁹

2.2.3 Kliimamuutused ja keskkonnakaitse

Keskkonnakaitse teemadel soovib parlament, et EL ja tööstusriigid saavutaksid kokkuleppe vähendada ühiselt kasvuhoonegaaside heidet 2020. aastaks 25–40% võrra ja 2050. aastaks vähemalt 80% võrra võrreldes 1990. aasta tasemega. Keskkonna-, rahvatervise ja toiduohutuse komisjoni (ENVI)⁹⁰ käimasolevate menetluste hulgas on kaks märkimisväärset raportit, mis puudutavad tööstusheiteid⁹¹ ja väikesõidukite CO₂ heitenorme⁹² ning omaalgatuslik raport komisjoni roheline raamatu "Biojätmete käitlus Euroopa Liidus" kohta.⁹³

Tööstus-, teadus- ja energiakomisjonis (ITRE) oli Ivari Padari sõnul oluliseks ettevõtmiseks arvamusalaldus tööhõive võimaluste arendamise kohta uue säästva majanduse raames.⁹⁴ Padar: "Arvamuses leiti, et tuleb muuta Euroopa ressursimahukaid tarbimisharjumusi, edendada innovatsiooni, toorainete ja muude komponentide korduvkasutamist. Lühikeses perspektiivis tuleb koheselt keskenduda energiasäästule ning keskpikas perspektiivis vältida süsinikurikaste materjalide kasutamist. Pikas perspektiivis

tuleb aga radikaalselt ümber korraldada tootmise ja teenuste pakkumise viisid, tehes seda minimaalse loodusressursside kuluga. Arvamus võeti vastu ITREs koos minu muudatustega, mis puudutasid töötajate ümberkoolitamist ja ökoinnovatsiooni arendamist.”⁹⁵

2.2.4 Välisküsimused ja koostöö kolmandate riikidega

Euroopa Parlament andis oma hääle koostööprojektidele kolmandate riikidega, mis hõlmavad eraelu puutumatus ja isikuandmete kaitse teemat⁹⁶, näiteks raport ELi ja USA kokkuleppe kohta finantsandmete edastamiseks SWIFT süsteemi abil⁹⁷ ja raport reisijate isikuandmete (PNR) lepingu kohta Ameerika Ühendriikidega.⁹⁸ 2010. aasta 1. veebruarist pidi ELi ja USA vahel hakkama kehtima nn SWIFT leping, mis seisneb pangaandmete üksteisega jagamises. USA soovis pangaandmetele ligi pääseda seoses terrorismivastase võitlusega. Euroopa Parlament nägi aga selles abinõus ohtu oma kodanike turvalisusele ja privaatsusele ning otsustas kokkulepet torpedeerida. Veebruaris jõustuma pidanud lepe võeti päevakorrast maha, EP hääletas 11. veebruaril lepingu vastu. “EP ilmutas oma sammuga seniolematut veenvust ja mõjukust, pälvides isegi USA asepresidendi Joe Bideni tunnustava avalduse, kui viimane eurosaadikute ees 6. mail kõnega esines,” kirjutas Indrek Tarand oma ajaveebis.⁹⁹ SWIFTi saaga jätkus teksti ümberkirjutamisega, mis pidanuks uuel kujul senisest rohkem arvestama kodanike privaatsuse ja nende andmete kaitsega. 2010. aasta juulis kiideti Euroopa Parlamendis heaks uus SWIFT, kuigi see äratas endiselt mõningast vastuseisu.

2.2.5 Rändepoliitika

Rändepoliitika valdkonnas on Euroopa Parlamendi selle ametiaja eesmärk “töötada välja kooskõlastatud ja inimlik rändepoliitika, mis soosib seaduslikku sisserännet ja suhtub karmilt ebaseaduslikku sisserändesse”¹⁰⁰ Kodanikuvabaduste ning justiits- ja siseasjade komisjoni (LIBE)¹⁰¹ käimasolevate menetluste hulgas on Frontexi asutamise raport, millega soovitakse lihtsustada Euroopa Liidu liikmesriikide välispiiril tehtava operatiivkoostöö juhtimist.¹⁰²

Postimees *Online*’i küsimusele Aafrikast ja Aasiast Euroopasse tuleva immigratsiooni piiramise kohta vastas eurosaadik **Kristiina Ojuland**, et olukord on seni olnud kaootiline, kuigi Euroopa Liit on loonud struktuure ja andnud vahendeid ELi lõunapoolsemate riikide abistamiseks. “Üheks lahenduseks on toetada immigrantide lähteriike Euroopa Liidu naabruspoliitika ja arengukoostööpoliitika instrumentide kaudu, luues seal inimväärseid elutingimused, et me ei peaks hakkama lahendama Kolmanda Maa maailma probleeme Euroopas. Teisalt on väga oluline seaduslikku immigratsiooni puudutav Euroopa Liidu “sinise kaardi” poliitika, mis annab kolmandate riikide kvalifitseeritud tööjõule õiguse

tähtajaliselt töötada Euroopa Liidus, panustades Euroopa Liidu konkurentsivõimesse ning viies oma päritoluriikidesse kaasa demokraatia ja toimiva turumajanduse ülesehitamiseks vajalik oskusteave.”

Siiri Oviir arvab, et ühine lähenemisviis ELi sisserändele on muutunud hädavajalikuks – seda eelkõige ühisel alal, mille sisepiiridel inimesi ei kontrollita ja kus ühe liikmesriigi tegevus või tegevusetus mõjutab otseselt teisi liikmesriike ja ELi tervikuna. Ühine sisserändepoliitika peaks tema arvates sisaldama Euroopa Liitu seadusliku sisenemise eeskirju. See tähendaks ühtlasi ebaseaduslike võimaluste ulatuse vähenemist.¹⁰³ Frontexi raportile ega selle kohta esitatud arvamustele väliskomisjonis ning arengukomisjonis ükski Eesti saadik muudatusettepanekuid ei esitanud.

2.2.6 Põllumajanduspoliitika reformi ettevalmistamine

Põllumajanduse valdkonnas on Euroopa Parlamendil kaasotsustusmenetlusega õigus kaasa rääkida ühtse põllumajanduspoliitika ulatuslikule reformile (CAP 2013). EP põllumajanduse ja maaelu arengu komisjoni (AGRI) raport “Ühtse põllumajanduspoliitika tulevik pärast 2013. aastat”¹⁰⁴ rõhutab, et reform peab võtma arvesse viimasel ajal maailmas aset leidnud muutusi ja arenguid – seda nii põllumajandusturgude, põllumajandustoodete hindade, keskkonna kui ka ühiskonna ootuste osas. Ühtse põllumajanduspoliitika (ÜPP) 2013+ uuendusvajadused on tingitud sellest, et vanamoodi enam edasi ei saa. Nii näiteks ei sobi otsetoetuste süsteem selleks, et saavutada ühiseid eesmärke uues, 27 liikmesriigiga Euroopa Liidus. Ühtse põllumajanduspoliitika tulevik sõltub paljuski parlamendi juhitud eelarveläbirääkimistest, millega luuakse alus ELi järgmiseks eelarveperioodiks 2014–2019.

MEP **Ivari Padar** peab ühtse põllumajanduspoliitika tuleviku üle käivaid debatte väga oluliseks. Ta on kogu aeg jälginud aktiivselt põllumajanduspoliitika kujundamist ning soovib eeloleva ühtse põllumajanduspoliitika 2013 reformi kallal ka töötada.¹⁰⁵

2.2.7 Lissaboni leping

2.2.7.1 Euroopa välis teenistuse loomine

Euroopa Parlament on olnud viimasel ajal äärmiselt hõivatud Euroopa välis teenistuse loomisega.¹⁰⁶ 2010. aasta juulikuus toimus arutelu Euroopa Liidu kõrge esindajaga välisasjade ja julgeolekupoliitika alal Catherine Ashtoniga, kus räägiti ELi diplomaatilise teenistusest. Enamik saadikuid, kes sõna võtsid, leidsid, et Madridis saavutatud kokkulepe tagab teenistuse poliitilise ja eelarvelise vastutuse parlamendi ees. Ehkki parlamendiga konsulteeriti Euroopa välis teenistuse (EEAS) struktuuri ja toimimise osas vaid formaalselt, suutsid saadikud tänu läbirääkimistele viia ELi kõrge esindaja ettepanekusse sisse olulisi muudatusi. Näiteks selle, et ELi eriesindajad ja delegatsioonide juhid riikides ja organisatsioonides, mida parlament loeb "strateegiliselt tähtsaks", peavad enne ametisse astumist ilmuma parlamendi välisasjade komisjoni ette. Lisaks peab kõrge esindaja küsima parlamendi arvamust ühise välis- ja julgeolekupoliitika valikute osas ning teatud saadikutel on ligipääs salastatud dokumentidele. Välisasjade komisjoni ja eelarvekomisjoni juhatus saavad suurema järelevalveõiguse ELi eelarvest rahastatud ÜVJP (ühise välis- ja julgeolekupoliitika) missioonide üle.¹⁰⁷

Euroopa välis teenistuse loomise institutsiooniliste aspektide kohta kirjutati samuti omaalgatuslik raport¹⁰⁸, kuna parlamendil on kaasotsustusõigus välis teenistuse finantsmääruste ja personalieeskirjade suhtes. Euroopa Parlament nõudis järjepidevalt, et Euroopa välis teenistus hakkaks kuuluma Euroopa Komisjoni haldusalasse.¹⁰⁹ Samuti soovisid saadikud, et Ashton delegeriks osa ülesandeid teistele volinikele ja poliitilise vastutusega esindajatele, kuid mitte ametnikele, kes ei kanna poliitilist vastutust. Märtsis tehtud blogisissekandes kirjutab Eesti saadik Kristiina Ojuland teadaolevast tõsiasiast, et ELi kõrgel esindajal ei jää paraku piisavalt aega Euroopa Liidu välis teenistuse juhtimise jaoks, sest viibib pidevalt kohtumistel ja lennukis: "Näiteks on ainuüksi Belgia eesistumise ajaks juba ette kavandatud üle 40 kohtumise, kus ta peaks kohal olema. Lisaks sellele peab kõrge esindaja tegelema ka kõikide teiste Euroopa Liidule oluliste välis poliitiliste küsimustega."¹¹⁰

Vastavalt poliitilisele kokkuleppele, mis saavutati Ashton, nõukogu ning parlamendi läbirääkijate Elmar Broki (EPP, DE), Guy Verhofstadti (ALDE, BE) ja Roberto Gualtieri (S&D, IT) vahel, on välis teenistuse poliitiline ja eelarveline vastutus parlamendi ees tagatud. Tegevuseelarve eest vastutab komisjon, halduseelarve on aga uue spetsiaalse rubriigi all. Saadikud palusid nõukogul Euroopa Parlamenti teavitada, kui nõukogu kavatses EP poolt

heaks kiidetud teksti muuta, ning parlamendiga uuesti konsulteerida, kui nõukogu kavatses liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrge esindaja ettepanekut oluliselt muuta.¹¹¹

15. septembril 2010 nimetas Ashton ametisse esimesed 29 Euroopa Liidu välisesinduste juhti, mis paraku tekitas viivitamatult nurinat, sest nendest vaid kaks olid ELi uutest riikidest. **Indrek Tarand**: "Hoolimata sellest, et nn kahekaabuline Euroopa Liidu kõrge esindaja Catherine Ashton lubas välis teenistuse ametnike valimisel jälgida soolist ja geograafilist tasakaalu, on praeguseks ilmnenud, et sellest pole vastses teenistuses kuulda. Paljudes saadikutes on see tekitanud loomulikult tublisti pahameelt ning vaidlused jätkuvad. Tõepoolest, see on ka liikmesriikide endi asi esitada saadikukandidaatideks näiteks rohkem naisi. Hetkel on 115 suursaadikust vaid 11 naissoost. 11 liikmesriiki on omakorda üle- ning 16 alaesindatud. Uuest Euroopa 115 suursaadikust vaid kaks on pärit ELi uutest liikmesriikidest, Eesti omad kahjuks nende kahe hulka ei jõudnud. Vajaka jäi nii keeleoskustest, diplomaatilisest tööstaažist ning, mis seal salata, ka geograafiline asend ei olnud meid soosiv. Catherine Ashtonit on muuseas süüdistatud Lääne-Euroopa vanameeste klubi sarnase diplomaatilise teenistuse loomises (*Western European old boys club*)."¹¹²

Teise väliskomisjonis istuva saadiku **Kristiina Ojulandi** sõnul kasutavad suurte liikmesriikide saadikud lausa demagoogilisi argumente oma diplomaatide eest seistes, samal ajal kahtlust avaldades, et uutest riikidest võib-olla ei tule nii kõrgel tasemel diplomaate. "See oleks justkui argumendiks, et võrdne esindatus ei päde. Miks nad arvavad, et Suurbritannia või Saksa diplomaadid on kõrgemal tasemel kui näiteks Eesti, Poola või Tšehhi diplomaadid. Sellisel kohati üsna lihtlabasel poliitilisel tasemel põhinebki see võitlus siin väliskomisjonis," ütleb Ojuland Postimehele antud intervjuus.¹¹³

Sama lehe külgedel juhib meie saadik **Tunne Kelam** tähelepanu Elmar Broki väga konstruktiivsele tegevusele, kes olla suutnud olukorda tasakaalustada ning teinud fraktsioonidega koostööd.¹¹⁴ Tunne Kelam lisab, et Euroopa Parlament on suutnud tasakaalu märgatavalt kehtestada – ja see polevat mitte vana Euroopa tasakaal, vaid laienenud Euroopa tasakaal. Kelam: "Minu jaoks on tähtis see, et parlament on rõhutanud, et diplomaatiliste delegatsioonide töö üks osa peab olema inimõiguste ja pehmete väärtuste jälgimine välismaal. Mina esitan kirjalikult ettepaneku, et nende töö regulaarne osa peaks olema inimõiguste regulaarne jälgimine riikides, kuhu nad on saadetud. Ja ma pakuksin ka, et eriti võtta tähelepanu alla Sahharovi preemia laureaadid ja kandidaadid."¹¹⁵

Parlamendi täiskogu istungil peetud kõned ja sellele eelnev töö fraktsioonides keskendusid parandusettepanekule, kus öeldakse, et kõik välisteenistusse määramised peavad tuginema kvalifikatsioonil ja rajanema võimalikult laiale geograafilisele baasile. Veel leitakse parandusettepanekus, et välisteenistuse personal peab sisaldama piisava hulga esindajaid liikmesriikidest.¹¹⁶

2.2.7.2 Euroopa Liidu kodanikualgatus

Euroopa kodanikuühiskonna seisukohast on Euroopa Liidu kodanikualgatuse reeglite kinnitamine Euroopa Parlamendi 15. detsembri üldkogu istungil 2010 aasta lõpul oluline samm – miljon Euroopa Liidu kodanikku võivad paluda Euroopa Komisjonilt õigusakti ettepaneku esitamist.

Euroopa Liidu kodanikualgatus on Lissaboni lepingu üks suurimaid uuendusi. Kodanikualgatus on uus demokraatlik vahend, mis annab Euroopa Liidu kodanikele ja kodanikuühendustele senisest suurema kaalu ja osalusõiguse Euroopa Liidu otsustustes. Euroopa Liidu kodanikualgatus võimaldab miljonil Euroopa Liidu kodanikul paluda Euroopa Komisjonil tegutseda valdkonnas, milles komisjon omab pädevusi. Ühtlasi võib seda nimetada ka esimeseks rahvusüleseks osalusdemokraatia instrumendiks, mis annab kõigile Euroopa Liidu liikmesriikide kodanikele poliitilise algatuse õiguse.

Euroopa kodanikualgatus juhindub kahest põhimõttest. Esiteks, kodanikualgatuse läbiviimise tingimused peavad tagama, et kodanikualgatused esindavad liidu huve. Teiseks, et kodanikualgatuse kord oleks lihtne, kasutajasõbralik, hoiaks ära pettused ning väärkasutused ja aitaks vältida ebavajalikke administratiivseid kohustusi.¹¹⁷

Euroopa Parlamendi saavutusteks kodanikualgatuse reeglite paikapanel tuleks pidada algatuse protseduurireeglite olulist lihtsustamist võrrelduna algse ettepanekuga. Näiteks tuleb algatuse vastuvõetavust nüüd kontrollida enne allkirjade kogumist ning mitte pärast 300 000 allkirja kogumist, nagu algse ettepanekus seisis. Lisaks vähendati liikmesriikide vajalikku miinimumi kolmandikult neljandikule ning kõiki miljon allkirja kogunud algatuse tuleb nüüd sobivalt kaaluda, mh tuleb korraldada avalik kuulamine. Lõpetuseks peab komisjon koostama kasutajasõbraliku kodanikualgatuse juhise, looma kontaktpunkti ning tegema kättesaadavaks avatud lähtekoodiga tarkvara toetusvalduste kogumiseks.¹¹⁸

Euroopa Parlamendi seisukoha poolt kodanikualgatuse määruse kohta hääletas ülekaalukas enamik Euroopa Parlamendi saadikutest – 94,15%. 119 Eesti saadikutest toetas hääletusele pandud määrust 4 saadikut – Tunne Kelam, Kristiina Ojulang, Ivari Padar ning Vilja Savisaar-Toomast. Kohalolijatest ei hääletanud Indrek Tarand ning Siiri Oviir.¹²⁰

Tunne Kelam esitas kodanikualgatuse hääletuse kohta oma kirjaliku selgituse, milles ütleb, et hääletas esitletud muudatuste poolt, kuna usub, et need muudavad algatuse tugevamaks ning võimaldavad suuremal hulgal inimestel osalust. Kelam nimetab oma kirjalikus selgituses kodanikualgatust ajalooliseks momendiks, kuna Euroopa kodanikele võimaldatakse konkreetne vahend oluliste teemade toomiseks Euroopa Liidu tasandile. Kelam viitab oma selgituses kodanike komiteede tähtsusele ja ka Eesti kogemusele 1991 aastal, mil sai tõendatud, et kodanike koostöö suudab lõhkuda müüre.¹²¹

Kuigi **Indrek Tarand** ei osalenud kodanikualgatust puudutava määruse ettepaneku hääletusel, nimetab ta kodanikualgatust Lissaboni leppe konkreetseimaks ja käegakatsutavamaks saavutuseks. Tarand: „Lõppkokkuvõttes oli parlament kodanikusõbralikum kui Euroopa Komisjon ning Nõukogu ja täna (15.12.2010) vastu võetud kompromiss on kindlasti ses mõttes samm kodanikuühiskonna poole. Parteivõimu piiramiseks nähakse ette koguni keeld EP liikmetele initsiatiivide algatamisel“.¹²²

Siiski ei toimu muutused Euroopa Liidus kiiresti. 2011. aasta alguses tuleb anda määrusele heakskiit ka nõukogul. Seejärel on liikmesriikidel aega 12 kuud, et uued reeglid oma riigi sedustes paika panna. Kodanikualgatust peaks saama kasutada alates 2012. aastast.

2.3 Deklaratsioonid, raportid ja resolutsiooni ettepanekud, mis Eesti EP saadikud esimesel tööaastal on teinud

Üks parlamendiliikme aktiivsuse ilminguid on võimalus koostada või algatada parlamendi deklaratsioone mis tahes küsimuses. Deklaratsioonid saadetakse laiali elektrooniliselt, neile kogutakse omaalgatuslikult allkirju kõigilt parlamendiliikmetelt. Deklaratsioonid pannakse välja ametiruumidesse ning plenaaristungite ajal istungisaali sissekäigu juurde. Iga taoline dokument peab saama vähemalt poolte parlamendiliikmete toetuse, et muutuda otsuse või deklaratsiooni näol parlamendi ametlikuks teabekandjaks. Kuigi seda tulemust on raske saavutada, on see mitmel juhul siiski õnnestunud. Enamasti on parlamendiliikmeil mitu kuud aega, et ühele või teisele deklaratsioonile toetust avaldada. Seda võimalust tuletatakse kõigile pidevalt meelde näiteks arvuti teel saadetud üleskutsetega.

Kirjalikke deklaratsioone oli antud uurimuse koostamise ajaks esitanud vaid üks Eesti saadik. **Kristiina Ojuland** esitas ühiselt mitme kolleegiga kirjaliku deklaratsiooni Põhja-Iraagi Ashrafi laagri elanike kohta.

Resolutsiooni ühissetepanekute esitamise osas on olukord huvitavam, selles vallas on Tunne Kelam kindel tšempion. Ühiselt on tema alla kirjutanud 61 resolutsiooni ettepanekule (kuni oktoober 2010), millest enamus on suunatud välissuhetele ning

Tabel 9: Euroopa Parlamendi Eesti saadikute kirjalikud deklaratsioonid

Saadik	Esitatud kirjalike resolutsioonide arv
Kristiina Ojuland (ALDE)	1
Siiri Oviir (ALDE)	0
Ivari Padar (S&D)	0
Tunne Kelam (EPP)	0
Indrek Tarand (Rohelised/EFA)	0
Vilja Savisaar-Toomast (ALDE)	0

Allikas: Euroopa Parlamendi veebilehekülg, andmed juuli 2009 – oktoober 2010.

inimõigustele (muuhulgas ettepanekud inimõiguste olukorra kohta Põhja-Kaukaasias, Iraanis ja Süürias, humanitaarabi laevastiku vastu suunatud israeli sõjalise operatsiooni ja Gaza blokaadi kohta ning poliitiliste vangide küsimuses Kuubal, Birmas ja Venezuelas).

Tabel 10: Euroopa Parlamendi Eesti saadikute poolt allkirjastatud resolutsiooni ühissetpanekud

Saadik	Allkirjastatud resolutsiooni ühissetpanekute arv
Tunne Kelam (EPP)	61
Kristiina Ojuland (ALDE)	20
Siiri Oviir (ALDE)	2
Indrek Tarand (Rohelised/EFA)	4
Vilja Savisaar-Toomast (ALDE)	0
Ivari Padar (S&D)	0

Allikas: Votewatch.eu, andmed juuli 2009 – oktoober 2010.

Kristiina Ojuland on allkirjastanud 20 ühissetpanekut, millest enamus on samuti välispoliitika, enamasti Ida-Euroopa teemadel (näiteks olukorra kohta Ukrainas, Moldovas ja Põhja-Kaukaasias, samuti ELi ja Venemaa tippkohtumise resolutsiooni ühissetpanek ning ettepanek kodanikuühiskonna ja rahvusvähemuste olukorra kohta Valgevenes). Siiri Oviiri nime leiab 2 ühissetpaneku alt – üks neist käsitleb olukorda Ukrainas, teine teabevabadust Itaalias. Indrek Tarandil on kirjas 4 resolutsiooni ühissetpanekut: üks puudutab inimõigusi Põhja-Kaukaasias, teine tuumarelva leviku tõkestamise lepingut, kolmas teabevabadust Itaalias ning neljas on ELi ja Venemaa tippkohtumise resolutsiooni ühissetpanek. Uurimuse kirjutamise hetkeks oktoobris 2010 pole ei **Vilja Savisaar-Toomast** ega **Ivari Padar** esitanud ühtegi resolutsiooni ettepanekut.

Siiri Oviiri sõnul on saadikul suurem sõnaõigus ja võimalus otsustamisprotsesse mõjutada juhul, kui ta on oma valdkonna spetsialistina keskendunud konkreetsetele teemadele. Otsustamisprotsesse on kergem mõjutada ka siis, kui saadik kuulub eri delegatsioonide juhtkonda või kui fraktsioon usaldab teda raportööri või variraportöörina. (Oviirile on näiteks usaldatud arvamuse kirjutamine, mis tähendab seda, et raporti aluseks sai tema vaatenurk antud teemale. ALDE fraktsioon on määranud Oviiri mitmete raportite variraportööriks.)¹²³

Eesti saadikud pole uurimuse ajaks kirjutanud ega ette valmistanud ühtegi raportit ega komisjoni arvamust mõne teise komisjoni raportile. Samas väärib loetlemist see, mitu raportit on saanud meie saadikutelt muudatusettepanekuid.

Tabel 11: Euroopa Parlamendi Eesti saadikute muudatusettepanekud Euroopa Parlamendi raportitele

Saadik	Raportite kohta esitatud muudatusettepanekute arv perioodil X
Siiri Oviir (ALDE)	8
Ivari Padar (S&D)	8
Tunne Kelam (EPP)	7
Indrek Tarand (Rohelised/EFA)	6
Kristiina Ojuland (ALDE)	2
Vilja Savisaar-Toomast (ALDE)	2

Allikas: Votewatch.eu, andmed juuli 2009 – oktoober 2010.

Võrdluseks võib tuua Soome kolleegi Carl Haglundi märkimisväärse tulemuse, kes on teinud muudatusettepanekuid 58 raportile. Prantslanna Pervenche Berès on teinud ettepanekuid 47 ning rootslane Olle Schmidt 41 raportile.

2.4 Eesti saadikute kõned täiskogul ja vaba mikrofoni

Teine algatusvõimalus on iga plenaaristungil algul käivituv nn üheminutine vaba mikrofoni. See tähendab, et igal parlamendiliikmel on õigus esineda üheminutilise sõnavõtuga talle vajalikuna tunduval teemal. Tegemist on hea võimalusega viivitamatult reageerida tundlikele küsimustele, teavitades nendest teisi parlamendiliikmeid, Euroopa Komisjoni ja Ministrite Nõukogu esindajaid, kes parlamendi täiskogu istungitel viibivad. See on parlamenditöö oluline eelis, et igaühel on võimalus edastada oma sõnum vahetult Euroopa Komisjonile ja eesistujamaa esindusele. Euroopa Parlamendi saadikul on otsene võimalus viivitamatult reageerida.

Indrek Tarandi sõnul võib eurosaadiku panuseks lugeda seda, kui fraktsioon soovib plenaaristungil või EP komisjonides mingis küsimuses sõna võtta ja valib eestkõnelejaks ühe või teise saadiku, kes poliitilise rühma positsiooni edastab, rääkides kogu fraktsiooni nimel. Näitena tõi saadik oma 8. septembril peetud kõne relvaekspordi arutelul, kus ta roheliste fraktsiooni nimel parlamendi presidendi poole pöördus.¹²⁴

Plenaaristungite ajal on parlamendisaal tavaliselt pooltühi. Saalis on arutatavast teemast huvitatud saadikud ja enamasti need, kellel on kavas kõnet pidada. Ülejäänud inimesed saavad istungit jälgida sisekommunikatsioonivõrgu kaudu oma kabinetis. Teemad on enne läbi arutatud parlamendi komisjonides ja poliitilistes fraktsioonides, kes saadavad oma esindajad istungisaali kõnesid pidama. Teised fraktsiooni liikmed, kes on esinejate seisukohad eelnevalt heaks kiitnud, kuid kellesse antud küsimus erialaselt ei puutu, tegelevad samal ajal muude ülesannetega (jälgides kõnesid oma büroos ekraanilt) ning tulevad hiljem hääletusele. Tühi saal ei peegelda tingimata arutatava teema tähtsust (setu) st või parlamendiliikmete huvipuudust. Ei tohi unustada, et isegi suhteliselt tühjas saalis viibib täisistungite ajal alati ka Euroopa Komisjoni liige, samuti eesistuva riigi minister, kellele parlamendiliikmed oma kõned adresseerivad ja kellelt reageeringut ootavad. Ent harvad pole korrad, kui istungisaal on pilgeni täis – kõik oleneb teemast. Täiskogu saal oli rahvarohke 2007. aasta kevadel, kui meie toonaste Eesti saadikute algatusel arutati olukorda Eestis pärast aprillisündmusi.

Kõneleja saab oma seisukoha esitada otse teiste Euroopa institutsioonide kõige kõrgema tasandi esindajatele ning mõjutada seeläbi nende institutsioonide tegevust. Positiivne on see, et Euroopa Komisjoni ja Ministrite Nõukogu esindus istub tavaliselt saalis kogu arutelu aja. Näiteks Euroopa Komisjoni esimees José Manuel Barroso on korduvalt aruteludel viibinud. Igal juhul on kohal komisjoni vastava teema eest vastutav volinik, kes võtab diskussiooni kokku ja reageerib sõnavõttudele. Sellega on tagatud, et parlamendiliikmete arvamust on võimalik vahetult teistele institutsioonidele edastada ning neilt ka tagasisidet saada.

Kõnepidamine Euroopa Parlamendi plenaaristungil on suurel määral privileeg. Õigus sellele tuleb välja võidelda oma poliitilises rühmas või komisjonis. Kõnepidamise aeg on harilikult kaks minutit, üksnes poliitiliste rühmade juhid saavad pikema aja, kuid tavaliselt mitte üle kuue minuti. Aruteludel jaotab parlamendi juhatus kõnepidamise aja poliitiliste rühmade suuruse järgi. Kui diskussiooni pidamise üldajaks on määratud näiteks 40 minutit, siis saab suurim rühm sellest ajast umbes 16 minutit, mille ta jaotab liikmete vahel oma äranägemist mööda. Ülejäänud aeg jaotatakse proportsionaalselt teiste rühmade vahel.

Kõnepidamise võimalus antakse kõigepealt rühma liidritele, võttes arvesse poliitilise rühma suurust. Diskussiooni lõpuks on väiksemaarvulised rühmad oma sõnavõttud ammendanud ning järele jäävad ainult suuremate rühmade esindajad. Nii on üsna tavaline, et arutelu lõpetavad kolm-neli Euroopa Rahvapartei rühma liiget. Rühmasiseselt võetakse kõne saamise õiguse puhul arvesse eelkõige liikme aktiivsust – tema osalemist töörühmade koosolekutel ja aktiivsust teema esitamisel erialakomisjonis – ning komisjoni koordinaatori arvamust. Kahtlemata saavad suuremad delegatsioonid rohkem sõna võtta, kuid sõnavõtuvõimalus pole välistatud ka kõige väiksemate delegatsioonide esindajate puhul.

Tabel 12: Euroopa Parlamendi Eesti saadikute sõnavõttude arv Euroopa Parlamendi täiskogu istungitel

Saadik	Sõnavõttude arv Euroopa Parlamendi täiskogu istungitel
Tunne Kelam (EPP)	70
Siiri Oviir (ALDE)	46
Kristiina Ojuland (ALDE)	23
Indrek Tarand (Rohelised/EFA)	18
Vilja Savisaar-Toomast (ALDE)	12
Ivari Padar (S&D)	12

Allikas: Votewatch.eu, andmed juuli 2009 – oktoober 2010.

Indrek Tarand on esinenud täiskogu saalis sõnavõttudega 18 korral, mida võib lugeda umbes kahekümne täiskogu ja täiskogu osaistungjärgu kohta heaks saavutuseks.¹²⁵ Teemad on talle tuttavad: energiajulgeolekust eelarveküsimusteni, välis teenistuse loomisest Euroopa Liidu suheteni Venemaaga.

Vilja Savisaar-Toomast kasutas täiskogu mikrofoni 12 korral, millest kümme olid hääletusselgitused, millega parlamendi liige põhjendab oma valikuid talle olulistes küsimustes (näiteks suitsuvaba keskkonna teemal, Kesk- ja Ida-Euroopas asuvate ELi liikmesriikide majanduse elavdamiseks kohaldatavate meetmete ning transpordialaste probleemide kohta). Rail Baltica küsimuses tekkis Savisaar-Toomastil võimalus kasutada üheminutilist vaba mikrofoni EP plenaariumi istungil.

Ivari Padar esitas 2009. a septembrist 2010. a oktoobrini 12 küsimust põllumajanduse ja energiatõhususe teemadel, Lissaboni lepingu ja liri referendumi tulemuste ning raskustes olevate euroala riikide olukorra kohta.

Kristiina Ojuland kasutas plenaarsaali mikrofoni 23 korral, teemadeks muuhulgas Eestile väga oluline euro kasutuselevõtt, ELi ja Venemaa tippkohtumine ning Euroopa naabus- ja partnerlusinstrumendid piiriülese koostöö programmides. Ojuland on keskendunud oma valikutes enamasti nendele välispoliitilistele teemadele, millega Eesti riik on seotud või millest on ühel või teisel moel Eestile kasu.

Siiri Oviir pidas kokku 46 sõnavõttu, mille hulgast võib leida ettepanekuid tööhõivepoliitika, sotsiaalteenuste ning naiste õiguste ja soolise võrdõiguslikkuse komisjoni käimasolevate menetluste kohta, samuti selgitusi ühe või teise hääletuse kohta. Saadiku hääl kõlas arvukatel aruteludel ning kahel korral – märtsis ja septembris 2010 – esines Oviir täiskogu ees koguni lühiettekannetega ülemaailmse finants- ja majanduskriisi mõjust arenguriikidele ja arengukoostööle ning naiste rollist vananevas ühiskonnas.

Kõnepidamise rekord Euroopa Parlamendis ajavahemikus septembrist 2009 kuni oktoobrini 2010 kuulub **Tunne Kelamile**, kes valitses institutsiooni kõnepulti ühtekokku 70 korral. Kelami käitumine on läbimõeldud: sõnavõtule, mille ta on teinud ühe või teise raporti hääletuse eelsel arutelul, järgneb pärast hääletust selgituslik sõnavõtt selle kohta, miks saadik üht- või teistpidi mõtles ja häälenuppu vajutas. Tunne Kelam on oma kõnedes teavitanud Euroopa Parlamendi eesistujat erinevatest inimõigusprobleemidest laias maailmas. Ta on teinud mitmeid üheminutilisi sõnavõtte poliitiliselt olulistel teemadel. Kelami hääl on kõlanud Eesti saadikutest kõige rohkem – 40% kõikidest eestlaste sõnavõttudest Euroopa Parlamendis on teinud tema. Olgu võrdluseks lisatud, et EP presidendi Jerzy Buzeki hääl on kostnud kõnepuldist 403 korral. Teisena tulevad kaks Portugali rahvapartei saadikut: Diogo Feio ja Nuno Melo (vastvalt 347 ja 288 kõnega).

2.5 Eesti saadikute suulised ja kirjalikud küsimused

Parlamendiliige võib Euroopa Komisjonile ja ministrite nõukogule esitada ka suulisi ja kirjalikke küsimusi. Iga plenaaristungi teisipäeva pärastlõunal vastab neile küsimustele Euroopa Komisjon, iga kolmapäeva pärastlõunal ministrite nõukogu. Lisaküsimusi võivad esitada ka teised asjast huvitatud parlamendiliikmed. Viimasel ajal on olnud probleemiks küsimuste rohkus, mistõttu paljudele küsimustele ajapuudusel suuliselt ei vastata. Küsimuse esitaja saab vastused kirjalikult. Kahjuks välistab see lisaküsimuste esitamise võimaluse ning vähendab seega arupärimise väärtust. Euroopa Parlamendi liikmetest esitavad enim küsimusi nõukogule ja komisjonile põhiliselt saadikud, kes ei kuulu ühtegi poliitilisse gruppi või kuuluvad nn euroskeptilisse gruppi (EFD).¹²⁶

Tabel 13: Euroopa Parlamendi Eesti saadikute kirjalikud küsimused nõukogule ja/või komisjonile

Saadik	Kirjalikud küsimused nõukogule ja/või komisjonile
Tunne Kelam (EPP)	3
Kristiina Ojuland (ALDE)	3
Vilja Savisaar-Toomast (ALDE)	2
Indrek Tarand (Rohelised/EFA)	0
Siiri Oviir (ALDE)	0
Ivari Padar (S&D)	0

Allikas: Votewatch.eu, andmed juuli 2009 – oktoober 2010.

Tunne Kelam esitas esimese tööaasta jooksul nõukogule ja/või komisjonile 3 kirjalikku küsimust: üks neist ühise välis- ja julgeolekupoliitika kohta, teine Venemaa ja Valgevenega suhete parandamise kohta ning kolmas Läänemere kavandatud Venemaad ja Saksamaad ühendava gaasijuhtme keskkonnamõju käsitleva EP resolutsiooni rakendamise kohta. Ka **Kristiina Ojulandi** arvel on 3 küsimust: õigusriigipõhise lähenemisviisi rakendamise kohta ELi ja Venemaa vahelistes energiaalastes suhetes, ELi ja Venemaa vahelise viisalihtsustuslepingu rakendamise kohta ning katoliku kiriku juhtide pedofiliaalaste avalduste kohta. **Vilja Savisaar-Toomast** saatis nõukogule ja/või komisjonile ühtekokku 2 kirjalikku küsimust: ELi Doonau piirkonna strateegia ning lennujaamade teenindusaegade kohta. **Ivari Padar**, **Siiri Oviir** ja **Indrek Tarand** pole kirjalikke küsimusi esitanud.

2.6 Eesti saadikud üheskoos: koostöös peitub jõud?

Kristiina Ojulandi arvates vajab Eesti tugevamat häält ja esindatust Euroopas ning see ei sõltu ainult saadikute arvust, vaid eelkõige isiksustest ja nende välispoliitilisest kogemusest, samuti ideedest ja nende rakendamisoskusest parlamendi süsteemis. Koostöö on muidugi tähtis, aga Euroopa Parlamendis tähendab koostöö eelkõige eri riikide saadikute toetuse leidmist. Euroopa Parlamendis on palju poliitikuid, keda otsustajate hulgas ei näe, kelle hääl jääb märkamatuks. "Kuid on ka neid, kelle tegemisi ja ettekandeid ma erinevate meediakanalite kaudu meelsasti jälgin, sest ma näen, et need inimesed teevad oma tööd professionaalselt," ütleb Ojuland. "Mõjuvõim algab üksiku parlamendisaadiku tasandilt – kuidas ta suudab süsteemi võimalusi efektiivselt ära kasutada, millised on tema ettepanekud, kuidas ta oma eesmärged ellu viib, kuidas tema ideed Euroopa Liitu paremaks paigaks muudavad."

Vilja Savisaar-Toomast on ühes intervjuus rõhutanud, et iga Euroopa Parlamendi liige saab oma riigi jaoks midagi ära teha, ent see nõuab kordades rohkem pingutust ja selgitustööd kui Eesti parlamendis. Ühisosa leidmine on lihtsalt pikem ja keerukam protsess. "Suhtlen kõigi Eesti saadikutega ja ka teiste Euroopa Parlamendi liikmetega. Lähtun oma igapäevaelus mitte vastutöötamisest, vaid koostööst; mitte lõhkumisest, vaid ülesehitamisest; mitte lammutamisest, vaid loomisest."

Eesti saadikute omavaheline koostöö on ilmtingimata üks olulisemaid võimalusi väikeriigi häält Euroopa Parlamendis kuuldamaks muuta. Kolm eurosaadikut, kes EELi küsimustele oma vastused saatsid, hindavad üldpildis koostööd heaks. **Ivari Padar**: "Kui

on olnud kokkupuutepunkte, siis oleme alati ühiselt maha istunud ja asju arutanud. Loomulikult ei saa seda võrrelda suurte tööstusriikidega või isegi Soomega, kus olulistel teemadel lüüakse seljad kokku ja kasutatakse kõiki hoobasid – saadikuid, esindusi, valitsust. Nii et siin on meil tegelikult arenemisruumi küllaga.”¹²⁷

Siiri Oviiri sõnul sujub Eesti saadikute koostöö kõige paremini väikeriikide, sealhulgas Eesti huvide eest seismisel. Lahkneb see aga maailmavaatelistes küsimustes, vasak-parem skaalal. Näiteks konservatiivid ei pea sotsiaalküsimusi ja riigi või ühiskonna rolli neis küsimustes nii olulisteks kui sotsiaaldemokraadid ja sotsiaalliberaalid. Samuti ei pea konservatiivid oluliseks meeste ja naiste vahel võrdsete võimaluste loomist, mistõttu tekib antud küsimuses tihti vastasseis. Siiri Oviir arvab, et meie esindajate infovahetus võiks olla parem, eriti nende vahel, kes kuuluvad eri fraktsioonidesse. ”Me kõik kuulume erinevatesse töökomisjonidesse ning teinekord saab hääletusel otsustavaks ka üks hääl.”¹²⁸

Indrek Tarandi sõnul on ta vähemalt kahel korral proovinud Eesti saadikutega aktiivsemalt alata laiapõhjalisemat koostööd. ”Eialgu oleme me jäänud vajaduspõhisele, nii-öelda praktilisele tasandile. Peamine vedur praeguse koostöövormi juures on Eesti alaline esindus Euroopa Liidu juures, kuigi tuleb tunnista, et hoolimata heast tahtest on arenguruumi kindlasti veel palju.”¹²⁹

Lisa 1 Eesti saadikute vastused EELi küsimustele

Mis motiveeris tänaseid Eesti saadikuid europarlamenti perre kandideerima?	
Tunne Kelam	Tunne Kelam ütleb, et tema esitamine IRLi eurovalimiste esinumbriks on tunnustus tema senisele tööle europarlamentis. "Kandideerides uuesti, saan ära kasutada senise viie aasta kogemusi ning oma saadikurühmas saavutatud positsiooni, et edasist tegevust veelgi eesmärgistatumalt ja tõhusamalt korraldada." Kelam leiab, et uute liikmesriikide potentsiaal ja minevikukogemus aitaks tervel Euroopal paremini kriisist väljuda.
Kristiina Ojuland	Kristiina Ojuland nimetab põhjusena oma välispoliitilist kogemust, mille abil saab Eesti prioriteedid Euroopa poliitikas kuuldavaks teha. Kuna ühtne ja tugev Euroopa Liit on Eesti julgeoleku ja heaolu tagatis, on ta lubanud seista Euroopa Liidu põhiväärtuste eest. Et Ojuland on üleeuroopalise liberaalide partei asepresident, on tal selleks ka head väljaõpped: ta tunneb sealset süsteemi, inimesi ja juhtorganeid. "Olen olnud aastaid tegev Euroopa suures poliitikas ja täna olen ainsana Eesti poliitikust üleeuroopalise partei asepresident. Samuti tunnen isiklikult väga paljusid Euroopa ja maailma otsustajaid. Ma ei lähe Euroopa Parlamenti teisi vaatama ja kuulama, vaid otsuseid tegema," ¹ on Ojuland öelnud. Valimiselsetes küsitlustes kinnitas ta, et kuigi EP liikme põhitöö toimub Brüsselis ja Strasbourgis, on väga oluline säilitada side Eesti inimestega. Saadik lubas jätkata oma valimispiirkonna pidevat külastamist Lääne-Virumaal ja käia aasta jooksul ära kõigis maakondades. ²
Siiri Oviir	Siiri Oviiri sõnul on parlamendiliikmeks saamine poliitiku karjääri tipp, see on võimalus teha tööd mitte ainult lokaalselt koduriigis, vaid Euroopa tasandil. "Olen alates 1990. aastast olnud poliitikas, olnud nii minister kui riigikogu liikmena üheks riigikogu sotsiaalkomisjoni ja põhiseaduskomisjoni juhiks. Tunnen hästi Eesti probleeme ja juristina ka ELi seadusandlust. Töö europarlamentis annab võimaluse kaasa aidata parema elu kujundamiseks meile kõigile." Oviir otsustas valimistel kandideerida, et anda oma panus Euroopa arengusse ning seista Eesti Vabariigi huvide eest Euroopa Liidus.
Ivari Padar	
Vilja Savisaar-Toomast	
Indrek Tarand	Indrek Tarand sattus parlamenti n-ö protestikandidaadina. Kandideerides oli Tarandi esmane eesmärk suunata tähelepanu sellele, kuidas suletud nimekirjad valijat alahindavad, ning osundada probleemile, et kõik, kes parteinimekirjades kandideerivad, ei pruugi reaalselt Brüsselisse tööle asuda. "Ma tahan põhimõtteliselt parteidele osutada, et suletud nimekirjad on sigadus. Ühtlasi on parteid suhteliselt silmakirjalikult üles kutsunud aktiivsemalt valimistest osa võtma, kuigi tegelikult on nad potentsiaalse aktiivsuse just nimelt selle sulgnimekirjaga efektiivselt ära tapnud," nendib Tarand. Üksikkandidaadina kandideerimine elavdab Tarandi hinnangul valijate aktiivsust. "Tegelen valijaga, kes ei soovi alluda partokraatiale, ning pakun talle alternatiivi. Ma olen kodanikuühiskonna kandidaat."

Eesti saadikute vastused EELi küsimustele

Millistele teemadele olete suunanud 2009. 2010. aastal Euroopa Parlamendis oma põhitähelepanu?	
Tunne Kelam	Tunne Kelam keskendus valimiskampaanias töökohtade loomise, eelarve tasakaalu ja Eesti majanduse arengu teemadele ning Euroopa Liidu rolli arendamisele kõigis eeltoodud valdkondades. Süvendatult tahtis Kelam jätkata küberkaitse, Läänemere strateegia ja piirialase koostöö arendamisega Euroopa Parlamendis ning osaleda nii sotsiaalpoliitikat kui demokraatia arengut kujundavate otsuste langetamisel. ³
Kristiina Ojuland	Kristiina Ojuland kuulutas vahetult enne tööleasumist Euroopa Parlamenti, et aeg on vaadata üle prioriteedid ja väärtused. Saadiku sõnul vajab Euroopa julgemat otsustussüsteemi, näiteks tuleks korrigeerida finantsasutuste kontrollsüsteeme ning seista turumajanduse eest. Samuti soovis vastne eurosaadik tõsta riigi avaliku, era- ja kolmanda struktuuri efektiivsust. Ta tuletas meelde ajakirjanduse vastutust, kuna just erasektoril on tarvis tajuda oma tegevuse mõju ühiskonnale. Ojuland väitis, et tänane ühiskond elab läbi eri arenguetappe ning et tema annab endast parima, et neid probleeme europarlamendis käsitleda ja lahendada.
Siiri Oviir	Teistkordsele ringile valitud parlamendisaadik Siiri Oviir lähenes oma tulevastele ülesannetele konkreetsemalt, kinnitades, et kavatseb keskenduda töö-, tervishoiu- ja sotsiaalteemadele. ⁴ Saadik avaldas lootust, et parlamendis arvestatakse tema seisukohtadega, sest selle temaatikaga on ta Brüsselis tegelenud juba palju aastaid.
Ivari Padar	
Vilja Savisaar-Toomast	Oviiri erakonnakaaslane Vilja Savisaar-Toomast töötab Euroopa Parlamendi transpordi- ja turismikomisjoni liikmena. "Loodan, et minu töö tulemusena saab iga eestlane tulevikus Tallinnast rongiga Euroopasse sõita," vastab Savisaar-Toomast veebiusutluses esitatud küsimusele.
Indrek Tarand	Roheliste fraktsiooni liige Indrek Tarand oletas, et esimesena tuleb parlamendis päevakorda globaalne kliimamuutus, sest ees ootas Kopenhaageni kliimakonverents. "Mida tugevam on ses osas ELi ühispositsioon, seda tõenäolisemalt suudab otsustada elu jätkumise kasuks terve maailm. Olgugi et formaalselt ei pruugi teema mingi dokumendi kujul EP päevakorda tulla, on see ometi aine, millest kõik mõtlevad ja kõik räägivad." Ühtlasi soovis Tarand tegelda kodanikuõiguste ja põhivabadustega. "Kui kellegi õigusi ahistatakse, siis juhtub see kuskil, kus väga näha ei ole. Ja need pimedad nurgatagused tuleb likvideerida," ⁵ ütles tulevane saadik. Oma vastuses EELi küsimusele, millele ta on saadikutöös põhitähelepanu suunanud, nimetab Tarand Arktikaga seonduvaid küsimusi, Islandi ELga liitumist, Euroopa kodanikuinitsiatiivi, energiapoliitikat, eurosooni stabiilsust, Türgi liikmelisust ja NATO strateegilist kontseptsiooni. ⁶

Eesti saadikute vastused EELi küsimustele

Kuidas on teie töö EP delegatsioonides seotud Eestiga ja teie põhiliste tööteemadega?	
Tunne Kelam	
Kristiina Ojuland	
Siiri Oviir	<p>Siiri Oviir on ainsa Eesti saadikuna ELi-Ukraina parlamentaarse koostöökomisjoni delegatsiooni aseesimees. Oma EELi küsitlusele saadetud vastuses kirjutab ta, et 16. septembril 2009 kinnitas EP täiskogu saadikute kuuluvuse EP parlamentidevahelistesse delegatsioonidesse ja 30. septembril valiti teda liberaalide ja demokraatide ettepanekul ühehäälselt EP ja Ukraina Ülemraada alalise delegatsiooni esimeseks asepresidendiks. Samuti kuulub ta Euronesti delegatsiooni, mille eesmärgiks on koostöö arendamine Armeenia, Aserbaidžani, Valgevene, Ukraina, Gruusia ja Moldovaga. Oviir: "Majanduslike ja kultuuriliste õiguste edendamine poliitilistel, majanduslikel ja sotsiaalsetel põhjustel on maailmas väga aktuaalne. Euroopa Liit on huvitatud, et naaberriigid oleksid demokraatlikud. Nii nagu Eestit toetasid ja abistasid omal ajal Soome, Saksamaa, Rootsi, Taani jt Euroopa Liidu riigid, on Eestist valitud Euroopa Parlamendi saadiku kohus nüüd omakorda olla teadmiste ja kogemustega abiks demokraatia arendamisel endistele saatusekaaslastele. Ma tunnen Ukraina rõõme ja muresid ning paljusid sealset poliitikuid juba tööst Riigikogus ja valitsuses. Loodan, et suudan kaasa aidata sisulisele ja efektiivsele koostööle – tegemist on mitte ainult suure, vaid ka mõjuka Euroopa riigiga. Tihedad ja head kontaktid Ukrainaga on ka Eesti huvides."</p>
Ivari Padar	<p>Kesk-Aasia delegatsiooni liikmena ja omades kogemust Nõukogude Liidust, on mul ehk lihtsam vaadata sealsete inimeste hingeellu," kirjutab oma delegatsioonivalikust Ivari Padar. "Hiina on suurriik suure algustähega. Maailma suurim majandus, arenev ühiskond ja turg. On minu meelest rumal Hiinat ignoreerida, jätta kasutamata seal olevat potentsiaali. 2009. aasta detsembris külastasime sotsiaaldemokraatliku erakonna delegatsiooniga Hiinat ja tervest visiidist jäi kustumatu mulje. Ja pisut pentsik tundub, et meie riiki esindavad seal vaid saadik ja konsul, kes täidavad samu tööülesandeid lisaks veel teisteski Aasia riikides ja Indias."</p>
Vilja Savisaar-Toomast	
Indrek Tarand	

Eesti saadikute vastused EELi küsimustele

Millised on olulisemad küsimused Euroopa Parlamendi 7. koosseisu esimese aasta võtmetoimikutes? (Kas teie arvates on võetud Eesti jaoks õige kurs?)	
Tunne Kelam	Kui Tunne Kelamilt küsiti: "Kas Euroopa Parlamendil endal on mingi võimalus kas või vähesel määral muuta komisjoni poolt kinnitamiseks ette antud eelnõusid või on võimalikud variandid vaid vastuvõtmine algsel muutmata kujul ning tagasilükkamine?"; vastas saadik, et europarlamentil kui Euroopa kodanike esinduskogul on erakordselt suured võimalused muuta Euroopa Komisjoni eelnõusid. "EP on parim tagatis Euroopa Liidu liigse bürokraatia ja Brüsseli-keskse mõtteviisi vastu," ⁷ leidis Kelam.
Kristiina Ojuland	
Siiri Oviir	
Ivari Padar	
Vilja Savisaar-Toomast	
Indrek Tarand	

Eesti saadiku roll Euroopa Parlamendi fraktsioonis: kas ja kui, siis millised on olnud läbimurded?	
Tunne Kelam	Kogenud eurosaadik Tunne Kelam ütleb, et Eesti jaoks on europarlamentil suurem tähtsus, kui ta oleks võinud kujutleda viis aastat tagasi. Üks meie suuremaid probleeme on Eesti ebapiisav tunnus ning riiklik põhiülesanne seisneb tema arvates jätkuvalt Eesti tutvustamises teistele liikmesriikidele. Europarlament on selleks parim võimalik foorum. Iga nädal tulevad 736 rahvaesindajat 27 liikmesriigist kokku Brüsselisse või Strasbourgi ning suhtlevad seal esmaspäevast neljapäevani. See on mõõtnatult avaram võimalus Eestile hea nime loomiseks ning usaldusvärsuse võitmiseks kui mis tahes rahvusvaheline konverents või diplomaatide kohtumine. Paremat vahetu suhtlemise ja kontaktide loomise võimalust on raske ette kujutada. Kuid just selliste isiklike kontaktide toel kujunevad uued ühisalgatused ning on võimalik hankida oma riigi eesmärkidele vajalikku mõistmist ja toetust.
Kristiina Ojuland	
Siiri Oviir	
Ivari Padar	
Vilja Savisaar-Toomast	
Indrek Tarand	

Eesti saadikute vastused EELi küsimustele

Teie panus Eestiga otseselt haakuvate valdkondade arendamisele: Läänemere strateegia; tööjõu vaba liikumine; rahvusvahemused, euroraha, majandus- ja rahanduspoliitika, Venemaa. Ka petitsioonide komisjoni tegemised.	
Tunne Kelam	<p>Tunne Kelami sõnul tekitab teatavat muret Läänemere strateegia juhtimise hetkeseis: "Ühelt poolt on Euroopa Komisjon rõhutanud, et strateegia juhtimine ja elluviimine on liikmesriikide ülesanne. Teisalt – kui strateegiat peavad "juhtima" kaheksa asjaosalist riiki, siis ei juhi seda keegi."</p> <p>Eraldi asi on Lissaboni lepe: Reformileppe algne projekt taotles ELi otsustusprotsessi lihtsustamist ja liidusisest selgemat juhtimist, mis olid hädavajalikud. (Vt graafik 1, lk 13) Samas süüdistati Lissaboni lepingut ülemäärases keerukuses ja meeletus seaduste rägastikus, millest tavakodanik aru ei pruugi saada. Kui Tunne Kelamilt küsiti: "Kas olete ise kaanest kaaneni läbi lugenud Lissaboni lepingu koos kõigi selle lisadega?"; vastas ta muigega: "Olen inimene, mitte bürokrat. Poliitik peab mõistma asja tuuma, ametnikud teevad aga oma tööd. Tean, et need ametnikud, kes peavad olema Lissaboni lepingu detailidega kursis, on selle ka läbi töötanud."⁸</p>
Kristiina Ojuland	<p>Europarlamendi tegevuses on väga oluline roll saadikute omaalgatusel. Tuletagem siinkohal meelde näiteks Eestit 2007. aasta aprillikriisi puhul toetanud resolutsiooni või 2009. aprillis parlamendiliikmete algatusel vastu võetud resolutsiooni "Euroopa südametunnistus ja totalitarism". Endise Riigikogu aseesimehe Kristiina Ojulandi sõnul tuleb seista Eesti asjade eest ühtse energiapoliitika, Venemaa-suunalise poliitika ja siseturvalisuse tagamiseks tehtava koostöö kaudu. Vajalikuks peab ta ka seda, et ELi Läänemere strateegia rahastamine lülitataks finantsperspektiivi aastateks 2014-2020. Läänemere strateegia kaugemaks eesmärgiks on territoriaalse ühtekuuluvuse edendamine, milleks Lissaboni leping pakub häid võimalusi.</p>
Siiri Oviir	
Ivari Padar	
Vilja Savisaar-Toomast	
Indrek Tarand	<p>Saadiku ülesandeks on Läänemere strateegia senisest oluliselt suurem ja arusaadavam selgitamine ja nähtavamaks muutmine ettevõtjatele, kohalikele omavalitsustele, ülikoolidele ja teadlastele, kes võiksid antud programmist otsest tulu saada. Kes ja kui palju sellest programmist üldse midagi teab? Kes seda vahendit kasutada oskab?</p>

Eesti saadikute vastused EELi küsimustele

Milline on Eesti Euroopa Parlamendi saadikute koostöö Riigikoguga?	
Tunne Kelam	
Kristiina Ojuland	
Siiri Oviir	Suhtlen regulaarselt Riigikogu esindajaga Euroopa Parlamendis, samuti Riigikogu juhtkonna ja sealse keskfraktsiooniga. Koostöö ja infovahetus on hea. "Oluline on see, et uuel EP koosseisul on tänu Lissaboni leppele märksa rohkem volitusi ja õigusi teostada talle pandud kohustusi ning ootusi. See on samm veelgi ühtsema ja stabiilsema Euroopa suunas, mis on kindlasti Eesti huvides," kinnitab Siiri Oviir EELile antud vastustes. Oviiri hinnagul on eriti oluline Euroopa Liidu eelarve koostamine, mis annab suuna Euroopa Liidu viiele järgnevale aastale. ⁹
Ivari Padar	"Senine koostöö Riigikoguga olnud tihe ja kiiduväärt. Muidugi on see tihedam oma fraktsiooniga, aga ka Euroopa Liidu asjade komisjoniga."
Vilja Savisaar-Toomast	
Indrek Tarand	"Hoolimata teatavast geograafilisest distantsist ja haldusalade erinevusest on rahvuslikel parlamentidel täita suur roll Euroopa tasandil. Loodetavasti ei saa Eesti puhul siinkohal takistuseks meie erakondade teatavad ebademokraatlikud kammitsused," ütleb Indrek Tarand. Tarand, kel puudub küll koduerakond Eestis, kiidab aktiivset koostööd Riigikoguga, sest osaleb Euroopa Liidu asjade komisjoni ja väliskomisjoni istungitel, vahel ka Riigikogu erakorralistel istungitel. Ühtlasi suhtleb ta võrdlemisi tihti mõnede Riigikogu liikmetega individuaalselt, ent neil puhkudel räägitakse Tarandi sõnul peamiselt kahepoolsetest töösuhetest.

Eesti saadikute vastused EELi küsimustele

Milline on eurosaadiku koostöö oma koduerakonnaga?	
Tunne Kelam	Teistkordse saadiku Tunne Kelami sõnul polevat nii väga oluline see, kes on saadiku selja taga Eestis, kuivõrd see, kes on ta selja taga Euroopa Parlamendis. Kui saadik kuulub piisavalt tugevasse fraktsiooni, siis on tema käes kõik relvad Euroopa poliitikat muuta. Kelam: "Tänase seisuga on nendeks tugevateks fraktsioonideks Euroopa Parlamendis Euroopa Rahvapartei (kristlikud demokraadid) ja Euroopa demokraatide fraktsioon, kuhu kuulub ka IRL, ning väiksem Sotsiaaldemokraatide fraktsioon. Teistesse fraktsioonidesse kuulujatel, olgu tegemist suurerakondade esindajate või üksikkandidaatidega, on väga raske ilma suurte fraktsioonide abita poliitikat mõjutada." ¹ Suuremate gruppide toetuseta ei võeta paraku europarlamentis ühtegi otsust vastu.
Kristiina Ojuland	
Siiri Oviir	Siiri Oviir vastab optimistlikult: "Euroopa Liidu küsimustes annan nõu erakonnale ning seda on arvestatud/arvestatakse valimisplatvormides ning erakonna programmis. Erakonna volikogudel annan ülevaate nii enda tööst kui ka erinevatest olulistest küsimustest Euroopa Parlamendis." ¹
Ivari Padar	Praegu toimub töö Euroopa suunal kahes dimensioonis: EP valimiste kampaaniat tehakse oma erakonnaga, tööd Euroopa Parlamendis koordineeritakse aga Euroopa parteiga. Erakonnaga on koostöö tihe: "Esindan erakonda Euroopa sotsiaaldemokraatliku partei juhatuses, olen erakonna volikogu esimees ja juhatuse liige. Endise esimehena ei kujutagi ausalt öeldes teistmoodi asju ette."
Vilja Savisaar-Toomast	
Indrek Tarand	Üksikkandidaat Indrek Tarand ütles Postimehele antud <i>online</i> -intervjuus, et Euroopa poliitilist kultuuri ei tohiks üksüheselt meie kohalikuga võrrelda. Euroopa Parlamendis pole mingit põhjust rääkida teerullipoliitikast. Seal otsitakse kokkuleppeid, mis reeglina tulevad lõpuks sellised, mis mitte kedagi täiel määral ei rahulda, aga pole kellelegi ka otse kahjulikud. Tuleb meeles pidada, et lisaks Eesti seisukohtadele on Euroopa Parlamendis esindatud veel 26 riigi seisukohad. Oleks erakordselt imelik, kui need kõik meie seisukoha alla painduksid. Tarand: "Inimene mõtleb ja tegutseb ikka ise, mitte fraktsioon või partei. Sest aju on inimese, mitte partei sees. Seetõttu on kõigi MEPide lähtekoht võrdne. Jah, fraktsioonist-erakonnast võib natuke abi olla, aga ega EPs toimuv pole mingi suletud, klaasitagune maailm. On tuhandeid lobirühmi, kes kõik mõjutavad nii üksteist kui poliitikuid. Aga lõpuks otsustab tulemuse igaühe individuaalne meisterlikkus diplomaatias ja suhtlemises." ²

Eesti saadikute vastused EELi küsimustele

Kas ja millised olulisemad Euroopa Liiduga seotud teemad peaksid meie saadikute hinnangul kajastust leidma 2011. aasta Riigikogu valimistel, valimisplatvormides ja nende koduerakonna seisukohtades?	
Tunne Kelam	
Kristiina Ojuland	
Siiri Oviir	Töötuse vastu võitlemine; pensionide ja tervishoiu rahastamine; võrdõiguslikkus (meeste ja naiste, erinevate rahvaste, rasside ja ka EL liikmesriikide vahel); Euroopa ühtne välispoliitika; ettevalmistus Euroopa Liidu Eesti eesistumiseks 2018. a; energiasõltumatus; Euroopa ühtne kaitsepoliitika ning Eesti roll ja panus selles.
Ivari Padar	Vastus küsimusele on tegelikult lihtne – millist Euroopat me soovime ja millisena näeme Eesti rolli Euroopas. Sotsiaaldemokraatlik Erakond on aastaid arutanud ideed föderaalsest Euroopast. Peame olema ka aktiivsemad nii valitsuse kui ka ettevõtete tasandil. Euroopa pakub selleks võimalusi ning meie asi on neid kasutada.
Vilja Savisaar-Toomast	
Indrek Tarand	Kahtlemata on üheks selliseks küsimuseks korraliku raudteeühenduse tagamine. See teema ei sõltu paraku ainult Euroopa Komisjonist või ELi rahastusest, vaid peamiselt valitsuse ja teiste Balti riikide poliitilisest tahtest ja lobitööst. Mitte keegi ei anna meile seda, kui me seda ise ei soovi. Seni on meie piirkonnas kõige enam sel teemal sõna võtnud... Soome. Aga mitte (veel) piisavalt valitsuse tasandil. Eesti on 2018. aastal Euroopa Liidu eesistujamaa. Kui me soovime selles vallas midagigi saavutada, on vaja juba praegu ettevalmistusi tegema hakata. Muidu läheb see asi 2011. aasta kultuuripealinnale omaseid seadusi ja kultuuri pidi...

Eesti saadikute vastused EELi küsimustele

Milline on teie senine kontakt Eesti ning üleeuroopaliste kodanikuühenduste esindajatega?	
Tunne Kelam	
Kristiina Ojulang	
Siiri Oviir	<p>Kontakt on hea ja tihe, kuna MTÜ Eesti Naisliidu ja Invaspordi Liidu presidendina kohtun tihti kodanikuühiskonna ühenduste esindajatega (näit European Womens Lobby, Eesti Arstide liit, Õdede Liit jpt). Kohtun peaaegu iga nädala lõpus oma valijatega, kodanikuühiskonna ühenduste esindajatega ning osalen seminaridel ja väljasõitudel, kus ma tutvustan oma tegevust Euroopa Parlamendis. Euroopa Parlamendi Infobüroo Eestis koos EP saadikutega korraldab regulaarselt infotunde ajakirjanikele ning debatte maakondades. Olen aktiivselt seda võimalust kasutanud. Samuti oleme toonud Brüsselisse erinevaid kodanikuühiskonna organisatsioonide liikmeid ja kooliõpilasi, et tutvustada neile Euroopa Liitu.</p>
Ivari Padar	<p>Euroopa kodanikuühiskond väidab, et Euroopa Parlament ei arvesta poliitikaloomes piisavalt nende arvamustega. Milliste meetmetega plaanib teie erakond suurendada Eesti kodanikuühiskonna kaasatust Euroopa Liiduga seotud otsustusprotsessidesse? Milliste Eesti või Euroopa kodanikuühenduste manifestidega olete tutvunud, mis esitati poliitikutele Euroopa Parlamendi valimisteks 2009. aastal? Kas saate välja tuua olulisemad ideed manifestidest, mille edasiviimist oma Euroopa Parlamendi töös toetate? Kuidas kodanikuühendused Euroopa Liidu poliitikat mõjutavad? Milline on teie senine kontakt Eesti ning üleeuroopaliste kodanikuühenduste esindajatega? Kuidas näeb teie ettekujutus välja Eesti Euroopa Parlamendi saadiku koostöö Eesti kodanikuühenduste esindajatega?</p> <p>Vastan kõikidele kodanikuühiskonna küsimustele koos. Kodanikuühiskonna kaasamine, või kaasatus üleüldse, on toimiva demokraatia nurgakivi. Eestis on probleem nii kaasatuses kui kodanikuühenduste tagasihoidlikus rollis. Samas on tegu tüüpilise muna ja kana situatsiooniga, et kui ei kaasa, ega siis ühendused ka kuidagimoodi ei tugevne. Nii et jääb üle soovida mõlemale poole jõudu üksteisele lähenemiseks.</p>
Vilja Savisaar-Toomast	
Indrek Tarand	<p>Kui kunagi peaks juhtuma, et mõni seadus, direktiiv või määrus pole kodanike arvates piisavalt meie ühiskonnas tuge leidnud ning seda tuleks muuta või koguni esitada uus, siis selle jaoks on Lissaboni leppe raames loodud Euroopa Kodanikualgatus. Tegemist on projektiga, mis loodetakse käivitada 2011. aastal ja mille eesmärk on muuta Euroopa Liit demokraatlikumaks, andes kodanikele õigus esitada Euroopa Komisjonile seadusalgatuse ettepanek, millele komisjon peab omakorda ametlikult vastama.</p> <p>Kahtlemata on tegemist kodanikuühiskonna jaoks väga olulise ja konstruktiivse sammuga, seda enam, et kõik liikmesriigid saavad asjas kindlate reeglite alusel kaasa rääkida. Näiteks peab algatust toetama minimaalselt üks miljon kodanikku vähemalt ühest kolmandikust liikmesriikidest. Lisaks peab igas riigis kogutud allkirjade arv olema proportsionaalne riigi rahvaarvuga. Seega avaneb ka väikerahvastel suurem võimalus asjadele kaasa rääkida. Vaidlused detailide osas veel jätkuvad.¹</p>

Eesti saadikute vastused EELi küsimustele

Euroopa kodanikuühiskond väidab, et Euroopa Parlament ei arvesta poliitikaloomes piisavalt nende arvamustega. Milline on teie arvates kodanikeühenduste roll ja ka kaasatus otsustusprotsessidesse?	
Tunne Kelam	
Kristiina Ojuland	
Siiri Oviir	<p>Otsustamisprotsessides tuleb arvestada kodanikuühiskonna ettepanekutega. Tähtis on pidevalt suhelda ja kohtuda kodanikuühiskonna esindajatega, et saada tagasisidet, mis parandaks otsuste kvaliteeti. Kuulun ka ise mitmesse kodanikuühiskonna ühendusse, mistõttu olen hästi kursis ka kolmanda sektori tegevusega ning pean nende arvamust väga oluliseks.</p> <p>Kodanikuühendused mõjutavad Euroopa Liidu poliitikat otseselt, kuna paljud Euroopa Parlamendi saadikud kuuluvad ise kodanikeühendustesse nagu minagi. Kahtlemata survestavad kodanikuühenduste ettepanekud/nõudmised ning nende liikmete aktiivne tegevus otsustajaid rohkem arvestama nendega.</p> <p>Erinevatel kohtumistel kodanikuühiskonna esindajatega kuulan ära nende mured ja ettepanekud erinevatel teemadel ning oma töös Euroopa Parlamendis arvestan nendega. Teretulnud on ettepanekud e-kirjadena.</p> <p>Olen tutvunud Rahvusvahelise Euroopa Liikumise 2009. a ühismanifestiga Euroopa Parlamendi valimisteks. Olen päri manifesti sisuga, kus peetakse tähtsaks kodanikuühiskonna arengut, erinevate konfliktide ennetamist, kliimamuutustega võitlemist ning Euroopa Liidu energiasõltumatust.</p>
Ivari Padar	
Vilja Savisaar-Toomast	
Indrek Tarand	

- 1 "Reformierakond: miks kandideerite europarlamenti?"; Postimees, 05.05.2009.
- 2 Kristiina Ojuland Postimehe *online*-intervjuus, 21.05.2009.
- 3 Tunne Kelam Postimehe *online*-intervjuus, 20.05.2009.
- 4 "Keskerakond: miks kandideerite europarlamenti?"; Postimees 05.05.2009.
- 5 Indrek Tarand Postimehe *online*-intervjuus, 03.06.2009.
- 6 Väljavõte EELi küsitlusele saadetud vastustest.
- 7 Tunne Kelam Postimehe *online*-intervjuus, 20.05.2009.
- 8 Tunne Kelam Postimehe *online*-intervjuus, 20.05.2009.
- 9 Väljavõte EELi küsitlusele saadetud vastustest.
- 10 Väljavõte EELi küsitlusele saadetud vastustest.
- 11 Loe lisaks: Tarand, Indrek. "Mis ja miks aktuaalne?" Indrek Tarandi ajaveeb, 22.09.2010.

Lisa 2 Uurimismaterjal ja metodoloogia

Käesoleva raporti jaoks tehtud uurimistöö on läbi viidud kombineerides kvantitatiivseid ning kvalitatiivseid meetodeid, analüüsides Euroopa Parlamendi ning Euroopa Parlamendi Eesti saadikute kohta olemasolevat informatsiooni. Kvantitatiivne materjal tugineb Euroopa Parlamendi avalikest andmebaasidest kättesaadavatele andmetele.

Ankeetküsitlus

Kvalitatiivsed andmed on kogutud Eesti Euroopa Liikumise poolt Euroopa Parlamendi Eesti saadikutele saadetud ankeetküsimustiku kaudu. Ankeetküsitlused saadeti kõigile kuuele Eesti saadikule 2010. aasta sügisel ning vastused andsid kolm saadikut. Ankeetküsitluste vastused aitasid selgitada konkreetse saadiku töö sisu Euroopa Parlamendis nt komisjonides, delegatsioonides jm. Ankeetküsitluste alusel ei ole tehtud ulatuslikke järeldusi, kuid need annavad väärtuslikku teavet Euroopa Parlamendi Eesti saadikute I tööaasta kohta 7. koosseisus. Saadikute vastused ankeetküsimustikule on täies mahus esitatud koondtabelis raporti Lisas 1.

Andmed

Põhiliselt katavad andmed Euroopa Parlamendi Eesti saadikute tegevust perioodil juuli 2009 kuni 31. oktoober 2010. Kokkuvõtlikult on tehtud ülevaade ka Euroopa Parlamendi Eesti saadikute töötulemustest Euroopa Parlamendi 6 koosseisus 2004–2009.

7. koosseisu I tööaasta kohta esitatud andmed on kogutud Euroopa Parlamendi ametlikest allikatest Euroopa Parlamendi kodulehel ning sõltumatult veebilehelt Votewatch.eu, mis kasutab Euroopa Parlamendi ametlikku hääletusstatistikat. Tulemused kajastavad kõigi Euroopa Parlamendi Eesti kuue saadiku tegevust perioodil juuli 2009 kuni 31. oktoober 2010.

Viited

- ¹ Voting Behaviour in the New European Parliament: the First Year. Votewatch Annual report 2010.
- ² Ibid.
- ³ Ibid.
- ⁴ Ibid.
- ⁵ Ibid.
- ⁶ "Euroopa Parlamendi 20. mai 2010. a resolutsioon riikide rahanduse pikaajalise jätkusuutlikkuse kohta majanduse elavnemise kontekstis",
<http://www.europarl.europa.eu/oeil/FindByProcnum.do?lang=en&procnum=INI/2010/2038>.
- ⁷ Tööhõive- ja sotsiaalkomisjoni aramus majandus- ja rahanduskomisjonile riikide rahanduse pikaajalise jätkusuutlikkuse kohta majanduse elavdamise kontekstis (2010/2038(INI)), <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+REPORT+A7-2010-0147+0+DOC+XML+V0//ET#title3>
- ⁸ Väljavõte EELi küsitlusele saadetud vastustest.
- ⁹ Väljavõte EELi küsitlusele saadetud vastustest.
- ¹⁰ Loe lisaks: Vilgats, Kalev. "Koguneb Euroopa Parlamendi juunis valitud uus koosseis", Pärnu Postimees, 14.07.2009.
- ¹¹ Üks oluline uuendus Euroopa Liidu seadusloomes on Lissaboni lepingus kehtestatud lähimuse ja proportsionaalsuse põhimõte. Lähimuse põhimõte sätestab, et iga otsus tuleb teha võimalikult kodanikelähedaselt. See tähendab, et nendes poliitikavaldkondades, kus otsustuspädevus on jagatud riikide ja Euroopa Liidu vahel, tuleb otsused teha valdavalt riikides ning Euroopa Liidu tasandil tehakse otsuseid üksnes siis, kui riikide tasandi otsused ei võimalda ühiste eesmärkide saavutamist. Proportsionaalsuse põhimõte sätestab, et liidu tasandi otsused ei tohi väljuda eesmärgi täitmiseks vajalikest raamidest.
- ¹² <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+REPORT+A7-2010-0275+0+DOC+XML+V0//ET>
- ¹³ Allikas: autori koostatud
- ¹⁴ Parteilise jagunemise kohta Euroopa Parlamendis loe lisaks: http://www.elections-europeennes.org/en/european_parliament/composition/composition_ep.php.
- ¹⁵ D'Hondti meetod – valimistulemuste selgitamise meetod suurima keskmise põhimõttel. Seda kasutatakse võrdelistel valimistel esindusorgani kohtade jaotamiseks valimisnimekirjade vahel üleriiklikult või valimisringkonnas (näiteks Soome parlamendivalimistel). Mandaatide jagamiseks arvutatakse iga valimisnimekirja saadud häälte arvu alusel võrdlusarvud pärast iga mandaadi jagamist. Süsteem on suhteliselt ebaproportsionaalne ja soosib enim hääli saanud nimekirja.
- ¹⁶ "Euroopa demokraatia ja poliitilise dialoogi tugevdamine ning valijate osaluse suurendamine Euroopa Parlamendi valimistel", Brüssel 18.12.2007, IP/07/1953.
- ¹⁷ Priestley, Julien. "Les partis politiques européens: le chaînon manquant", 2010 Paris.
- ¹⁸ Eestis oli valijaosalus 2009. aastal siiski 43,9 %, mis on oluliselt suurem kui 2004. aastal, kui valimas käis vaid 26,7 % valimisõiguslikest kodanikest.
- ¹⁹ Allikas: Euroopa Parlamendi veebileht
- ²⁰ Graafiku andmed pärinevad Euroopa Parlamendi veebilehelt
- ²¹ Hix, Simon; Noury, Aldo; Roland, Gérard. "Dimensions of Politics in the European Parliament", American Journal of Political Science 50(2), 2006, lk 494-511.
- ²² Kelam, Tunne. "Europarlamendis sõltub palju igapähe enda aktiivsusest", Riigikogu Toimetised 11, 2005.
- ²³ Loe lisaks: Euroopa Liit maailmas Eesti Euroopa Liikumise ja Arengukoostöö Ümarlause eriväljaanne, 13. märts 2009.
- ²⁴ Allikas: Euroopa Parlamendi koduleht.
- ²⁵ Eurobaromeetri uuring 71.3 – 2009. aasta Euroopa Parlamendi valimised: "Valimisjärgne uuring, esimesed tulemused: Euroopa keskmised tulemused ja peamised riiklikud suundumused", 24.07.2009.
- ²⁶ Eurobaromeetri uuring 71.3 – 2009. aasta Euroopa Parlamendi valimised: "Valimisjärgne uuring, esimesed tulemused: Euroopa keskmised tulemused ja peamised riiklikud suundumused", 24.07.2009.
- ²⁷ Eurobaromeetri uuring 71.3 – 2009. aasta Euroopa Parlamendi valimised: "Valimisjärgne uuring, esimesed tulemused: Euroopa keskmised tulemused ja peamised riiklikud suundumused", 24.07.2009
- ²⁸ "Mida oodata Euroopa Parlamendi valimiskampaanialt?" Sirp, 16.04.2009.
- ²⁹ Pino, Jüri. "Tunne Kelam: valimiste tähelepanu koondus protestile", Õhtuleht, 12.06.2009.
- ³⁰ Miinimumsissetuleku roll vaesuse vastu võitlemisel ja kaasava ühiskonna edendamisel Euroopas, <http://www.europarl.europa.eu/oeil/FindByProcnum.do?lang=en&procnum=INI/2010/2039>.

- ³¹ "Reformierakonna valimisprogramm keskendub majandusele", <http://elik.nlib.ee/?id=6528>.
- ³² <http://www.keskerakond.ee/valimisplatvorm>
- ³³ IRLi programm, <http://www.irl.ee/et/Meedia/Uudised/1217/irli-programm-ep-valimisteks>.
- ³⁴ Rahvaliidu programm "Euroopale avatud, südamega Eestis", <http://www.eri.ee/index.php?id=939>.
- ³⁵ "Euroopa Roheline Tee", http://www.gryyne.ee/images/stories/varia/euroopa_roheline_tee.pdf.
- ³⁶ Indrek Tarand Postimehe *online*-küsitluses, 05.05.2009.
- ³⁷ Parlement européen, Résolution du 6 mai 2010 relatif au projet de protocole modifiant le protocole n°36 sur les dispositions transitoires concernant la composition du Parlement européen pour le reste de la législature 2009-2014: avis du Parlement européen (article 48, paragraphe 3, du traité 2009/0813(NLE)), consulté le 23/05/2010, UE, (17196/2009C70001/2010), <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+TA+P7-TA-2010-0148+0+DOC+XML+V0//FR>.
- ³⁸ Allikas: Euroopa Parlamendi veebileht
- ³⁹ "Kes on kes Euroopa Parlamendis 2009-2011", Euroopa Parlamendi kommunikatsiooni peadirektoraat, 12.2009.
- ⁴⁰ Voting Behaviour in the New European Parliament: the First Year. Votewatch Annual report 2010
- ⁴¹ Ibid.
- ⁴² Ibid.
- ⁴³ Ibid.
- ⁴⁴ Väljavõte vastustest EELi küsitlusele.
- ⁴⁵ Mõõdetud perioodil juuli 2009 kuni oktoober 2010. Allikas: www.votewatch.eu.
- ⁴⁶ Tulevaste oluliste teemade kohta loe lisaks: "Väljakutsed ajavahemikul 2009-2014", http://www.europarl.europa.eu/news/expert/thematic_note_page/008-51951-075-03-12-901-20090316TMN51949-16-03-2009-2009/default_et.htm.
- ⁴⁷ <http://www.europarl.europa.eu/activities/committees/homeCom.do?language=ET&body=ECON>.
- ⁴⁸ Ettepanek muuta määrust (EÜ) nr 1060/2009 reitinguagentuuride kohta. <http://www.europarl.europa.eu/oel/file.jsp?id=5857982¬iceType=null&language=en>.
- ⁴⁹ Ettepanek võtta vastu Euroopa Parlamendi ja Nõukogu direktiiv alternatiivsete investeerimisfondide valitsejate kohta, millega muudetakse direktiive 2004/39/EÜ ja 2009/.../EÜ, <http://www.europarl.europa.eu/oel/file.jsp?id=5774032¬iceType=null&language=en>.
- ⁵⁰ Euroopa Parlamendi 7. juuli 2010. a õigusloomega seotud resolutsioon ettepaneku kohta võtta vastu Euroopa Parlamendi ja Nõukogu direktiiv, millega muudetakse direktiive 2006/48/EÜ ja 2006/49/EÜ seoses kauplemisspordifelli ja edasiväärt-paberistamisega seotud kapitalinõuetega ning tasustamispoliitika üle järelevalve teostamisega (KOM(2009)0362 – C7-0096/2009 – 2009/0099(COD)), <http://www.europarl.europa.eu/oel/file.jsp?id=5788072¬iceType=null&language=en>.
- ⁵¹ Euroopa Parlamendi 15. juuni 2010. a resolutsioon tuletisinstrumentide turgude kohta: edasised poliitikameetmed (2010/2008(INI)), <http://www.europarl.europa.eu/oel/file.jsp?id=5838302¬iceType=null&language=en>.
- ⁵² Noteeritud äriühingute haldus-, juhtiv- või järelevalveorgani liikmete tasustamine ning finantsteenuste sektori tasustamispoliitika (2010/2009(INI)), <http://www.europarl.europa.eu/oel/file.jsp?id=5838322¬iceType=null&language=en>.
- ⁵³ Euroopa Parlamendi 6. juuli 2010. a õigusloomega seotud resolutsioon ettepaneku kohta võtta vastu nõukogu määrus, millega muudetakse määrust (EÜ) nr 479/2009 seoses statistikaandmete kvaliteediga ülemäärase eelarvepuudujäägi menetluse raames (KOM(2010)0053 – C7-0064/2010 – 2010/0035(NLE)), http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?type=TA&reference=P7-TA-2010_0253&language=ET&ring=A7-2010-0220.
- ⁵⁴ Finantsinstrumentidega kauplemise (sh anonüümsete kauplemisplatvormide jne) reguleerimine (2010/2075(INI)), <http://www.europarl.europa.eu/oel/FindByProcnum.do?lang=en&procnum=INI/2010/2075>.
- ⁵⁵ Ettepanek võtta vastu Euroopa Parlamendi ja Nõukogu määrus, millega luuakse Euroopa Pangandusjärelevalve Asutus (KOM(2009)0501 – C7-0169/2009 – 2009/0142(COD)), <http://www.europarl.europa.eu/oel/file.jsp?id=5804632¬iceType=null&language=en>.
- ⁵⁶ Ettepanek võtta vastu Euroopa Parlamendi ja Nõukogu määrus, millega luuakse Euroopa Väärt-paberiturujärelevalve Asutus (KOM(2009)0503 – C7-0167/2009 – 2009/0144(COD)), <http://www.europarl.europa.eu/oel/file.jsp?id=5804652¬iceType=null&language=en>.

- ⁵⁷ Ettepanek võtta vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus finantssüsteemi makrotasandi usaldatavusjärelevalve kohta ühenduses ja Euroopa Süsteemsete Riskide Nõukogu asutamise kohta (KOM(2009)0499 – C7-0166/2009 – 2009/0140(COD)), <http://www.europarl.europa.eu/oeil/file.jsp?id=5804642¬iceType=null&language=en>.
- ⁵⁸ Ettepanek võtta vastu Euroopa Parlamendi ja Nõukogu määrus, millega luuakse Euroopa Kindlustus- ja Tööandjapensionide Järelevalve Asutus (KOM(2009)0502 – C7-0168/2009 – 2009/0143(COD)), <http://www.europarl.europa.eu/oeil/file.jsp?id=5804662¬iceType=null&language=en>.
- ⁵⁹ "Euroopa Parlamendi 20. mai 2010. a resolutsioon riikide rahanduse pikaajalise jätkusuutlikkuse kohta majanduse elavnemise kontekstis"; <http://www.europarl.europa.eu/oeil/FindByProcnum.do?lang=en&procnum=INI/2010/2038>.
- ⁶⁰ Tööhõive- ja sotsiaalkomisjoni arvamus majandus- ja rahanduskomisjonile riikide rahanduse pikaajalise jätkusuutlikkuse kohta majanduse elavdamise kontekstis (2010/2038(INI)), <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+REPORT+A7-2010-0147+0+DOC+XML+V0//ET#title3>
- ⁶¹ Väljavõte EELi küsitlusele saadetud vastustest.
- ⁶² Ettepanek võtta vastu nõukogu otsus euro kasutuselevõtu kohta Eestis 1. jaanuaril 2011 (KOM(2010)0239 – C7-0131/2010 – 2010/0135(NLE)), <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?type=TA&reference=P7-TA-2010-0217&language=ET&ring=A7-2010-0182>
- ⁶³ "Saadikud ütlevad "jah" Eesti liitumisele euroalaga"; Euroopa Parlamendi koduleht, 26.05.2010.
- ⁶⁴ <http://www.europarl.europa.eu/wps-europarl-internet/frd/vod/player;jsessionid=AEA1A58EE4D1EA2BA5FAC7885DDD1377?language=et&menusearchfrom=bymep&pageby=unit&idmep=33570&discussionId=0&page=0&category=0&format=wmv?date=&askedDiscussionNumber=1>.
- ⁶⁵ Väljavõte EELi küsitlusele saadetud vastustest.
- ⁶⁶ Ibid.
- ⁶⁷ "Euromüntide autentimine ja ringlusse kõlbmatute euromüntide käitlemine"; <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?type=TA&reference=P7-TA-2010-0292&language=ET&ring=A7-2010-0212>.
- ⁶⁸ *Op. cit.* Väljavõte EELi küsitlusele saadetud vastustest.
- ⁶⁹ Ibid.
- ⁷⁰ Ibid.
- ⁷¹ Majanduslanguse ja finantskriisi soolised aspektid (2009/2204(INI)), <http://www.europarl.europa.eu/oeil/FindByProcnum.do?lang=en&procnum=INI/2009/2204>.
- ⁷² <http://www.europarl.europa.eu/activities/committees/openWorksCom.do?language=ET&body=EMPL>.
- ⁷³ Euroopa Parlamendi 6. juuli 2010. a resolutsioon ebatüüpiliste lepingute, kaitstud töökarjääri, turvalise paindlikkuse ja sotsiaalse dialoogi uute vormide kohta (2009/2220(INI)), <http://www.europarl.europa.eu/oeil/file.jsp?id=5830712¬iceType=null&language=en>.
- ⁷⁴ Euroopa Parlamendi 6. juuli 2010. a resolutsioon noorte tööturule juurdepääsu soodustamise ning praktika, internatuuri ja väljaõppeperioodi staatuse tugevdamise kohta (2009/2221(INI)), <http://www.europarl.europa.eu/oeil/file.jsp?id=5830732¬iceType=null&language=en>.
- ⁷⁵ Üldhuvi pakkuvate sotsiaalteenuste tulevik, IMCO/7/01753, 2009/2222(INI), <http://www.europarl.europa.eu/oeil/file.jsp?id=5830792¬iceType=null&language=en>.
- ⁷⁶ Euroopa Parlamendi 7. septembri 2010. a resolutsioon tööhõivevõimaluste arendamise kohta uue säästva majanduse raames (2010/2010(INI)), <http://www.europarl.europa.eu/oeil/file.jsp?id=5838342¬iceType=null&language=en>.
- ⁷⁷ Demograafilised probleemid ja põlvkondadevaheline solidaarsus, <http://www.europarl.europa.eu/oeil/file.jsp?id=5841342¬iceType=null&language=en>.
- ⁷⁸ Miinimumsissetuleku roll võitluses vaesuse vastu ja sotsiaalse kaasatuse edendamise eest Euroopas, <http://www.europarl.europa.eu/oeil/file.jsp?id=5845352¬iceType=null&language=en>.
- ⁷⁹ Euroopa Parlamendi 8. septembri 2010. a õigusloomega seotud resolutsioon ettepaneku kohta võtta vastu nõukogu otsus liikmesriikide tööhõivepoliitika suuniste kohta: Euroopa 2020. aasta strateegia koondsuuniste II osa (KOM(2010)0193 – C7-0111/2010 – 2010/0115(NLE)), <http://www.europarl.europa.eu/oeil/file.jsp?id=5853442¬iceType=null&language=en>.
- ⁸⁰ Globaliseerumisega Kohanemise Euroopa Fondi rahastamine ja toimimine (2010/2072(INI)), <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?type=TA&reference=P7-TA-2010-0303&language=ET&ring=A7-2010-0236>.

- ⁸¹ Väljavõte EELi küsitlusele saadetud vastustest.
- ⁸² "Vilja Savisaar: kui midagi teed, siis ikka kõigest hingest!"; Öhtuleht, 11.11.2009.
- ⁸³ Rasedate, hiljuti sünnitanud ja rinnaga toitvate töötajate tööohutuse ja töötervishoiu parandamine. <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+TA+P7-TA-2010-0373+0+DOC+XML+V0//ET>
- ⁸⁴ Naiste roll vananevas ühiskonnas (2009/2205(INI)), <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?type=TA&reference=P7-TA-2010-0306&language=ET&ring=A7-2010-0237>
- ⁸⁵ Naiste ja meeste võrdõiguslikkuse juhiste 2006–2010 tulemuste hindamine ja soovitusid tulevikku. <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+TA+P7-TA-2010-0232+0+DOC+XML+V0//ET>
- ⁸⁶ Euroopa Parlamendi resolutsioon naiste ja vaesuse kohta Euroopa Liidus (2004/2217(INI)), <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+TA+P6-TA-2005-0388+0+DOC+XML+V0//ET>
- ⁸⁷ *Op cit.* väljavõte
- ⁸⁸ *Ibid.*
- ⁸⁹ *Ibid.*
- ⁹⁰ <http://www.europarl.europa.eu/activities/committees/openWorksCom.do?language=ET&body=ENVI>
- ⁹¹ Tööstusheited (saastuse kompleksne vältimine ja kontroll), <http://www.europarl.europa.eu/oecil/file.jsp?id=5578652¬iceType=null&language=en>.
- ⁹² Ettepanek võtta vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega kehtestatakse uute väikeste tarbesõidukite heitenormid, lähtudes väikesõidukite CO₂-heite vähendamist käsitlevast ühenduse terviklikust lähenemisviisist, <http://www.europarl.europa.eu/oecil/file.jsp?id=5822152¬iceType=null&language=en>.
- ⁹³ Euroopa Parlamendi 6. juuli 2010. a resolutsioon komisjoni rohelise raamatu "Biojätmete käitlus Euroopa Liidus" kohta (2009/2153(INI)), <http://www.europarl.europa.eu/oecil/FindByProcnum.do?lang=en&procnum=INI/2009/2153>.
- ⁹⁴ Tööhõivevõimaluste arendamine uue säästva majanduse raames (2010/2010(INI)), <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?type=TA&reference=P7-TA-2010-0299&language=ET&ring=A7-2010-0234>.
- ⁹⁵ Väljavõte EELi küsitlusele saadetud vastustest.
- ⁹⁶ http://www.europarl.europa.eu/news/expert/infopress_page/019-73063-109-04-17-902-20100420IPR73062-19-04-2010-2010-false/default_et.htm.
- ⁹⁷ EurActiv.com. "Parliament set to derail EU-US anti-terror talk", Brüssel 10.06.2010, <http://www.euractiv.com/en/justice/parliament-set-derail-eu-us-anti-terror-talks-news-495102>.
- ⁹⁸ <http://www.europarl.europa.eu/oecil/file.jsp?id=5836052¬iceType=null&language=en>.
- ⁹⁹ Indrek Tarandi ajaveeb, sissekanne 30.01.2010.
- ¹⁰⁰ *Op.cit* "Väljakutsed ajavahemikul 2009–2014".
- ¹⁰¹ <http://www.europarl.europa.eu/activities/committees/openWorks.do?language=ET&committeeBean.comId=2875>.
- ¹⁰² Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega muudetakse nõukogu määrust (EÜ) nr 2007/2004 Euroopa Liidu liikmesriikide välispiiril tehtava operatiivkoostöö juhtimise Euroopa agentuuri (Frontex) asutamise kohta (KOM(2010) 61 lõplik 2010/0039 (COD)), <http://www.europarl.europa.eu/oecil/file.jsp?id=5844432¬iceType=null&language=en>.
- ¹⁰³ "Keskerakond: mida arvate ELi ühisest rändepoliitikast?"; Postimees, 13.05.2009.
- ¹⁰⁴ Euroopa Parlamendi 8. juuli 2010. a resolutsioon ühise põllumajanduspoliitika tuleviku kohta pärast 2013. aastat (2009/2236(INI)), <http://www.europarl.europa.eu/oecil/FindByProcnum.do?lang=en&procnum=INI/2009/2236>.
- ¹⁰⁵ Väljavõte EELi küsitlusele saadetud vastustest.
- ¹⁰⁶ Euroopa Parlamendi 8. juuli 2010. a õigusloomega seotud resolutsioon ettepaneku kohta võtta vastu nõukogu otsus, millega määratakse kindlaks Euroopa välisteenistuse korraldus ja toimimine (08029/2010 – C7-0090/2010 – 2010/0816(NLE)), <http://www.europarl.europa.eu/oecil/FindByProcnum.do?lang=en&procnum=NLE/2010/0816>.
- ¹⁰⁷ Loe lisaks: Mahony, Honor. "Details emerge on final set-up of EU diplomatic corps"; 22.06.2010, <http://euobserver.com/9/30342/?rk=1>; Gros-Verheyde, Nicolas. "Accord sur le service diplomatique: voici le texte! et quelques commentaires"; 22.06.2010, <http://bruxelles2.over-blog.com/article-accord-sur-le-service-diplomatique-voici-le-texte-et-quelques-commentaires-52759685.html>.

- ¹⁰⁸ Euroopa välis teenistuse loomise institutsioonilised aspektid, <http://www.europarl.europa.eu/oeil/FindByProcnum.do?lang=en&procnum=INI/2009/2133>.
- ¹⁰⁹ Loe lisaks: EurActiv.com. "Parliament twists Ashton's arm over EEAS"; 11.06.2010.
- ¹¹⁰ Ojuland, Kristiina. "Euroopa välis teenistus seisab lõhkise küna ees"; 24.03.2010, <http://www.kristiinaojuland.ee/euroopa-valisteenus-seisab-lohkise-kuna-ees/>.
- ¹¹¹ "ELi diplomaatiline teenistus: parlament andis Madridi kokkuleppele rohelise tule"; Euroopa Parlamendi pressiteenus, 08.07.2010, viide: 20100707IPR78056.
- ¹¹² Indrek Tarandi ajaveeb, 26.08.2010, <http://www.tarand.ee/2010/08/euroopa-liidu-valisteenus-ees/>.
- ¹¹³ "Ojuland: ELi välis poliitika kõrvalt langetatakse otsused ikkagi Berliinis ja Pariisis"; Postimees, 19.10.2010.
- ¹¹⁴ "Kelam: eestlased saavad ELi välis teenistusest otsest kasu"; Postimees, 19.10.2010.
- ¹¹⁵ Kelam, Tunne. *ibid.* 19. 10. 2010.
- ¹¹⁶ Tunne Kelami välis poliitika teemade ja arvamuste kohta saab lisainfot ajakirjast Maailma Vaade, mis käsitleb maailma konservatiivse ja väärtustepõhise maailmavaate alusel ning toob lugejani rahvusvahelise elu kujundajate arvamusi, analüüse ja hinnanguid.
- ¹¹⁷ Euroopa Parlamendi 15. detsembri 2010. aasta õigusloomega seotud resolutsioon ettepaneku kohta võtta vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus kodanikualgatuse kohta (KOM(2010)0119 – C7-0089/2010 – 2010/0074(COD)) <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+TA+P7-TA-2010-0480+0+DOC+XML+V0//ET&language=ET#BKMD-16>
- ¹¹⁸ Miljon kodanikku saavad paluda õigusakti ettepaneku esitamist http://www.europarl.europa.eu/news/public/focus_page/008-106348-001-01-01-901-20101203FCS06328-01-01-2006-2006/default_p001c010_et.htm
- ¹¹⁹ www.VoteWach.eu (15.12.2010)
- ¹²⁰ *Ibid.* (15.12.2010)
- ¹²¹ Hääletus PV15/12/2010 -9.5 Selgitused hääletuse kohta <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?type=C&RE&reference=20101215&secondRef=ITEM-010&language=ET&ring=A7-2010-0350#3-354>
- ¹²² Indrek Tarand Postimehe intervjuus, 15.12.2010 <http://www.postimees.ee/?id=357972>
- ¹²³ Väljavõte EELi küsitlusele saadetud vastustest.
- ¹²⁴ <http://www.europarl.europa.eu/wps-europarl-internet/frd/vod/player?language=et&menusearchfrom=byemep&pageby=unit&idmep=97136&discussionId=0&page=0&category=0&format=wmv&askedDiscussionNumber=0>.
- ¹²⁵ 2009. ja 2010. a töökalandrid on kättesaadavad aadressil: <http://www.europarl.europa.eu/pdf/general/cal2010.pdf> ja <http://www.europarl.europa.eu/pdf/general/cal2009.pdf>; 2011. a EP töögraafik on aadressil: <http://www.europarl.europa.eu/pdf/general/cal2011.pdf>.
- ¹²⁶ Voting Behaviour in the New European Parliament: the First Year. Votewatch Annual report 2010.
- ¹²⁷ Väljavõte EELi küsitlusele saadetud vastustest.
- ¹²⁸ *Ibid.*
- ¹²⁹ *Ibid.*
- ¹³⁰ "Reformierakond: miks kandideerite europarlamenti?"; Postimees, 05.05.2009.
- ¹³¹ Kristiina Ojuland Postimehe *online*-intervjuus, 21.05.2009.
- ¹³² Tunne Kelam Postimehe *online*-intervjuus, 20.05.2009.
- ¹³³ "Keskerakond: miks kandideerite europarlamenti?"; Postimees 05.05.2009.
- ¹³⁴ Indrek Tarand Postimehe *online*-intervjuus, 03.06.2009.
- ¹³⁵ Väljavõte EELi küsitlusele saadetud vastustest.
- ¹³⁶ Tunne Kelam Postimehe *online*-intervjuus, 20.05.2009.
- ¹³⁷ Tunne Kelam Postimehe *online*-intervjuus, 20.05.2009.
- ¹³⁸ Väljavõte EELi küsitlusele saadetud vastustest.
- ¹³⁹ Tunne Kelam Postimehe *online*-intervjuus, 20.05.2009.
- ¹⁴⁰ Väljavõte EELi küsitlusele saadetud vastustest.
- ¹⁴¹ Indrek Tarand Postimehe *online*-intervjuus, 03.06.2009.
- ¹⁴² Loe lisaks: Tarand, Indrek. "Mis ja miks aktuaalne?" Indrek Tarandi ajaveeb, 22. 09. 2010.

